Τ Ε Ι ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΤΜΗΜΑ
ΕΚΔΟΣΕΩΝ & ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

"Η ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ."

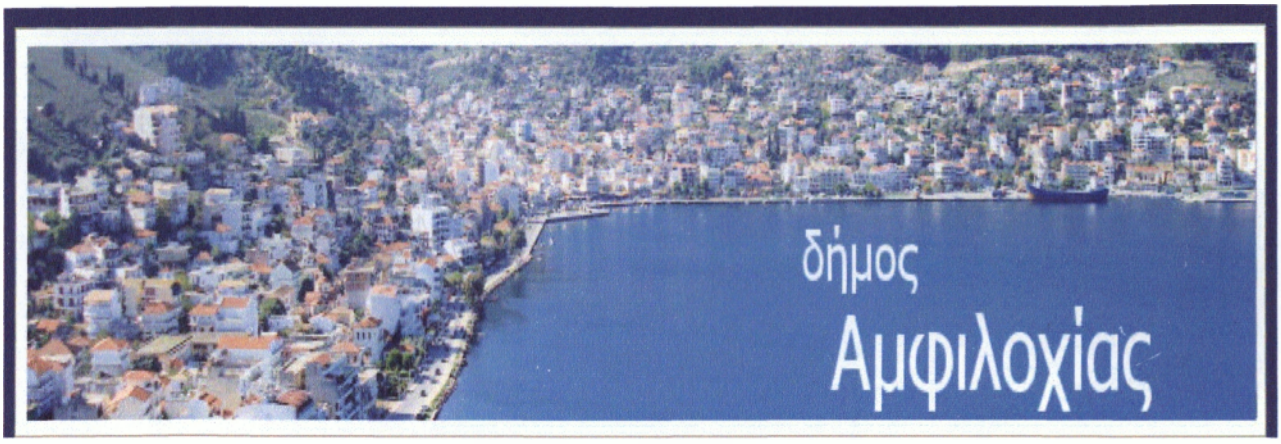

ΜΠΟΥΚΑΣ ΛΑΜΠΡΟΣ (Α.Μ.2002251)

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ : ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑ,
ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΑΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ:2010-2011

ΤΜΗΜΑ
ΕΚΔΟΣΕΩΝ & ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΛΙΣΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ 5

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ 6

ΕΙΣΑΓΩΓΗ 7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 9

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 9

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο 16

ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ 16

Α. ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ 16

Β. Η ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ 17

1.Πρώτος βαθμός Αυτοδιοίκησης-Δήμοι 18

2. Δεύτερος βαθμός Αυτοδιοίκησης- Περιφέρειες. 21

Γ. ΙΣΧΥΟΥΣΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΟΡΟΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ 25

Δ. Η ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ 26

Ε. ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΟΤΑ 28

ΣΤ. Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ Τ.Α. ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ 30

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο 34

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ "ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ" 34

Α. ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ 34

Β. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ 34

Γ. ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΜΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗ ΝΟΘΕΥΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΥ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ ΑΣΤΙΚΟΥΣ(«ΔΗΜΟΙ») ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥΣ Η΄ΜΗ-ΑΣΤΙΚΟΥΣ(«ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ») ΟΤΑ. 37

Δ. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 38

Ε. ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 40

ΣΤ. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 41

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο 44

«ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ»:

ΑΡΧΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ 44

ΜΕΡΟΣ Α΄

Α ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ» 44

Β. ΤΙ ΑΛΛΑΖΕΙ Ο «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ» 47

Γ. ΝΕΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΣΤΗΝ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ 50
Δ. Ο «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ» ΑΛΛΑΖΕΙ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΝΟΜΟ 53
Ε. ΟΙ ΝΕΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΟΤΑ 55

ΜΕΡΟΣ Β΄

Η ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ 56
Α. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ 56
Β. Η ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ 57
Γ. ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ:ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗΣ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ 59

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Η ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΕΠΑΝΑΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ 60
Α. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ 60
Β. Η ΕΠΑΝΑΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ 61

ΜΕΡΟΣ Δ΄

Η ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ 62
Α. ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ 62
Β.. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΩΝ ΟΤΑ 63

ΜΕΡΟΣ Ε΄

Α. ΤΙ ΠΡΟΒΛΕΠΕΙ Η ΠΡΟΤΑΣΗ «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ 64

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^{ο} 66

Η ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ 66

ΜΕΡΟΣ Α΄

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ 66
Β. ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ 67
Γ. Ο ΙΣΧΥΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ 69
Δ. ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ 71
Ε. ΟΙ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΩΝ ΟΤΑ 74
ΣΤ. ΤΟ ΙΣΧΥΩΝ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΤΗΝ Τ.Α. 76

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΕΚΛΟΓΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ **77**
Α. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΔΡΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ 77
ΜΕΡΟΣ Γ΄
ΕΚΛΟΓΗ ΑΡΧΩΝ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ **81**
Α. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΔΡΩΝ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ 81
ΜΕΡΟΣ Δ΄
Α. ΠΟΣΟΣΤΩΣΗ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΔΥΟ ΦΥΛΑ 84
Β. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΨΗΦΟΥ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΚΛΕΓΕΙΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΚΛΕΓΕΣΘΑΙ 85
Γ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ 88
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^{0} **90**
ΔΗΜΟΣ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ **90**
ΜΕΡΟΣ Α΄
Α. ΙΣΤΟΡΙΑ ΔΗΜΟΥ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ 90
Β. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ- ΠΟΛΕΙΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ 93
Γ. Ο ΝΕΟΣ ΔΗΜΟΣ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ 98
Δ. ΟΙ ΔΗΜΑΡΧΟΙ ΑΜΒΡΑΚΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ 1836 ΕΩΣ ΤΟ 1914 99
Ε. ΟΙ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΟΥ 2006 ΣΤΟ Δ. ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ 101
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^{0} **103**
ΈΡΕΥΝΑ **103**
ΓΕΝΙΚΑ
ΕΡΕΥΝΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ-ΔΕΙΓΜΑ 103
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ 103
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ 103
Α΄ ΕΝΟΤΗΤΑ **104**
Β΄ ΕΝΟΤΗΤΑ **105**
Γ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ **106**
Δ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ **107**
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ **109**
ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ **110**
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ **112**
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ **119**

ΛΙΣΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1:Η περιφερειακή οργάνωση των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πίνακας 2: Η διαχρονική εξέλιξη του αριθμού των δήμων, των πόλεων με πληθυσμό 10.000 κατοίκων και μεγαλύτερο, των κοινοτήτων, των αυτοτελών οικισμών και του συνολικού πληθυσμού της χώρας από το 1940 έως και το 2001.

Πίνακας 3 : Η παρακμή των Κοινοτήτων σύμφωνα με την πληθυσμιακή τους εξέλιξη από το 1940 έως και το 1991.

Πίνακας 4: Οι έδρες που αναλογούν στα τρία πέμπτα (3/5) και στα δύο πέμπτα (2/5) των δημοτικών συμβούλων .

Πίνακας 5: Κατανομή εδρών στις Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις .

Πίνακας 6: Υπολογισμός του συνολικού αριθμού των υποψηφίων από τα δύο φύλα κάθε συνδυασμού που αντιστοιχεί στο 1/3.

Πίνακας 7: Ο Δήμος Αμφιλοχίας με την εφαρμογή του σχεδίου «Καποδίστριας»

Πίνακας 8 : Οι Δήμαρχοι Αμβρακίας από το 1836 έως το 1914

Πίνακας 9 *:* Οι Κοινοτάρχες Αμφιλοχίας από το 1914 έως το 1946

Πίνακας 10: Οι Δήμαρχοι του Δήμου Αμφιλοχίας από το 1946 έως σήμερα

Πίνακας 11: Τελικά αποτελέσματα 2006

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Ν.Π.Δ.Δ.: Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου
Δ.Κ.Κ. :Δημοτικός & Κοινοτικός Κώδικας
Κ.Ν.Α. : Κώδικας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης
Τ.Ε.Δ.Κ.: Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων
Ο.Τ.Α.: Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Ε.Ν.Α : Ενιαίες Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις
Τ.Α. :Τοπική Αυτοδιοίκηση
Δ.Ε. : Δημαρχιακή Επιτροπή
Ν.Α : Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση
Ν.Σ. : Νομαρχιακό Συμβούλιο
Ν.Ε. : Νομαρχιακή Επιτροπή
Ν.Δ. : Νομαρχιακά Διαμερίσματα
Τ.Σ. : Τοπικά Συμβούλια
Ε.Ε.Τ.Α.Α.: Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης
Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.: Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας
Ι.Τ.Α. : Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Κ.ΕΘ.Ι. :Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ανάδειξη των δημοτικών και κοινοτικών αρχών αποτελεί σημαντικό γεγονός για τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων και την πορεία που αυτή θα ακολουθήσει. Με δεδομένο ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση συνιστά φορέα τοπικής δημοκρατίας, και μάλιστα άμεσης, είναι εύλογο οι εκλογές για την ανάδειξη των αρχών της να έχουν σημασία για τις τοπικές κοινωνίες, οι οποίες ζητούν άμεση και πλήρη σχετική ενημέρωση

Στη συγκεκριμένη πτυχιακή μελέτη και μέσα από τη μελέτη της συμπεριφοράς τον πολιτικών κομμάτων προς τους Ο.Τ.Α, συζητά τη σχέση πολιτών και Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Επιχειρείται μια ιστορική ανάλυση της λειτουργίας των Ο.Τ.Α και γενικά αλλά και μέσα από τις δημοτικές εκλογές, καταγράφεται η εξάρτηση των τοπικών αρχών από τα κόμματα και εν συνεχεία εντοπίζονται τα σημερινά δεδομένα στην σχέση των δύο από τη μια των κομμάτων και από την άλλη των Ο.Τ.Α. Αναπτύσσεται το επιχείρημα ότι αλλάζει ο ρόλος των κομμάτων και μειώνεται η επιρροή τους στο τοπικό επίπεδο. Οι εν λόγω εξελίξεις ερμηνεύονται στο πλαίσιο των θεσμικών αλλαγών στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Σκοπός της παρούσης πτυχιακής εργασίας είναι να διερευνηθεί η σχέση των πολιτών με τη τοπική αυτοδιοίκηση, να την αναλύσει, να δει το βαθμό εμπλοκής των πρώτων και να καταλήξει σε συγκεκριμένα συμπεράσματα σε σχέση με την υπάρχουσα κατάσταση και να προσπαθήσει να προτείνει μέσα βελτίωσης του υπάρχοντος συστήματος. Ειδικότερα αναφέρεται στη διαδικασία ανάδειξης των τοπικών αρχών του ισχύοντος εκλογικού συστήματος, στους εκπροσώπους των φύλων δηλαδή στη ποσόστωση των υποψηφίων από τα δύο φύλα και τέλος στο ρόλο των τοπικών αρχόντων. Όλα τα παραπάνω αναλύονται στο πλαίσιο ώστε να διαπιστωθεί αν υπάρχει τοπική δημοκρατία.

Η εργασία αποτελείται από 7 βασικά κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο βλέπουμε την ιστορική εξέλιξη του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα. Στο δεύτερο κεφάλαιο το οποίο είναι θεωρητικό , αναλύονται βασικά στοιχεία του θεσμού της Τ.Α., όπως οι αρμοδιότητες και οι πόροι της. Επίσης γίνεται ο διαχωρισμός α΄ και β΄ βαθμού Τ.Α.

Στο τρίτο κεφάλαιο το οποίο είναι επίσης θεωρητικό, αναλύεται αρκετά λεπτομερώς το πρόγραμμα ανασυγκρότησης της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης «Ιωάννης Καποδίστριας» σε πολιτικό και θεσμικό πλαίσιο. Ενώ στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στις αρχές νομοθετικής πρωτοβουλίας για τη νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης, το λεγόμενο «Πρόγραμμα Καλλικράτης», και τις αλλαγές που προβλέπει όπως ανακοινώθηκε από τον Υπουργό Εσωτερικών στο Υπουργικό Συμβούλιο, στις 28 Απριλίου 2010.

Στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύονται σε γενικό πλαίσιο οι μεταβολές που έχουν γίνει στο εκλογικό σύστημα των ΟΤΑ, η ποσόστωση υποψηφίων από τα δύο φύλα, καθώς επίσης και η ιστορική πορεία της ψήφου των γυναικών στο δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι. Στο έκτο κεφάλαιο γίνεται, κυρίως, μια ιστορική αναδρομή στο Δ. Αμφιλοχίας.

Στο τελευταίο κεφάλαιο το οποίο είναι ερευνητικό παρουσιάζεται η γνώση και η ενημέρωση των πολιτών για το εκλογικό σύστημα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης .Όπως επίσης κατά πόσο η Τοπική Αυτοδιοίκηση ως θεσμός υπερασπίζεται τη δημοκρατία σε τοπικό επίπεδο, την ενημέρωση, στήριξη και επίλυση των ουσιαστικών προβλημάτων των δημοτών.

Η έρευνά μου στηρίχτηκε στην χρήση ανώνυμου ερωτηματολογίου το οποίο συμπληρώθηκε από κατοίκους του Δήμου Αμφιλοχίας .Η επιλογή του δείγματος έγινε τυχαία. Από την έρευνα πηγάζουν κάποια βασικά συμπεράσματα.

Τέλος , θα ήθελα να ευχαριστήσω την εισηγήτρια και καθηγήτριά μου, του τμήματος Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης της σχολής Διοίκησης και Οικονομίας , κα Τριανταφυλλοπούλου Αθανασία για την βοήθεια της κατά τη διάρκεια της ολοκλήρωσης της εργασίας μου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η μακρά ιστορία του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ανατρέχει στην εποχή του Κλεισθένη, ο οποίος χώρισε την Αθηναϊκή Πολιτεία σε εκατό Δήμους. Ο κάθε Δήμος είχε τη δική του ονομασία, τη δική του Διοικητική Περιφέρεια και τα δικά του άμεσα, εκλεγμένα από τους κατοίκους του, Διοικητικά Όργανα. [1]

Το πρώτο θεσμικό πλαίσιο για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, μετά την επανάσταση του1821, αποτελούν οι Νόμοι 12/30 Απριλίου1822, της Α' Εθνικής Συνέλευσης της Επιδαύρου «Περί Οργανισμού των Ελληνικών Επαρχιών» και της 29ης Νοεμβρίου 1822 «Περί εκλογής των Παραστατών». Οι βάσεις όμως για ένα αποκεντρωμένο σύστημα Διοίκησης μπήκαν το 1828 από τον Ι. Καποδίστρια, με την καθιέρωση των Κοινοτικών και Επαρχιακών Δημογεροντιών. Το σύστημα όμως αυτό, στη φιλοσοφία του, ήταν ένα σύστημα Τοπικής Αυτοδιοίκησης μάλλον, που ταυτιζόταν με την Κεντρική Διοίκηση, παρά ένα σύστημα Αυτοδιοίκησης. Με τις ρυθμίσεις δηλαδή που εισήγαγε ο Καποδίστριας, μετέτρεψε τις Αυτοδιοικούμενες Κοινότητες σε παραρτήματα του Διοικητικού μηχανισμού, αφού διόρισε Κυβερνητικούς Επιτρόπους, οι οποίοι ασκούσαν την Τοπική Διοίκηση στο όνομά του. Διαφορετική διάρθρωση της Τ.Α. καθιερώθηκε στην εποχή της αντιβασιλείας.

Με το Νόμο της 27ης Δεκεμβρίου 1833 «Περί συστάσεως των Δήμων», καταργήθηκαν οι κοινοτικές και Επαρχιακές Δημογεροντίες και καθιερώθηκε ο θεσμός του Δήμου. Για να συσταθούν Δήμοι έπρεπε να υπάρχουν τουλάχιστον 300 κάτοικοι, ενώ τα χωριά που είχαν λιγότερους κατοίκους, έπρεπε να συγχωνευθούν. Έτσι, δημιουργήθηκαν 750 Δήμοι, οι οποίοι αργότερα, με το Νόμο 16/22 Σεπτεμβρίου 1840, περιορίσθηκαν σε 250. Πιστεύεται από τους μελετητές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ότι η βασική αιτία για τη μείωση του αριθμού των Ο.Τ.Α. ήταν ότι, με τον τρόπο αυτό, διευκολύνονταν η άσκηση εξουσίας από την Κεντρική Διοίκηση μέσω των Οργάνων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Σταθμό στην εξέλιξη της Τ.Α. στην Ελλάδα αποτελεί ο Νόμος ΔΝΖ΄ του 1912. Με το Νόμο αυτό διατηρήθηκαν οι Δήμοι και επανήλθε ο θεσμός της κοινότητας. Πιο συγκεκριμένα, με το Νόμο ΔΝΖ', Δήμους αποτελούσαν οι Πρωτεύουσες των Νομών και οι πόλεις με πληθυσμό πάνω από 10.000 κατοίκους, ενώ για τις Κοινότητες το ελάχιστο όριο ήταν οι 300 κάτοικοι. Κατά την εφαρμογή του Νόμου δημιουργήθηκαν περίπου 6.000 Δήμοι & Κοινότητες. Το πρώτο Σύνταγμα, που αναφέρεται ουσιαστικά σε θέματα Τοπικής Αυτοδιοίκησης, είναι αυτό του 1927.

[1] Δαράκη Πέπη: "Πολιτισμός & Τοπική Αυτοδιοίκηση" (Εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ, Αθήνα 2007)

Σύμφωνα με το άρθρο 107 το κράτος διαιρείτο σε Περιφέρειες, μέσα στις οποίες οι πολίτες θα μπορούσαν να διαχειρίζονται απ' ευθείας τις τοπικές υποθέσεις που θα προσδιόριζε ο Νόμος. Οι Ο.Τ.Α. θα έπρεπε να είναι τουλάχιστον δύο βαθμών, όπου την πρώτη βαθμίδα θα αποτελούσαν οι Κοινότητες.

Το 1935 επανήλθε η δομή που ίσχυε με τον Νόμο ΔΝΖ' του 1912.Με το Σύνταγμα του 1952 παρέμεινε η δομή αμετάβλητη, ενώ με το Σύνταγμα του1975 επανήλθαν ορισμένες σημαντικές διατάξεις. Σύμφωνα με το άρθρο 102 του Συντάγματος, την πρώτη βαθμίδα αποτελούν οι Δήμοι και Κοινότητες, ενώ οι υπόλοιπες βαθμίδες αφήνεται να ορισθούν με νόμο. Το Σύνταγμα ορίζει, επίσης, ότι η Διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους Ο.Τ.Α. και ότι οι Ο.Τ.Α. αναλαμβάνουν Διοικητική Αυτοτέλεια. Το κράτος ασκεί εποπτεία στους Ο.Τ.Α., χωρίς να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους. Με τους Νόμους 1416/84 και 1622/86,θεσπίσθηκαν ικανά κίνητρα για εθελοντική συνένωση Δήμων και Κοινοτήτων σε νέους Δήμους, αλλά οι προσπάθειες αυτές δεν έφεραν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Λιγότεροι από 400 Ο.Τ.Α. (από τους 5.775συνολικά) αξιοποίησαν τα κίνητρα. Επίσης, η πολιτεία με το Νόμο 1416/84,δημιούργησε 572 Αναπτυξιακούς Συνδέσμους και με το Ν. 2218/94, δημιουργήθηκαν τα Συμβούλια Περιοχής (492 Σ/λια Περιοχής) φιλοδοξώντας όπως αυτά θα γίνουν πόλοι έλξης και συνένωσης όλων των δραστηριοτήτων των κατοίκων της περιοχής, ώστε να συμβάλουν στη δημιουργία νέων ισχυρών Δήμων με την εθελοντική συνένωση.

Με το Νόμο 2539/97, «Διοικητική μεταρρύθμιση του Καποδίστρια», δημιουργήθηκαν λιγότεροι και ισχυρότεροι Δήμοι με υποχρεωτική συνένωση, που συνέβαλε στον εκσυγχρονισμό του Διοικητικού συστήματος στη χώρα μας και από 5.318 Κοινότητες και 457 Δήμους που υπήρχαν, δημιουργήθηκαν 914 Δήμοι και 120 Κοινότητες. Μεταπολεμικά, σε πολλές χώρες της Ευρώπης ο αριθμός των μονάδων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης μειώθηκε σημαντικά, πιστεύοντας ότι οι ευρύτερες διοικητικές ενότητες είναι περισσότερο ικανές να διαχειριστούν και να βοηθήσουν στη μείωση της χωρικής ανισότητας, που εκφράζεται στην ποιότητα και ποικιλία της παραγωγής και διανομής δημόσιων υπηρεσιών. Η Δανία το 1970 προχώρησε στην ενοποίηση των 1.384 Τοπικών Αυτοδιοικητικών Αρχών σε 277 και σήμερα προχωρά σε ευρύτερες συνενώσεις. Οι Ο.Τ.Α. στη Σουηδία το 1974 έγιναν 278 από 2.500 που ήταν το1951. Το Βέλγιο από 2.675 σε 589, στην Ολλανδία από 1.012 σε 841, στην Αγγλία από 1.200 σε 400 κλπ.

Τον Μάιο του 2010 ψηφίστηκε από τη Βουλή το πρόγραμμα «Καλλικράτης» σύμφωνα με το οποίο η χώρα θα διαιρείται σε επτά αποκεντρωμένες διοικήσεις, δεκατρείς περιφέρειες και 325 δήμους. Οι περιφέρειες και οι δήμοι είναι αυτοδιοικούμενοι, δηλ. οι αρχές τους εκλέγονται με καθολική ψηφοφορία ανάμεσα στους μόνιμους κατοίκους, και θα ισχύσει από την 1 Ιανουαρίου 2011 .[2]

[2] Νάστος Ε. Γεώργιος .Αναδημοσίευση από εφημερίδα «Περισκόπιο»

Αναλυτικά, η χρονολογική ιστορική εξέλιξη των θεσμών της Αυτοδιοίκησης, από την επανίδρυση του νέου Ελληνικού Κράτους μέχρι σήμερα, είναι η εξής:

1821: Οι πρώτοι διοικητικοί σχηματισμοί που εμφανίζονται είναι οι τοπικές διοικήσεις, οι οποίες συγκροτούνται και οργανώνονται παράλληλα με τις πολεμικές επιχειρήσεις κατά Επαρχίες. Αυτά τα επαρχιακά διοικητικά σώματα ονομάζονται Εφορίες ή Επαρχιακές Δημογεροντίες.
Ψηφίζονται ή επικυρώνονται ο Διοικητικός Οργανισμός της Δυτικής Ελλάδας, ο Καταστατικός Οργανισμός με τον τίτλο 'Νομική Διάταξη της Ανατολικής Χέρσου Ελλάδος' και ο Οργανισμός της Πελοποννησιακής Γερουσίας (τοπικά Συντάγματα).

1822: Καθιερώνεται η Επαρχία ως περιφερειακή διοικητική μονάδα, με επικεφαλής το διοριζόμενο έπαρχο, εντολοδόχο και αντιπρόσωπο της εθνικής εξουσίας από την οποία διοριζόταν (Ν.12/30-4-1822). Κάθε Επαρχία χωριζόταν σε πόλεις και χωριά.

1823: Με το ψήφισμα της 30ής Μαρτίου 1923 της Β΄ Εθνικής Συνέλευσης διαλύθηκαν οι Γερουσίες Πελοποννήσου και Δυτικής Στερεάς Ελλάδας και ο Οργανισμός Ανατολικής Χέρσου Ελλάδας.

1825: Η Γ΄ Εθνική Συνέλευση κατάρτισε το 'Πολιτικό Σύνταγμα' της Ελλάδας, με το οποίο καθορίζονται οι αρμοδιότητες του κυβερνήτη και των επικεφαλής των έξι Γραμματειών (Υπουργείων) που συστήθηκαν.

1828: Ο Ιωάννης Καποδίστριας αναλαμβάνει τη διακυβέρνηση. Καταργείται το Υπουργικό Συμβούλιο και συνίσταται η Γραμματεία του Κράτους. Στην περιφερειακή διοίκηση επέρχονται σημαντικές μεταρρυθμίσεις. Καθιερώνεται με το Νόμο της 13ης Απριλίου 1928 το σύστημα διοίκησης των Έκτακτων Επιτροπών. Η επικράτεια διαιρέθηκε σε 7 Τμήματα (μεγάλες διοικητικές Περιφέρειες). Οι επίτροποι είναι εντολοδόχα όργανα του Κυβερνήτη. Ενισχύεται το σύστημα των δημογερόντων και καθιερώνεται σύστημα εκλογής-ανάδειξής τους, που βασίζεται στη εμπιστοσύνη των πολιτών (κοινοτική διοίκηση).

1833-1834: Άφιξη του Όθωνα. Η διοίκηση ασκείται σε μεγάλο βαθμό από τους Βαυαρούς, οι οποίοι είναι εμπνευστές των πρώτων πολιτειακών σχηματισμών του ανεξάρτητου πλέον ελληνικού κράτους. Εκδίδεται το Διάταγμα της 3ης Απριλίου 1833 περί σχηματισμού των Γραμματειών, με το οποίο οργανώνεται για πρώτη φορά η κεντρική δημόσια διοίκηση. Συστήνονται 7 Γραμματείες, που αργότερα μετονομάστηκαν Υπουργεία. Με άλλο Διάταγμα ρυθμίζονται θέματα διαίρεσης του Βασιλείου και

διοίκησης των Διαμερισμάτων. Κατονομάζονται οι Νόμοι και οι Επαρχίες και καθορίζεται η εδαφική τους περιοχή. Οι Νομάρχες και οι Έπαρχοι αναλαμβάνουν τη διοικητική διεύθυνση. Προβλέπονται και αιρετά συλλογικά όργανα, τα νομαρχιακά και επαρχιακά συμβούλια, για την υποβοήθηση του έργου του νομάρχη και του επάρχου. Η εκλογή των μελών τους γινόταν από τους πολίτες. Μπορεί συνεπώς να λεχθεί ότι καθιερώνεται για πρώτη φορά στο ανεξάρτητο Ελληνικό κράτος η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. Εκδίδεται το από 27/12/1833-10/1/1834 διάταγμα περί Συστάσεως των Δήμων και εφαρμόζονται, επίσης για πρώτη φορά, ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Κάθε χωριό που έχει τουλάχιστον 300 κατοίκους μπορεί να σχηματίζει Δήμο με δική του δημοτική αρχή.

1836: Καθιερώνεται νέο σύστημα περιφερειακής διοίκησης. Με το Διάταγμα περί Διοικητικού Οργανισμού (20 Ιουνίου 1836) διατηρήθηκε η διαίρεση της επικράτειας σε Νομούς και Επαρχίες αλλά καταργήθηκε η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. Συνιστώνται 30 διοικήσεις και 18 υποδιοικήσεις με ισάριθμες θέσεις διοικητών και υποδιοικητών, οι οποίοι είναι όργανα της κεντρικής εξουσίας.

1840-1842: Με το Νόμο 16/18 Σεπτεμβρίου 1840 μειώνεται ο αριθμός των Δήμων από 700 σε 250, έπειτα από αίτημα των κατοίκων, λόγω των προβλημάτων δυσλειτουργίας που αντιμετώπιζαν.

1845: Ψηφίζεται ο Νόμος ΚΕ της 5ης Δεκεμβρίου 1845 περί διαίρεσης των νομαρχιακών και επαρχιακών αρχών και επανέρχεται η Νομαρχιακή διοίκηση με Νομάρχη και Νομαρχιακά Συμβούλια. Σε εκτέλεση του νόμου αυτού εκδίδεται το από 5-12-1845 Διάταγμα για τα καθήκοντα των Νομαρχών και της Υπηρεσίας τους και εμφανίζεται έτσι η πρώτη ουσιαστική εκδήλωση για την εφαρμογή αποκεντρωτικού συστήματος στην κρατική διοίκηση.

1846: Ψηφίζεται ο Νόμος ΛΓ΄ της 3ης Ιουνίου περί Οργανισμού των Υπουργείων, με τον οποίο διατηρούνται οι γραμματείς και καθιερώνεται επισήμως ο όρος 'Υπουργείο'.

1863-1864: Ψηφίζεται από τη Β΄ Συνέλευση των Αθηνών το 'Σύνταγμα της Ελλάδος' του 1864. Το άρθρο 27 ορίζει: « Η εκτελεστική εξουσία ανήκει εις τον βασιλέα, ενεργείται δε δια των παρ' αυτού διοριζομένων υπευθύνων υπουργών». Στο άρθρο 105 ορίζεται εξάλλου ότι «Η εκλογή των δημοτικών αρχών θέλει γίγνεσθαι δι΄αμέσου καθολικής και μυστικής δια σφαιριδίων ψηφοφορίας».

1887: Το θέμα της αποκέντρωσης της δημόσιας διοίκησης έρχεται στην επικαιρότητα με δύο χαρακτηριστικές τάσεις: α) να καθιερωθούν αιρετά συλλογικά όργανα διοίκησης του Νομού παράλληλα με το Νομάρχη, β) να καταργηθεί η επαρχιακή διοίκηση. Ψηφίζεται ο Νόμος ΑΦΞΑ/27-5-1887, ο οποίος καταργεί πράγματι την επαρχιακή διοίκηση, ενώ με το Νόμο ΑΦΝΓ/28-7-1887 αναγνωρίζεται ο Νομός ως Νομικό Πρόσωπο και

προβλέπεται η σύσταση Νομαρχιακού Συμβουλίου σε κάθε Νομό, στο οποίο ανατίθεται η εποπτεία των Δήμων.

1891: Με το Νόμο ΑΩΟΧ/1-1-1891 καταργείται ο θεσμός των Νομαρχιακών Συμβουλίων και επαναφέρεται η Επαρχιακή διοίκηση, με το αιτιολογικό ότι είναι ο θεσμός που προσαρμόζεται ευκολότερα στην ελληνική πραγματικότητα.

1899: Ψηφίζεται ο Νόμος ΒΧΕ/8-7-1799 περί Νομών και των διοικήσεων αυτών. Προβλέπονται τα Νομαρχιακά Συμβούλια του 1887, ενώ παραχωρούνται στα συλλογικά όργανα διοίκησης του Νομού ευρύτατες και αποφασιστικές αρμοδιότητες, που αφορούν δραστηριότητες στο γεωργικό τομέα, στην κτηνοτροφία και στην εκπαίδευση. Παραχωρούνται και οικονομικοί πόροι. Ρυθμίζονται θέματα εποπτείας και ελέγχου των αποφάσεων.

1909-1911: Το 1910 αυξάνεται σημαντικά ο αριθμός των Υπουργείων. Με την αναθεώρηση του Συντάγματος του 1911 διακηρύσσεται μεταξύ άλλων η αναμόρφωση του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και η μεταρρύθμιση του δημοτικού σχηματισμού.

1912: Ψηφίζεται ο Νόμος ΔΝΖ/1912 'Περί συστάσεως Δήμων και Κοινοτήτων'. Η χρονιά αυτή χαρακτηρίστηκε βασικός σταθμός για την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Εγκαθιδρύθηκε επισήμως ως διοικητική περιφέρεια η Κοινότητα. Δίνεται μεγάλη αυτονομία και περιορίζεται ο έλεγχος σκοπιμότητας των πράξεων των Δημοτικών και Κοινοτικών Συμβουλίων. Η Κοινότητα αποτελεί πλέον αυθύπαρκτο τοπικό οργανισμό, που έχει δική του έκταση και περιουσία. Ο συγκεντρωτισμός διασπάται, οι πολίτες μπορούν να έχουν ενεργό ανάμειξη στα κοινά.

1913-1914: Απελευθερώνονται οι βόρειες ελληνικές περιοχές και τίθεται το θέμα της πολιτικής τους διοίκησης. Με τους Νόμους ΔΡΛΔ/1913 και 524/1914 επαναφέρεται ο θεσμός των Γενικών Διοικήσεων. Η Μακεδονία, η Ήπειρος και τα νησιά του Αιγαίου (νέες Γενικές Διοικήσεις) μπορούν να υποδιαιρεθούν και σε Υποδιοικήσεις.

1923: Επανέρχεται το ζήτημα της καθιέρωσης Β΄ βαθμού Αυτοδιοίκησης. Στο Ν.Δ. της 9ης-10ης Μαΐου 1923 'Περί διοικήσεως των Νομών' προβλέπεται ότι ο Νομός είναι αυτοδιοικούμενος τοπικός οργανισμός με ίδια νομική προσωπικότητα Δημοσίου Δικαίου. Όργανα του Νομού είναι ο Νομάρχης, το Νομαρχιακό Συμβούλιο και η Νομαρχιακή Επιτροπή. Τα μέλη του Νομαρχιακού Συμβουλίου εκλέγονται από το λαό κάθε τετραετία, η Νομαρχιακή Επιτροπή εκλέγεται από το Νομαρχιακό Συμβούλιο και ο Νομάρχης είναι το εκτελεστικό όργανο του Νομού.

1927: Με το Σύνταγμα του 1927 θεσπίζεται η Αυτοδιοίκηση δύο βαθμίδων, κατ' ελάχιστο όριο, και ορίζεται ως πρώτη βαθμίδα η Κοινότητα. Γίνεται αναφορά στη διαίρεση του κράτους κατά Περιφέρειες ευρύτερης εδαφικής έκτασης, αυτής των Δήμων και των Κοινοτήτων. Περιορίζεται η εποπτεία του κράτους.

1929: Με το Νόμο 4249/1929 προβλέπεται η συμμετοχή εκπροσώπων των επαγγελματικών οργανώσεων στο Νομαρχιακό Συμβούλιο.

1936-1938: Με τον Αναγκαστικό Νόμο 44/1936 συγκροτείται οργανισμός με τον τίτλο 'Διοίκησις Πρωτευούσης'. Έχει δικαιοδοσία στους Δήμους και στις Κοινότητες που προήλθαν από τους Δήμους Αθηναίων και Πειραιώς και εξουσίες όμοιες με εκείνες του Υπουργείου Εσωτερικών.

1944: Οι ιδέες του νεοελληνικού Διαφωτισμού και της Φιλικής Εταιρείας, το ριζοσπαστικό κίνημα (Φιλάρετος, Χοϊδάς) και οι αστικές δημοκρατικές αναζητήσεις δένονται με το σοσιαλιστικό κίνημα, σύνθεση των οποίων αποτελούν οι κοινωνικοί προσδιορισμοί της Εθνικής Αντίστασης.

Κατά το ψήφισμα των Κορυσχάδων της 27ης Μαίου 1944 (το Σύνταγμα της ελεύθερης αντιστασιακής Ελλάδας), 'όλες οι εξουσίες πηγάζουν από το λαό και ασκούνται από το λαό', ενώ στον Κώδικα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης της ΠΕΕΑ (Πολιτική Επιτροπή Εθνικής Απελευθέρωσης) της 7/8/1944 η Αυτοδιοίκηση αναγνωρίζεται ως θεμελιώδης θεσμός του δημοσίου βίου των Ελλήνων. Κατά τον Κώδικα της ΠΕΕΑ το διοικητικό σύστημα της χώρας διαμορφώνεται σε τρία επίπεδα: Δήμος-Κοινότητα (Α΄ βαθμίδα), Επαρχία (Β΄ βαθμίδα), Περιοχή (Γ΄ βαθμίδα).

Ενδεικτικές όσο και χαρακτηριστικές του πνεύματος που διαπερνά τον Κώδικα είναι ορισμένες αρμοδιότητες που προβλέπονται για τις δύο πρώτες Βαθμίδες.

- Για την Α΄ Βαθμίδα, το Κοινοτικό Συμβούλιο:

α) Φροντίζει για τη βελτίωση και την εξασφάλιση της υγείας του χωριού και τη μόρφωση του λαού.

β) Οργανώνει Υπηρεσίες κοινωνικής ωφελείας (φωτισμού, ύδρευσης, συγκοινωνίες κ.λ.π.) που μπορούν να έχουν προνομιακό χαρακτήρα .

- Για τη Δεύτερη Βαθμίδα, το Επαρχιακό Συμβούλιο μεριμνά:

α) Για τη διαχείριση της περιουσίας και τη δημιουργία πόρων της Επαρχίας.

β) Για την εκτέλεση των δημοσίων έργων και την ανάπτυξη των πλουτοπαραγωγικών πηγών.

γ) Για τη δημόσια υγεία.

1949-1955: Καθιερώνεται ο θεσμός του επί θητεία Νομάρχη. Συνίσταται το Υπουργείο Συντονισμού και δημοσιεύεται ο καταστατικός νόμος των δημοσίων υπαλλήλων. Με τον Αναγκαστικό Νόμο 1811/55 αναμορφώνεται το φορολογικό σύστημα των ΟΤΑ και τίθεται σε ισχύ ο κώδικας κατάστασης δημοτικών και κοινοτικών υπαλλήλων. Με το Νόμο 2888/54 ψηφίζεται ο νέος Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας. Εφαρμόζεται ο Ν.3200/55 'Περί διοικητικής αποκέντρωσης', ο οποίος διευρύνει το ρόλο και τις αρμοδιότητες του Νομάρχη και συστήνει σε κάθε Νομαρχία ίδιο Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου με την επωνυμία 'Νομαρχιακό Ταμείο'.

1974-1980: Ψηφίζεται το Σύνταγμα του 1975. Οι διατάξεις του για τη Διοίκηση και την Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι βελτιωμένες σε σύγκριση με τις συνταγματικές ρυθμίσεις προηγούμενων. Η Περιφερειακή Διοίκηση είχε ως αποστολή τον περιφερειακό προγραμματισμό, το συντονισμό και την εποπτεία του έργου του νομάρχη. Οι Νομαρχίες έχουν αποκλειστικά διοικητικό έργο. Μετά την παρέλευση διετίας καταργούνται οι Περιφερειακές Διοικήσεις. Με το Ν.Δ. 1147/72 δημιουργούνται στο Νομό Αττικής τέσσερα Νομαρχιακά Διαμερίσματα.

1967-1973: Με το Ν.Δ. 957/1971 συνιστώνται επτά Περιφερειακές Διοικήσεις με επικεφαλής υπαγόμενο στον υπουργό Εσωτερικών η κρατική επ' αυτών εποπτεία, η οποία όμως «δεν πρέπει να παρεμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους». Το κράτος αναλαμβάνει την ευθύνη για την εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων, χρηματοδοτώντας τους ΟΤΑ από τον κρατικό προϋπολογισμό. Με το Νόμο 108/75 συνιστώνται τα Επαρχεία Καλύμνου, Καρπάθου, Κω και Λήμνου.

1981-1989: Για πρώτη φορά προβλέπονται (και λειτουργούν) Συνοικιακά Συμβούλια, Λαϊκές Συνελεύσεις και εκλέγονται πάρεδροι στους μικρούς συνοικισμούς (Ν.1270/82), Επαρχιακά Συμβούλια, Δημοτικές και Δημοσυνεταιριστικές Επιχειρήσεις, προγραμματικές συμβάσεις προβλέπονται με το Νόμο1416/84. Με το Νόμο 1518/85 ιδρύεται η Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ) ως τεχνικός σύμβουλος των ΟΤΑ. Με το Νόμο 1622/86 προβλέπεται η καθιέρωση Β΄Βαθμού Αυτοδιοίκησης. Την περίοδο αυτή δίνονται κίνητρα για εθελοντική συνένωση μικρών Κοινοτήτων σε βιώσιμους Δήμους, ενώ εκχωρούνται πόροι από την κεντρική διοίκηση στους ΟΤΑ σε ποσοστό φόρων και τελών υπέρ του Δημοσίου.

1990-1993: Η οικουμενική κυβέρνηση ψηφίζει το Νόμο 1878/90 για τη Β΄βάθμια Αυτοδιοίκηση. Η εφαρμογή των διατάξεων για την ανάδειξη των αιρετών αντιπροσώπων της Β΄βάθμιας Αυτοδιοίκησης αναστέλλεται από την κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας.

1994: Με τους Νόμους 2218 και 2240 προβλέπεται η λειτουργία Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και τριών διευρυμένων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων (Αθήνας-Πειραιά, Έβρου-Ροδόπης, Δράμας-Καβάλας-Ξάνθης). Τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου, μαζί με τις δημοτικές εκλογές γίνονται και οι εκλογές για την ανάδειξη Νομαρχών και Νομαρχιακών Συμβουλίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο
ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Α.ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ

Το Σύνταγμα του 1975 περιελάμβανε στο άρθρο 102 λεπτομερείς διατάξεις για το θεσμό της τοπικής αυτοδιοίκησης, προκειμένου να προσδιοριστεί πλήρως η δομή της τοπικής αυτοδιοίκησης. Ειδικότερα προέβλεπε την αναβάθμιση του θεσμού και την εξασφάλιση της νομική της θέση μέσα στο Σύνταγμα, ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου όπου της δίνει κίνητρα οικονομικής ανεξαρτησίας.
Συνεπώς η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει πλέον στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι οποίοι αναδιοργανώνονται σε βαθμίδες. Την πρώτη βαθμίδα καταλαμβάνουν οι δήμοι και οι κοινότητες, ενώ οι υπόλοιπες βαθμίδες καθορίζονται από το κοινό νομοθέτη.

Τα αιρετά όργανα εκλέγονται με καθολική και μυστική ψηφοφορία. Δια μέσω του νόμου είναι δυνατό να προβλέπονται αναγκαστικοί ή εκούσιοι σύνδεσμοι τοπικής αυτοδιοίκησης, για την εκτέλεση έργων ή παροχής υπηρεσιών. Το κράτος ασκεί εποπτεία επί των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, χωρίς όμως να εμποδίζει την ελεύθερη δράση αυτών. Η διαχείριση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.[3]

Το κράτος σαν στόχο έχει να εξασφαλίσει τα αναγκαία για την εκπλήρωση της αποστολής τους. Ορίζει πώς οι αναγκαίοι πόροι θα κατανεμηθούν μεταξύ των οργανισμών και καθορίζει και υπό το Κράτος, τους εισπραττόμενους φόρους ή τέλη. Το άρθρο 102 του Συντάγματος είναι πιο σαφές όσον αφορά την συνταγματική κατοχύρωση του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης σε σχέση με εκείνη του άρθρου 107 που έχει να κάνει με θέματα που αφορούν την οικονομική ενίσχυση, την ύπαρξή των ΟΤΑ ως εδαφικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, την άμεση εκλογή, τη διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια, τη Κρατική εποπτεία, καθώς και τη διαχείριση των τοπικών υποθέσεων από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης. Το Σύνταγμα του 1975 διατηρήθηκε σχεδόν είκοσι πέντε χρόνια όπου σημάδεψε της ιστορία της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα, διαγράφοντας ένα λαμπρό μέλλον έργων και υπηρεσιών, για την αποτελεσματική πορεία του θεσμού.

[3] Ν.- Κ. Χλέπας, Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, «Τοπική Αυτοδιοίκηση», 2001,Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή,σελ 66

Β. Η ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Η ελληνική επικράτεια-με εξαίρεση την περιοχή του Αγίου Όρους, για την οποία προβλέπεται ιδιαίτερο καθεστώς- είναι διαιρεμένη σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ).Οι ΟΤΑ σκοπό έχουν να δημιουργήσουν ευκαιρίες ενεργητικής συμμετοχής του πολίτη στα κοινά και να ενδυναμώσουν το αίσθημα ευθύνης και καθήκοντος του πολίτη απέναντι στη κοινωνία. Δημιουργώντας καλύτερη τοπική κοινωνία δημιουργούμε καλύτερο κράτος. Ο θεσμός της τοπικής Αυτοδιοίκησης κατοχυρώνεται από το Σύνταγμα (άρθρο 102), το οποίο θεμελιώνει τον Α΄ και Β΄ βαθμό Αυτοδιοίκησης.

Η τοπική αυτοδιοίκηση είναι :

- **Πολιτικός θεσμός** γιατί διαθέτει εκλεγμένα όργανα με τυπικές και ουσιαστικές εξουσίες, τα οποία παίρνουν και υλοποιούν αποφάσεις για όλες τις πλευρές της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής (τοπικές υποθέσεις) των κατοίκων και των δημοτών.

- **Διοικητικός θεσμός** γιατί έχει αρμοδιότητες, παρέχει υπηρεσίες και διαθέτει τα μέσα να τις υλοποιεί (οργάνωση, προσωπικό, οικονομικούς πόρους).

- **Αναπτυξιακός θεσμός** γιατί παίρνει αποφάσεις που επηρεάζουν την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της περιοχής της, συμμετέχει στις διαδικασίες του εθνικού προγραμματισμού, κατασκευάζει έργα και παρέχει υπηρεσίες.

Άρα λοιπόν η τοπική αυτοδιοίκηση έχει άμεση σχέση με το **δημοκρατικό πολίτευμα** και την αρχή της **λαϊκής κυριαρχίας** : οι έλληνες και οι ελληνίδες δεν συμμετέχουν μόνο στις εθνικές εκλογές για να αναδείξουν τους εκπροσώπους τους στη Βουλή, αλλά και στις δημοτικές / νομαρχιακές εκλογές για να αποφασίσουν ποιοί/ές θα αναλάβουν την διοίκηση των τοπικών τους υποθέσεων.

Οι τοπικές αρχές διευθύνουν και ρυθμίζουν όλες τις τοπικές υποθέσεις (αρμοδιότητες) σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας, με στόχο την προστασία, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας.

1. Πρώτος βαθμός αυτοδιοίκησης - Δήμοι

Τους ΟΤΑ αποτελούν οι Δήμοι. Σήμερα ,με τον νόμο «Καλλικράτη, υπάρχουν 325 Δήμοι. Επικεφαλής των Δήμων είναι οι Δήμαρχοι, οι Κοινοτάρχες και τα Δημοτικά και Κοινοτικά Συμβούλια αντίστοιχα.[4]

Οι ΟΤΑ αποτελούν Ν.Π.Δ.Δ.(Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου) και απολαύουν διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας. Αυτό σημαίνει ότι έχουν δικαιώματα και υποχρεώσεις, δική τους περιουσία, δικό τους προϋπολογισμό και απασχολούν δικούς τους υπαλλήλους. Η οικονομική τους δυνατότητα είναι βασικός παράγοντας για την ουσιαστική λειτουργία τους. Γι' αυτό, το κράτος μεριμνά για την εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων τους. Η μέριμνα αυτή πραγματώνεται με ρυθμίσεις εκ μέρους του κράτους που να εξασφαλίζουν έσοδα, όπως π.χ. από τον φόρο ακίνητης περιουσίας. Η πολιτεία ασκεί διοικητική εποπτεία στους ΟΤΑ με τρόπο, όμως, που να μην εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους, δηλαδή ασκεί έλεγχο νομιμότητας των πράξεων τοπικής αρμοδιότητάς τους και όχι έλεγχο σκοπιμότητας (δεν εξετάζει αν οι πράξεις τους εξυπηρετούν κάποιο σκοπό ή όχι).

Στην αρμοδιότητα των ΟΤΑ ανήκουν οι τοπικές υποθέσεις. Τοπική υπόθεση είναι εκείνη που αναφέρεται στην προαγωγή των συμφερόντων των κατοίκων της περιφέρειας των ΟΤΑ. [5]Νόμος καθορίζει το εύρος και τις κατηγορίες των τοπικών υποθέσεων, καθώς και την κατανομή τους στους επί μέρους βαθμούς. Ο Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας απαριθμεί, ενδεικτικά, ορισμένες αρμοδιότητες που ανήκουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα των ΟΤΑ πρώτης βαθμίδας. Τέτοιες αρμοδιότητες αποτελούν: Η κατασκευή, συντήρηση και βελτίωση των κοινοχρήστων δημοτικών χώρων (δρόμοι, πάρκα, πλατείες, κ.λπ.), η καθαριότητα και η περισυλλογή των απορριμμάτων, η συντήρηση των σχολικών κτιρίων, η διαχείριση των δημοτικών επιχειρήσεων, η κατασκευή και συντήρηση βρεφονηπιακών σταθμών και νοσηλευτικών ιδρυμάτων, κ.λπ.

Τα όργανα των ΟΤΑ εκλέγονται απευθείας από το λαό με άμεση, μυστική, και καθολική ψηφοφορία κάθε 5 χρόνια. Η αμεσότητα της εκλογής των οργάνων αποτελεί έκφραση λαϊκής κυριαρχίας. Είναι μονομελή: ο Δήμαρχος ή ο αντιδήμαρχος για τους δήμους και συλλογικά: το Δημοτικό Συμβούλιο και η Δημαρχιακή Επιτροπή. Ο Δήμαρχος εκτελεί τις αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου, προΐσταται των υπηρεσιών του δήμου και τους εκπροσωπεί.

---

[4] Βικιπαίδεια. ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια

[5] ΚΕΔΚΕ-ΙΤΑ.Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση, Νοέμβριος 2005

Όργανα

Οι δήμοι διοικούνται από **το Δημοτικό Συμβούλιο, τη Δημαρχιακή Επιτροπή** και **το Δήμαρχο.**[6]

I. Το Δημοτικό Συμβούλιο αποφασίζει για κάθε θέμα σχετικό με τις αρμοδιότητες του δήμου, εκτός από τα θέματα που ανήκουν στην αρμοδιότητα του Δημάρχου ή της Δημαρχιακής Επιτροπής. Ενδεικτικά αποφασίζει :

α) Για την εκλογή του Προεδρείου, τον κανονισμό λειτουργίας του και τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας.

β) Για την επιβολή φόρων, τελών, δικαιωμάτων και εισφορών.

γ) Για τον ετήσιο προϋπολογισμό και απολογισμό του δήμου, των δημοτικών ιδρυμάτων και των λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου.

δ) Για την εκποίηση, ανταλλαγή, εκμίσθωση δημοτικών ακινήτων και την αγορά και μίσθωση ακινήτων.

ε) Για τη σύναψη δανείων.

στ) Για το τεχνικό πρόγραμμα.

ζ) Για την ίδρυση και λειτουργία επιχειρήσεων του δήμου ή τη συμμετοχή σε επιχειρήσεις, τη σύσταση και λειτουργία δημοτικών ιδρυμάτων και λοιπών δημοτικών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

II. Η Δημαρχιακή Επιτροπή

Αποτελείται από το δήμαρχο ή τον αντιδήμαρχο που έχει ορίσει αυτός ως πρόεδρο και από τέσσερα μέλη αν το Δ.Σ. έχει έως και 17 μέλη, έξι μέλη αν έχει έως και 33 μέλη, καθώς και στους δήμους που είναι πρωτεύουσες νομών με πληθυσμό μέχρι 10.000 κατοίκους και οκτώ μέλη αν το Δ.Σ. έχει πάνω από 33 μέλη. Είναι αποφασιστικό όργανο και έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες :

α) Συντάσσει τον **προϋπολογισμό** του δήμου και προελέγχει τον **απολογισμό** και τις οικονομικές καταστάσεις.

---

[6] "Δημοσιονομικό σύστημα και φορολογική αποκέντρωση", Ν. Τάτσος, Περιοδικό "Τοπική Αυτοδιοίκηση - Αποκέντρωση", τεύχος 1 (108) 1997.

β) Αποφασίζει για την έγκριση των δαπανών και τη **διάθεση των πιστώσεων** που είναι εγγεγραμμένες στον προϋπολογισμό.

γ) Καταρτίζει τους όρους, συντάσσει τη διακήρυξη, διεξάγει και κατακυρώνει όλες τις **δημοπρασίες**.

δ) Μελετά την ανάγκη συνάψεως **δανείων**, καταρτίζει τους όρους τους και εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο.

ε) Αποφασίζει για την άσκηση όλων των **ενδίκων μέσων**, την υποβολή **προσφυγών** στις διοικητικές αρχές, την αποδοχή κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών και για το συμβιβασμό ή την κατάργηση δίκης μέχρι ποσού 30.000 €.

III. <u>Ο Δήμαρχος</u>

α) **Εκτελεί** τις **αποφάσεις** του Δημοτικού Συμβουλίου, της Δημαρχιακής Επιτροπής και **υπογράφει** τις **συμβάσεις** που συνάπτει ο δήμος.

β) Είναι **προϊστάμενος** των υπηρεσιών του δήμου και τις διευθύνει, καθώς και του προσωπικού (διορισμοί, υπηρεσιακές μεταβολές, άσκηση πειθαρχικού ελέγχου).

γ) Ορίζει τους **Αντιδημάρχους** και τους μεταβιβάζει αρμοδιότητες

δ) **Συνυπογράφει** τους βεβαιωτικούς καταλόγους και τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής των δαπανών, που έχουν εκκαθαριστεί από την αρμόδια υπηρεσία,

ε) **Εκπροσωπεί** το δήμο στα δικαστήρια, σε κάθε δημόσια αρχή και **εκδίδει πιστοποιητικά** προσωπικής και οικογενειακής καταστάσεως

2. Δεύτερος βαθμός αυτοδιοίκησης - Περιφέρειες

Σύμφωνα με τον νόμο Καλλικράτη οι 57 Νομαρχίες και τα 19 Επαρχεία καταργούνται και αντικαθίστανται από 13 αιρετές Περιφέρειες

Όργανα της περιφέρειας είναι ο περιφερειάρχης, οι αντιπεριφερειάρχες, το περιφερειακό συμβούλιο, η οικονομική επιτροπή και η εκτελεστική επιτροπή.

Σε κάθε περιφέρεια τον περιφερειάρχη επικουρούν αντιπεριφερειάρχες που εκλέγονται άμεσα κατ' αντιστοιχία προς τον αριθμό των περιφερειακών ενοτήτων και οι οποίοι δεν καταλαμβάνουν θέση περιφερειακού συμβούλου.

Οι δυο βαθμίδες τοπικής αυτοδιοίκησης είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους και ως εκ τούτου οι Περιφέρειες δεν ασκούν εποπτεία στους Δήμους και στις Κοινότητες.

❖ **Ο Περιφερειάρχης**

Ο περιφερειάρχης προασπίζει το δημόσιο συμφέρον, κατευθύνει την υλοποίηση του σχεδίου περιφερειακής ανάπτυξης και ασκεί τα καθήκοντά του με γνώμονα τις αρχές της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας.
Ο περιφερειάρχης έχει επίσης τις κατωτέρω αρμοδιότητες:

- εκδίδει όλες τις πράξεις μη κανονιστικού χαρακτήρα, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία,
- β) εκτελεί τις αποφάσεις του περιφερειακού συμβουλίου, της εκτελεστικής επιτροπής και της οικονομικής επιτροπής,
- συγκαλεί και προεδρεύει της εκτελεστικής επιτροπής και συντονίζει την υλοποίηση των αποφάσεών της,
- εκπροσωπεί την περιφέρεια δικαστικώς και εξωδίκως,
- είναι προϊστάμενος των υπηρεσιών της περιφέρειας. Ως προϊστάμενος όλου του προσωπικού της περιφέρειας εκδίδει τις πράξεις που προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις για το διορισμό, τις κάθε είδους υπηρεσιακές μεταβολές και την άσκηση του πειθαρχικού ελέγχου,
- διατάσσει την είσπραξη των εσόδων της περιφέρειας και αποφασίζει για τη διάθεση των πιστώσεων του προϋπολογισμού,
- υπογράφει τις συμβάσεις που συνάπτει η περιφέρεια,

- συνιστά ομάδες εργασίας και ομάδες διοίκησης έργου από μέλη του περιφερειακού συμβουλίου, υπαλλήλους της περιφέρειας, υπάλληλους του δημόσιου τομέα ή ιδιώτες για τη μελέτη και επεξεργασία θεμάτων της περιφέρειας, καθορίζοντας τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας τους.
- συγκροτεί συλλογικά όργανα, εφόσον η συγκρότησή τους δεν ανατίθεται από το νόμο σε άλλα όργανα και
- μπορεί να μεταβιβάζει την άσκηση αρμοδιοτήτων του σε μέλη του περιφερειακού συμβουλίου, καθώς και να παρέχει εξουσιοδότηση υπογραφής με εντολή του σε προϊσταμένους υπηρεσιών της περιφέρειας, με εξαίρεση χρηματικά εντάλματα πληρωμών

- ***<u>Το Περιφερειακό Συμβούλιο</u>***

Το περιφερειακό συμβούλιο ασκεί όλες τις αρμοδιότητες που ανήκουν στην περιφέρεια, εκτός από εκείνες που έχουν ανατεθεί με ρητή διάταξη σε άλλο όργανο της περιφέρειας ή έχουν μεταβιβαστεί από το ίδιο το συμβούλιο σε επιτροπή του.

Το περιφερειακό συμβούλιο είναι αρμόδιο ιδίως για:

- την έγκριση και παρακολούθηση του επιχειρησιακού προγράμματος της περιφέρειας, την έγκριση και παρακολούθηση αναπτυξιακών προγραμμάτων κατά την κείμενη νομοθεσία,
- την έγκριση του προϋπολογισμού και του απολογισμού της περιφέρειας, την επιβολή τελών, εισφορών και δικαιωμάτων,
- την απαλλοτρίωση ακινήτων, την εκποίηση, ανταλλαγή και δωρεά ακινήτων, καθώς και τη σύσταση εμπράγματων δικαιωμάτων,
- την αγορά, παραχώρηση χρήσης, μίσθωση και εκμίσθωση κινητών και ακινήτων, τη σύναψη δανείων,
- την έγκριση του κανονισμού των εργασιών του, του κανονισμού των εργασιών της οικονομικής επιτροπής και των επιτροπών του άρθρου 164, καθώς και του οργανισμού των υπηρεσιών της περιφέρειας,
- την πλήρωση των κενών οργανικών θέσεων προσωπικού της περιφέρειας ,το πρόγραμμα των εκτελεστέων έργων και προμηθειών,
- τη σύσταση επιτροπών στις οποίες μεταβιβάζει αρμοδιότητές του κατά τις διατάξεις του επόμενου άρθρου.

❖ Εκτελεστική επιτροπή

Η εκτελεστική επιτροπή αποτελείται από τον περιφερειάρχη, ως πρόεδρο, και τους αντιπεριφερειάρχες. Η εκτελεστική επιτροπή είναι συλλογικό συντονιστικό και εκτελεστικό όργανο της περιφέρειας και παρακολουθεί την εφαρμογή της περιφερειακής πολιτικής σε όλους τους τομείς αρμοδιότητας της περιφέρειας, καθώς και την εφαρμογή του προγράμματος περιφερειακής ανάπτυξης. Στις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής καλείται υποχρεωτικά και συμμετέχει χωρίς δικαίωμα ψήφου ο εκτελεστικός γραμματέας της περιφέρειας, ενώ καλούνται επίσης, όποτε κρίνεται αναγκαίο, οι προϊστάμενοι των γενικών διευθύνσεων, διευθύνσεων και λοιπών οργανικών μονάδων της περιφέρειας.

Η εκτελεστική επιτροπή ασκεί τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- Συντονίζει την κατάρτιση και έχει την ευθύνη της υλοποίησης του επιχειρησιακού προγράμματος της περιφέρειας, το οποίο και εισηγείται στο περιφερειακό συμβούλιο.
- Καταρτίζει και εισηγείται στο περιφερειακό συμβούλιο τα τομεακά προγράμματα δράσης και έχει την ευθύνη της υλοποίησής τους.
- Συγκεντρώνει και αξιολογεί τις προτάσεις των υπηρεσιών της περιφέρειας στο πλαίσιο της προετοιμασίας για την κατάρτιση του προϋπολογισμού και εισηγείται το προσχέδιο του προϋπολογισμού προς την οικονομική επιτροπή.
- Συντάσσει και εισηγείται προς το περιφερειακό συμβούλιο τις προβλεπόμενες εκθέσεις πεπραγμένων.
- Έχει την ευθύνη για την πιστή εκτέλεση του προϋπολογισμού.
- Παρακολουθεί, αξιολογεί και συντονίζει τη δράση των υπηρεσιών της περιφέρειας.
- Εισηγείται στο περιφερειακό συμβούλιο το σχέδιο:
  i) οργανισμού εσωτερικής υπηρεσίας, ii) κανονισμού λειτουργίας υπηρεσιών, iii) κανονισμού μέτρησης και αξιολόγησης της απόδοσης των περιφερειακών υπηρεσιών.
- Εισηγείται στο περιφερειακό συμβούλιο σχέδιο χάρτας δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των πολιτών και μεριμνά για την έκδοση, ενημέρωση και διακίνηση οδηγού του πολίτη για τις παρεχόμενες υπηρεσίες της περιφέρειας σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή.

- Εισηγείται το σχέδιο του κανονισμού πληροφόρησης των πολιτών και του κανονισμού διαβούλευσης.
- Εισηγείται τα σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών και φυσικών καταστροφών, σε εναρμόνιση με τα αντίστοιχα σχέδια της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας.
- Παρακολουθεί, αξιολογεί και συντονίζει τη δράση των νομικών προσώπων που ανήκουν στην εποπτεία της περιφέρειας.
- Καταρτίζει τον κανονισμό λειτουργίας της.

❖ Οικονομική Επιτροπή

Η οικονομική επιτροπή αποτελείται από τον περιφερειάρχη ή τον οριζόμενο από αυτόν αντιπεριφερειάρχη ως πρόεδρό της και έξι (6) μέλη στις περιφέρειες με πληθυσμό έως 300.000 κατοίκους, οκτώ (8) μέλη στις περιφέρειες έως 800.000 κατοίκους και δέκα (10) μέλη στις περιφέρειες με πληθυσμό άνω των 800.000 κατοίκων. Τα μέλη της οικονομικής επιτροπής εκλέγονται από το περιφερειακό συμβούλιο. Στις οικονομικές επιτροπές, συμπεριλαμβανομένου και του προέδρου, που έχουν επτά (7) μέλη, δύο (2) μέλη εκλέγονται από το σύνολο της μειοψηφίας του περιφερειακού συμβουλίου, στις οικονομικές επιτροπές που εκλέγουν εννέα (9) μέλη, τρία (3) μέλη εκλέγονται από το σύνολο της μειοψηφίας, στις οικονομικές επιτροπές που έχουν ένδεκα (11) μέλη, τέσσερα (4) εκλέγονται από το σύνολο της μειοψηφίας. Αν σύμβουλοι της μειοψηφίας δεν δέχονται να εκλεγούν ως μέλη της οικονομικής επιτροπής, εκλέγονται στη θέση τους άλλα μέλη του περιφερειακού συμβουλίου. Η διάρκεια της θητεία της οικονομικής επιτροπής είναι δυόμιση έτη. Δεν επιτρέπεται να εκλεγεί μέλος της οικονομικής επιτροπής ο πρόεδρος του περιφερειακού συμβουλίου.

Γ. ΙΣΧΥΟΥΣΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΟΡΟΙ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Ένα σημαντικό μέρος των αρμοδιοτήτων της δημόσιας διοίκησης ασκείται σήμερα από τους ΟΤΑ. Οι τελευταίες διεκπεραιώνουν μάλιστα στην περιφέρειά τους και πολλές «αλλότριες» υποθέσεις (κρατικές ή άλλου δημόσιου νομικού προσώπου).Η «κατά παραχώρηση» ή «κατ' εντολή», όπως συνήθως λέγεται, άσκηση αυτών των «δοτών» αρμοδιοτήτων εξασφαλίζει την οικονομική διεκπεραίωσή τους σε ολόκληρη την επικράτεια και μάλιστα σε πλησιέστερο προς τον πολίτη επίπεδο, δηλαδή τους ΟΤΑ. Τα όργανά τους πάντως που ασκούν κρατικές αρμοδιότητες λειτουργούν τότε – στο πλαίσιο του λεγόμενου «λειτουργικού διπλασιασμού»- ως κρατικά όργανα και υπάγονται σε αντίστοιχο ιεραρχικό έλεγχο. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν, μεταξύ άλλων, ως προς μεν τους δημάρχους και τους προέδρους κοινοτήτων τα

καθήκοντα Ληξιάρχου (λ.χ. η σύνταξη πράξης τέλεσης γάμου), η χορήγηση διάφορων πιστοποιητικών, η τήρηση του Μητρώου Αρρένων και η επιδότηση εγγράφων σύμφωνα με τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ενώ ως προς τους νομάρχες η έκδοση διαβατηρίων και διαπιστωτικών πράξεων για την ιθαγένεια, η ετήσια αναθεώρηση των εκλογικών καταλόγων και η διενέργεια των εκλογών.[7]

Οι υπόλοιπες, «οικείες» αρμοδιότητες των ΟΤΑ ασκούνται αυτοτελώς (άρθρ. 102 παρ. 2 Συντ.) και αφορούν τις « τοπικές υποθέσεις» (άρθρ. 102 παρ.1 Συντ.).Η εν λόγω αόριστη νομική έννοια ερμηνεύεται κατά περίπτωση, αφού μόνο κατά περίπτωση μπορεί να κριθεί αν η συγκεκριμένη υπόθεση είναι τοπική (δημοτική/ κοινοτική ή νομαρχιακή), ενώ οι δυσκολίες που αναφύονται τότε είναι μεγάλες, ιδίως ενόψει των ραγδαίων μεταβολών που υφίστανται τα συναφή κοινωνικοοικονομικά, περιβαλλοντικά και τεχνολογικά δεδομένα. Πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι η άσκηση των αυτοτελών αρμοδιοτήτων δεν αφήνεται πάντοτε στην ευχέρεια των ΟΤΑ, αφού ορισμένες από αυτές αφορούν υπηρεσίες απαραίτητες για την «υγιεινή και πολιτισμένη διαβίωση» των κατοίκων (λ.χ. ύδρευση, αποκομιδή απορριμμάτων, συντήρηση νεκροταφείου), οι οποίες συνιστούν, σύμφωνα και με σχετική νομολογία (ΣτΕ 2026, 4152/1996), *βασική υποχρέωση της τοπικής αυτοδιοίκησης*. Τυχόν αδυναμία του διοικητικού μηχανισμού των ΟΤΑ μπορεί να καλυφθεί, ως προς συγκεκριμένα έργα ή υπηρεσίες, με την επιστράτευση συνδέσμων, η οποία μάλιστα (άρθρ. 102 παρ.3 Συντ.) μπορεί να γίνει και αναγκαστικά.

Οι **πόροι των Δήμων**, από οικονομική άποψη ταξινομούνται σε τέσσερις κατηγορίες:

- *Ίδια έσοδα από φόρους, τέλη, δικαιώματα, εισφορές (τοπικό φορολογικό σύστημα)*
- *Ίδια έσοδα από αξιοποίηση τοπικών πόρων*
- *Επιχορηγήσεις, γενικές και ειδικές, από την κεντρική, την περιφερειακή διοίκηση και την Ευρωπαϊκή Ένωση*
- *Δάνεια από πιστωτικά ιδρύματα, αξιοποίηση χρηματοοικονομικών εργαλείων*

Η αποτελεσματική άσκηση των πολυάριθμων αρμοδιοτήτων που ασκεί σήμερα η τοπική αυτοδιοίκηση προϋποθέτει πάντως και τον εξοπλισμό της με ανάλογους πόρους. Οι ΟΤΑ δεν διαθέτουν φορολογική αυτοτέλεια (άρθρ. 78 Συντ.) και έτσι το Σύνταγμα (άρθρ. 102 παρ. 6) επιβάλλει στο κράτος να «μεριμνά» ώστε να εξασφαλίζονται οι αντιστοιχούντες αναγκαίοι πόροι. Με τις εν λόγω υποχρεώσεις του κράτους – αλλά και με τον συνταγματικό καθεστώς των υπαλλήλων των ΟΤΑ (άρθρ. 103 παρ. 6 Συντ.) – συνδέεται εξάλλου η υπαγωγή των διαδικασιών επιλογής του προσωπικού (των

---

[7] Ν.- Κ. Χλέπας, Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, «Τοπική Αυτοδιοίκηση», 2001,Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, σελ.76

«ανθρώπινων πόρων») της τοπικής αυτοδιοίκησης σε μιαν ανεξάρτητη διοικητική αρχή, δηλαδή το ΑΣΕΠ. Η τοπική αυτοδιοίκηση συγκεντρώνει στους κόλπους της ένα σημαντικό ποσοστό των ανθρώπινων πόρων του δημόσιου τομέα.

Δ. Η ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Τα συστήματα ελέγχου της δημόσιας διοίκησης καταλαμβάνουν, κατά κανόνα, και την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Έτσι, τόσο ο δικαστικός όσο και ο δημοσιονομικός έλεγχος της διοίκησης, καθώς και οι διάφοροι νεότεροι θεσμοί(σώμα ελεγκτών δημόσιας διοίκησης, συνήγορος του πολίτη κ.ά.) λειτουργούν και ως προς τους ΟΤΑ. Το πλέγμα αυτών των ελέγχων ολοκληρώνεται με την κρατική εποπτεία, η οποία κατοχυρώνεται στο ίδιο το Σύνταγμα(άρθρο 102 παρ.5) και αποβλέπει στην διασφάλιση της ενότητας της δημόσιας διοίκησης, την περιφρούρηση της νομιμότητας και την αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων των διοικουμένων.

Όλες οι πράξεις των συλλογικών οργάνων των ΟΤΑ (δημοτικών συμβουλίων, νομαρχιακών επιτροπών κ.ά.) καθώς και των νομικών τους προσώπων δημοσίου δικαίου αποστέλλονται υποχρεωτικά στον Γ. Γραμματέα της Περιφέρειας, ο οποίος τις ελέγχει σε πρώτο στάδιο και παραπέμπει αιτιολογημένα όσες θεωρεί μη νόμιμες σε ειδική εποπτεία που συγκροτείται (τουλάχιστον μια) σε κάθε Περιφέρεια .Το εν λόγω διοικητικό όργανο του κράτους αποτελείται από ένα μέλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ως πρόεδρο, και δύο ανώτερους υπαλλήλους της Περιφέρειας (άρθρο 7 Ν. 2839/2000), και ακυρώνει εκείνες τις παραπεφθείσες πράξεις που κρίνει ως παράνομες. Στην επιτροπή εποπτείας μπορεί εξάλλου να προσφύγει απευθείας κατά πράξεως συλλογικού ή και μονομελούς οργάνου πρωτοβάθμιου ΟΤΑ κάθε δημότης ή όποιος έχει έννομο συμφέρον. Ως προς τους δευτεροβάθμιους ΟΤΑ μπορεί να ασκηθεί αντίστοιχη προσφυγή μόνο κατά πράξεων συλλογικών οργάνων και μόνο από όσους έχουν έννομο συμφέρον.(άρθρο 68 παρ. 6 .Κ.Ν.Α.). Ειδικά για τις πράξεις μονομελούς οργάνου ΝΑ προβλέπεται η δυνατότητα άσκηση προσφυγής, από όποιον έχει έννομο συμφέρον, στο Γ.Γ. της Περιφέρειας, ο οποίος μπορεί τότε να ακυρώσει ο ίδιος της επίμαχη πράξη.

Κρατική εποπτεία ασκείται βέβαια και στα πρόσωπα που συγκροτούν τα όργανα των ΟΤΑ. Έτσι, ο Γ.Γ. της Περιφέρειας μπορεί να τους επιβάλλει, με αιτιολογημένη απόφασή του και με την σύμφωνη γνώμη πενταμελούς ειδικού συμβουλίου, ορισμένες ποινές. Πρόκειται, συγκεκριμένα, για τη ποινή της αργίας έως τριών μηνών για σοβαρή παράβαση των καθηκόντων τους ή υπέρβαση της αρμοδιότητας τους από δόλο ή βαριά αμέλεια (άρθρο 184 παρ 2 Δ.Κ.Κ, άρθρο 72 παρ. 2 Κ.Ν.Α.),καθώς και τις ποινές της αργίας ή της έκπτωσης σε ορισμένες ειδικότερες περιπτώσεις που προβλέπονται από το νόμο. Η νομοθεσία εξακολουθεί να προβλέπει και την ποινή της απόλυσης «για σοβαρούς λόγους δημοσίου συμφέροντος» που επιβάλλεται, με σύμφωνη γνώμη ειδικού συμβουλίου, με απόφαση Υπουργού (άρθρο 189 Δ.Κ.Κ.), όταν πρόκειται για

πρωτοβάθμιους ΟΤΑ, ή με προεδρικό διάταγμα όταν πρόκειται για δευτεροβάθμιους(άρθρο 72 παρ. 11 Κ.Ν.Α.)

Πρέπει να σημειωθεί ότι όλα τα εν λόγω ειδικά συμβούλια συνεδριάζουν δημόσια, αποτελούνται κατά πλειοψηφία (3 από τα 5 μέλη) από τακτικούς δικαστές, ενώ συμμετέχει ως μέλος και ένα εκπρόσωπος των ΟΤΑ. Η σχετική διαδικασία περιλαμβάνει απολογία, παράσταση με δικηγόρο και εξέταση μαρτύρων. Κατά των αποφάσεων του Γ.Γ. της Περιφέρειας που επιβάλλουν ποινή αργίας ή έκπτωσης μπορεί να ασκηθεί προσφυγή ενώπιον του Υπουργού Εσωτερικών, ενώ κατά της σχετικής απόφασης του τελευταίου είναι δυνατή η άσκηση προσφυγής ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας(που κρίνει την υπόθεση και κατ' ουσίαν.) [8]

[8] Ν.- Κ. Χλέπας, Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, «Τοπική Αυτοδιοίκηση», 2001,Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή,σελ 81

Ε.ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΟΤΑ

Από τις διατάξεις του άρθρου 98 του Συντάγματος, προβλέπεται ότι στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανήκουν ιδίως ο έλεγχος των δαπανών του Κράτους, καθώς και των Ο.Τ.Α. που υπάγονται με ειδική διάταξη νόμου στο καθεστώς αυτό.

Έτσι στον Κώδικα ενσωματώνονται οι διατάξεις για τον προληπτικό έλεγχο των λογαριασμών των Ο.Τ.Α. με πληθυσμό άνω των 5.000 κατοίκων, ο οποίος διενεργείται από το Ελεγκτικό Συνέδριο.

Κατά τη διενέργεια του ελέγχου αυτού, το Ελεγκτικό Συνέδριο εξετάζει:

- Αν η σχετική πίστωση είναι εγγεγραμμένη στον προϋπολογισμό του Δήμου.
- Αν τηρήθηκε η προβλεπόμενη νόμιμη διαδικασία του λογιστικού των Δήμων.
- Αν τα δικαιολογητικά της δαπάνης είναι πλήρη.

Από τον προληπτικό έλεγχο εξαιρούνται οι κάτωθι κατηγορίες δαπανών:

- Δαπάνες πληρωμής κάθε είδους αποδοχών, καθώς και των κατ' αποκοπή εξόδων κίνησης των τακτικών υπαλλήλων, των έμμισθων δικηγόρων και των υπαλλήλων με σύμβαση αορίστου χρόνου, εκτός των πρόσθετων αμοιβών αυτών και της μισθοδοσίας του πρώτου μήνα εκείνων που διορίζονται ή μονιμοποιούνται.
- Δαπάνες απόδοσης των υπέρ τρίτων ενεργούμενων κρατήσεων (ασφαλιστικών εισφορών, φόρων κλπ.).
- Περιοδικές δαπάνες μισθωμάτων των ακινήτων και εγκαταστάσεων, εκτός αυτών που για πρώτη φορά καταβάλλονται, μετά την κατάρτιση, παράταση, ανανέωση ή τροποποίηση της σύμβασης.
- Δαπάνες κατανάλωσης ηλεκτρικού ρεύματος, νερού και σταθερής τηλεφωνίας.
- Υποχρεωτικές δαπάνες, όπως:

✓ έξοδα βεβαίωσης και είσπραξης

✓ τοκοχρεολύσια δανείων

✓ έξοδα υποχρεωτικής ασφάλισης οχημάτων

✓ δαπάνες για την εκτέλεση των τελεσίδικων δικαστικών αποφάσεων και για την εξόφληση των εκκαθαρισμένων οφειλών

- ✓ δαπάνες για την απομαγνητοφώνηση των πρακτικών συνεδριάσεων των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων και των δημαρχιακών επιτροπών.
- ✓ δαπάνες κατ' είδος μικρότερες των 1.000,00 € ετησίως.

Αρμόδια όργανα για την άσκηση του προληπτικού ελέγχου είναι οι Υπηρεσίες Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που εδρεύουν στις πρωτεύουσες των Νομών που ορίζονται με απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

ΣΤ. Η ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ

Α.ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι μια από τις βάσεις των σύγχρονων δημοκρατικών πολιτευμάτων. Η δομή και η λειτουργία της διαφέρει από χώρα σε χώρα. Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, βρίσκεται τα τελευταία χρόνια σε μια διαρκή αναζήτηση για την πληρέστερη εναρμόνισή της με τις μεταβολές στην κοινωνία, που επιβλήθηκαν από τις οικονομικές και τεχνολογικές αλλαγές, τις διεθνείς αλληλεξαρτήσεις και τις σύγχρονες κοινωνικές ανάγκες.

Κύρια χαρακτηριστικά των σύγχρονων τάσεων στο χώρο της Αυτοδιοίκησης στις ευρωπαϊκές χώρες θα μπορούσαν να θεωρηθούν τα εξής:

1. Σημαντική μείωση του αριθμού των μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε ορισμένες χώρες, με τη συνένωση μικρότερων μονάδων.
2. Ενίσχυση των τοπικών γραφειοκρατικών μηχανισμών.
3. Δημιουργία Περιφερειακής Διοίκησης.
4. Αφαίρεση αρμοδιοτήτων από την Α΄βάθμια Αυτοδιοίκηση, είτε αυτές μεταφέρονται σε ανώτερο επίπεδο είτε, πιο συχνά, στα τοπικά όργανα της Κεντρικής Διοίκησης.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στις σύγχρονες κοινωνίες λειτουργεί ως φορέας διοικητικός, πολιτικός και αναπτυξιακός. Για το λόγο αυτό, χωρίς να παραγνωρίζεται η αξία της πολυμορφίας και των ιδιαιτεροτήτων, αποτελεί αδήριτη ανάγκη η έρευνα, η μελέτη και η αξιοποίησης των εμπειριών και η συνεργασία των φορέων Αυτοδιοίκησης των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Επιτροπή Περιφερειών είναι ο μοναδικός νέος πολιτικός θεσμός που ιδρύθηκε στην Ε.Ε. με βάση τη Συνθήκη του Μάαστριχτ.
Στην Επιτροπή συμμετέχουν 189 αντιπρόσωποι περιφερειακών και τοπικών αρχών.
Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής, σύμφωνα με τα άρθρα 198Α και 198Β της Συνθήκης, είναι μόνο συμβουλευτικές σε θέματα που θέτει το Συμβούλιο και η Κομισιόν, χωρίς ωστόσο να αποκλείονται πρωτοβουλίες της ίδιας.
Τα αντικείμενα της αφορούν κυρίως στον έλεγχο και στον καλύτερο συντονισμό της περιφερειακής πολιτικής στο πλαίσιο των κατευθύνσεων της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής των διευρωπαϊκών δικτύων του περιβάλλοντος, του πολιτισμού και της εκπαίδευσης.

- Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ευρώπη έχει πολύ συχνά μια ιστορική, νομική και κανονιστική ταυτότητα, η οποία μάλιστα ανέκαθεν διαφυλασσόταν επιμελώς.

- Στη Γαλλία υπάρχουν 22 Περιφέρειες, 100 Διαμερίσματα και περίπου 36.500 Κοινότητες.

Στο επίπεδο της Περιφέρειας αντιμετωπίζονται κυρίως θέματα προγραμματισμού και χωροταξίας. Ακόμα, γίνεται ο προγραμματισμός των κρατικών επιχορηγήσεων προς τα Διαμερίσματα και τις Κοινότητες.
Τα Διαμερίσματα είναι αυτόνομος Βαθμός Αυτοδιοίκησης, με αρμοδιότητες κατά κύριο λόγο σε θέματα κοινωνικής πρόνοιας και έργων μεγάλης κλίμακας. Επίσης, έχουν την ευθύνη για την κατανομή των κονδυλίων στις Κοινότητες.
Οι Κοινότητες είναι και αυτές αυτόνομες τοπικές Αρχές. Οι αρμοδιότητες τους καλύπτουν ένα πολύ ευρύ φάσμα, το οποίο προσδιορίζεται κυρίως από τις ανάγκες της περιοχής και από τους διαθέσιμους πόρους.

Οι δαπάνες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη Γαλλία καλύπτονται περίπου κατά το ήμισυ από την τοπική φορολογία και κατά το υπόλοιπο από τις κρατικές επιχορηγήσεις.

Στη Δανία λειτουργεί ένα από τα πλέον αναβαθμισμένα αυτοδιοικητικά συστήματα της Ευρώπης. Η χώρα διαιρείται σε 14 Κομητείες και σε 275 Διαμερίσματα. Οι Κομητείες έχουν αρμοδιότητα σε θέματα περίθαλψης (νοσοκομεία). Επίσης, οι Κομητείες έχουν αρμοδιότητα σε θέματα εκπαίδευσης από κοινού με τα Διαμερίσματα. Τα Διαμερίσματα ασκούν το σύνολο των αρμοδιοτήτων που έχουν εκχωρηθεί στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, με εξαίρεση αυτές που αναφέραμε ήδη πως ασκούνται από τις Κομητείες.

Στην Ιταλία υπάρχουν 20 Περιφέρειες, 95 Επαρχίες και περίπου 8.000 Κοινότητες.

Στην Ολλανδία οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης περιλαμβάνουν 11 Επαρχίες και 865 Κοινότητες.

Το μικρό μέγεθος των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης αναμφισβήτητα αποτελεί βασική αιτία μαρασμού, ενώ δημιουργεί πρόσθετες δυσκολίες στην όποια προσπάθεια αναβάθμισής τους. Το πρόβλημα αυτό αντιμετωπίστηκε στο παρελθόν με επιτυχία από αρκετές ευρωπαϊκές χώρες. Συνεχίζει όμως να απασχολεί ορισμένες χώρες, μεταξύ αυτών και την Ελλάδα. Έτσι η συγχώνευση των ΟΤΑ μείωσε σημαντικά τον αριθμό τους, και συγκεκριμένα:
Στην Αγγλία υπήρχαν 1.210 Κοινότητες και μειώθηκαν σε 337.
Στη Δανία υπήρχαν 1.387 Κοινότητες και μειώθηκαν σε 275.
Στη Γερμανία υπήρχαν 15.800 Κοινότητες και μειώθηκαν σε 8.500.
Στο Βέλγιο υπήρχαν 2.675 Κοινότητες και μειώθηκαν σε 580.
Στη Σουηδία υπήρχαν 2.500 Κοινότητες και μειώθηκαν σε 277.

Στην Ελλάδα είχαμε περίπου 6.000 Κοινότητες. Από αυτές οι 2.700 είχαν λιγότερους από 500 κατοίκους και οι 4.800 είχαν λιγότερους από 1.000 κατοίκους.
Σήμερα, μετά την εφαρμογή του Ν.2539/97 «Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης»" , έχουμε 900 Δήμους και 130 Κοινότητες, οι οποίοι μετά και την εφαρμογή του «Καλλικράτη» θα γίνουν 325 Δήμοι.

Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η περιφερειακή οργάνωση των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πίνακας 1:η περιφερειακή οργάνωση των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΑΓΓΛΙΑ	**ΟΛΛΑΝΔΙΑ**	**ΕΛΛΑΔΑ**	**ΙΣΠΑΝΙΑ**
39 Κομητείες (Α)	12 Επαρχίες (Δ)	13 Περιφέρειες (Δ)	17 Περιφέρειες (Α)
365 Περιφέρειες (Α)	650 Δήμοι και Κοινότητες (Α)	54 Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις (Α)	50 Επαρχίες (Α)
6.500 Δήμοι και Κοινότητες (Α)		8.077 Δήμοι και Κοινότητες (Α)	

ΓΑΛΛΙΑ	**ΙΤΑΛΙΑ**	**ΓΕΡΜΑΝΙΑ**	**ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ**
26 Περιφέρειες (Α)	20 Περιφέρειες (Α)	16 Ομοσπονδιακά Κρατίδια (Α)	305 Δήμοι και Κοινότητες (Α)
100 Νομοί (Α)	50 Επαρχίες (Α)	452 Διοικητικές Περιφέρειες (Α)	4.029 Ενορίες (Α)
36.547 Δήμοι και Κοινότητες (Α)	8.077 Δήμοι και Κοινότητες (Α)	16.068 Δήμοι και Κοινότητες (Α)	

ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	**ΙΡΛΑΝΔΙΑ**	**ΒΕΛΓΙΟ**	**ΔΑΝΙΑ**
3 Επαρχίες (Δ)	27 Κομητείες (Α)	3 Περιφέρειες (Α)	14 Νομοί (Α)
118 Δήμοι και Κοινότητες (Α)	85 Δήμοι και Κοινότητες (Α)	9 Επαρχίες (Α)	275 Δήμοι και Κοινότητες (Α)
589 Δήμοι και Κοινότητες (Α)			

Σημ.: (Α) σημαίνει βαθμός Αυτοδιοίκησης και όπου (Δ) επίπεδο Κρατικής Διοίκησης.

Β. Η.Π.Α.

Χαρακτηριστικά αναφέρεται η περίπτωση των Ηνωμένων Πολιτειών, όπου εξετάζοντας τη Νομαρχιακή περιφέρεια ή Κομητεία -μέσα στα όρια του πολιτικού συστήματος της Ομοσπονδίας των Η.Π.Α.- μας δίνεται η δυνατότητα να παρατηρήσουμε τα διαδοχικά στάδια που ο θεσμός αυτός έχει περάσει για να καταλήξει στο επίπεδο που βρίσκεται σήμερα,δηλαδή σε μιά πραγματική Τοπική Αυτοδιοίκηση με ουσιαστικές αρμοδιότητες, ένα ευρύ πεδίο δράσης, και αξιόλογους οικονομικούς πόρους.

- Η πρωταρχική έννοια της Κομητείας ήταν, και είναι, διοικητική περιφέρεια της πολιτείας, με βασικό σκοπό την αποσυγκέντρωση των λειτουργιών και υπηρεσιών που προσφέρει η πολιτεία, ως κεντρική εξουσία στους πολίτες της. Αυτή η έννοια έχει επιβεβαιωθεί επανηλλειμένα με διάφορες αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου των Η.Π.Α., ώστε να αποφανθούν και να διελευκάνουν τα όρια των αρμοδιοτήτων της Κομητείας- πολύ νωρίς στην ιστορία της κομητείας, δηλαδή από τα μέσα του 19ου αιώνα.

Αυτό σημαίνει οτι οι Κομητείες έχουν την ικανότητα να λειτουργήσουν ως Τοπικές Κυβερνήσεις μόνο μέσα στο πλαίσιο της καθορισμένης νομοθεσίας. Οποιαδήποτε μεταβολή - ώστε η Κομητεία να ανταποκριθεί στις επιθυμίες των πολιτών της - είναι δυνατό να επέλθει μόνο μετά από υποβολή αίτησης στο πολιτειακό κοινοβούλιο για την παραχώρηση πρόσθετων καθορισμένων εξουσιών για τις οποίες θα υπάρχει πάντοτε η πιθανότητα να μην εγκριθούν.

Έτσι, οι Κομητείες διαμορφώθηκαν σε μονάδες Αυτοδιοίκησης, οι οποίες όχι μόνο έχουν την υπευθυνότητα να ενεργούν ως νομικοί και οικονομικοί αντιπρόσωποι της πολιτείας σε σχέση με τους πολίτες, αλλά ταυτόχρονα να παρέχουν υπηρεσίες, οι οποίες λόγω "οικονομιών μεγέθους" δεν είναι δυνατόν να παρέχονται από τις δημοτικές αρχές, όπως π.χ. συστήματα ύδρευσης και αποχέτευσης, περισυλλογής και ανακύκλωσης απορριμμάτων, προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος, φυλακές, νοσοκομεία κλπ. Η παροχή δε των παραπάνω αναφερομένων υπηρεσιών δίνει τη δυνατότητα στις Κομητείες να επιβάλουν φόρους που η πολιτεία ή και οι δημοτικές αρχές δεν έχουν άμεση δικαιοδοσία να προσδιορίσουν το ύψος τους ή τον τρόπο διάθεσής τους.

Από την σύντομη αυτή αναδρομή της εξέλιξης του θεσμού της Β΄βάθμιας Διοίκησης διαφαίνεται ότι η Β΄βάθμια Διοίκηση:

1) Συγκεντρώνει εξουσίες ως εντολοδόχος και εκτελεστής της πολιτικής της ομοσπονδιακής και πολιτειακής κυβέρνησης, επιτυγχάνοντας την διοικητική αποσυγκέντρωση,
2) Διαθέτει ένα σημαντικό χώρο δράσης όπου οι δραστηριότητές της και η χρηματοδότησή τους περιορίζονται μόνον από την βούληση των κατοίκων / πολιτών.
3) η Κομητεία έχει την οικονομική αυτοτέλεια να υλοποιεί προγράμματα και πολιτικές που υποστηρίζονται από τους πολίτες της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^{ο}

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ "ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ"

Α. ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Πολιτικό πλαίσιο του Προγράμματος αποτελούσαν οι προγραμματικές δηλώσεις της Κυβέρνησης και οι αντίστοιχες δηλώσεις του τότε Πρωθυπουργού ("υποχρεωτική συνένωση των μικρών Ο.Τ.Α.")Το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης προετοίμασε, μία ολοκληρωμένη και πλήρη πρόταση για το πρόγραμμα συνένωσης των Ο.Τ.Α. της χώρας μας, το οποίο εκφράζει το γενικό πολιτικό πλαίσιο ανακυττάρωσης του πρώτου βαθμού Αυτοδιοίκησης.

Το Πρόγραμμα αυτό που φέρει το συμβολικό τίτλο **"ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ"** , συζητήθηκε και εγκρίθηκε στην συνεδρίαση του Υπουργικού Συμβουλίου την Τετάρτη 26 Φεβρουαρίου 1997.

Είναι μία θεμελιώδης μεταρρύθμιση η οποία εντάσσεται μέσα στο συνολικό μας σχεδιασμό για την ανασυγκρότηση του κράτους (Οργάνωση της Περιφέρειας, νέες αρμοδιότητες στην Πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση, ενίσχυση της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης κ.α.).

Βασική επιδίωξη και προσδοκία της τότε κυβέρνησης ήταν η μεγάλη αυτή μεταρρύθμιση που επί σειρά ετών αποτελούσε και αίτημα των εκπροσώπων της Αυτοδιοίκησης να έχει την ευρύτερη δυνατή πολιτική και κοινωνική συναίνεση.

Β .ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Τυπολογία των ΟΤΑ πρώτης βαθμίδας

Το οργανωτικό σχήμα της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης που εισήγαγε ο ν. ΔΝΖ /1912 θεμελίωσε τη διττή τυπολογία των ΟΤΑ στη βάση της διάκρισης μεταξύ αγροτικών και αστικών οικισμών. Η αμφισβήτηση όμως κατά του δημοτικού θεσμού οδήγησε στον προσδιορισμό με αυστηρά πληθυσμιακά και εμμέσως χωροταξικά κριτήρια των αστικών οικιστικών ενοτήτων οι οποίες προσέλαβαν αντίστοιχη διοικητική μορφή, ως δήμοι. Το σύνθημα της απελευθέρωσης των συνοικισμών επένδυσε ιδεολογικά ένα εύπλαστο θεσμικό πλαίσιο αναγνώρισης των κοινοτήτων και συνέβαλε στο επίμαχο φαινόμενο της πολυδιάσπασης και της ίδρυσης εξαρχής μη βιώσιμων διοικητικών μονάδων. Πάντως, ως προς την αναγνώριση των κοινοτήτων δεν πρέπει να διαφύγει από την προσοχή μας η καθιέρωση και λειτουργικών κριτηρίων, όπως η ύπαρξη ή η ικανότητα χρηματοδότησης σχολείου στοιχειώδους εκπαιδεύσεως. Αλλά και το προηγούμενο θεσμικό καθεστώς του Β.Δ. της 27ης Δεκεμβρίου 1834

κατέτασσε τους δήμους σε τρεις "τάξεις" ανάλογα με τον πληθυσμό. Σε κάθε τάξη αντιστοιχούσε διαφορετικός αριθμός δημαρχιακών παρέδρων και υπήρξε διαφορά και ως προς τον τρόπο διορισμού του Δημάρχου. Εν ολίγοις, το πληθυσμιακό κριτήριο συνδέθηκε και τότε με διαφορές στη συγκρότηση των διοικητικών οργάνων. [9]

Το φαινόμενο της θέσπισης διαφορετικών τύπων πρωτοβάθμιων ΟΤΑ συναντάται και σε ευρωπαϊκές χώρες, χαρακτηριστικότερη των οποίων είναι η περίπτωση της Γερμανίας. Υπάρχουν πάντως και πολλές που έχουν ενιαίο τύπο ανεξάρτητα από πληθυσμό ή οικιστική μορφή, γεγονός που συνήθως σχολιάζεται από τους ειδικούς ως αρνητικό.

Στην χώρα μας παρατηρείται μία ανακόλουθη κατάσταση: ενώ η αρχική διαφορετικότητα μεταξύ δήμου και κοινότητας είχε θεμελιωθεί σε πληθυσμιακά και χωροταξικά κριτήρια, γεγονός που αποτελούσε θετικό γνώρισμα για το σύστημά μας, στη συνέχεια η μεν κοινότητα έμεινε καθηλωμένη στα δεδομένα του 1912, ο δε δήμος έγινε κατανοητός ως αξιολογική οντότητα ανώτερη της κοινότητας και έτσι επιδιώκεται η μετεξέλιξη κοινοτήτων σε δήμους μεταβάλλοντας το αρχικό περιεχόμενο της διαφοράς. Ταυτόχρονα παρατηρείται η θεσμοθέτηση δήμων που έχουν ενιαίο θεσμικό πλαίσιο αλλά κρίσιμες πληθυσμιακές και χωροταξικές διαφορές. Προκειμένου να υπάρξει ορθολογικότερη διοικητική οργάνωση αλλά και να προσαρμοσθεί το θεσμικό πλαίσιο στη σύγχρονη πραγματικότητα και τις διοικητικές και αναπτυξιακές ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας προτείνεται η εξειδίκευση των επιμέρους τύπων πρωτοβάθμιων ΟΤΑ. Ασφαλώς ως προς το βασικό ονομαστικό προσδιορισμό, για ιστορικούς αλλά και δεοντολογικούς λόγους προτείνεται η χρήση του όρου: Δήμος. Οι Δήμοι όμως πρέπει να διακρίνονται σε ειδικούς τύπους και στον καθένα θα αναλογούν ιδιαιτερότητες τόσο ως προς το διοικητικό σύστημα αλλά και ως προς τις αρμοδιότητες. Επίσης είναι χρήσιμο να επισημανθεί ότι οι επιθετικοί προσδιορισμοί των τύπων των δήμων δεν πρέπει να αποτυπωθούν και στο νομικό πλαίσιο. Άλλωστε η διάκρισή τους έχει μόνο λειτουργικό χαρακτήρα και δεν αποτελεί αξιολογική ή οργανωτική διάκριση ΟΤΑ.

Δήμος - Ενότητα Χωριών

Βασικό χαρακτηριστικό είναι η ενότητα αγροτικών οικισμών. Θα αποτελεί το κατεξοχήν "προϊόν" των Συνενώσεων. Κύριο γνώρισμα η αναπτυξιακή λειτουργία της Δημοτικής Αρχής και η δημοτική αποκέντρωση στη βάση των πρώην Κοινοτήτων με τα Τοπικά Συμβούλια, ακόμη και στην έδρα του νέου ΟΤΑ. Εκλογικό σύστημα που επιτρέπει την εκπροσώπηση όλων, στο μέτρο του δυνατού, των πρώην κοινοτήτων στο

[9] Βλ. αναλυτικά το κείμενο του Προγράμματος *«Ι. Καποδίστριας»*, στο έργο: *Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης*

Δημοτικό Συμβούλιο. Ειδικές ρυθμίσεις σχετικά με τις αρμοδιότητες μπορούν να αναφέρονται στις ορεινές ή παραμεθόριες περιοχές.

Δήμος - Ημιαστικός οικισμός

Βασικό χαρακτηριστικό η ύπαρξη ενός ημιαστικού οικισμού με πληθυσμό άνω των 2.500 ή 5.000 κατοίκων. Μ' αυτόν συνενώνονται όμοροι ΟΤΑ εφόσον βρίσκονται στην άμεση επιρροή του. Τοπικά Συμβούλια στις μικρότερες κοινότητες που θα συνενωθούν μαζί του. Σύστημα εκπροσώπησης και των μικρότερων κοινοτήτων στο Δημοτικό Συμβούλιο.

Αστικός Δήμος Ο κλασικός τύπος του σύγχρονου αστικού δήμου. Προσαρτώνται οι όμορες κοινότητες δορυφόροι. Τοπικά Συμβούλια στις προσαρτώμενες κοινότητες.

Δήμος- Νησί

Εκτός από τα μεγάλα νησιά που αποτελούν, σε αρκετές περιπτώσεις, νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις ή εκείνα που έχουν μεγάλη έκταση και πληθυσμό, όλοι οι ΟΤΑ των υπολοίπων μικρών νησιών επιδιώκεται η Συνένωση έτσι ώστε κάθε νησί να οργανώνεται ως δήμος. Ως προς το διοικητικό σύστημα ισχύουν κατεξοχήν τα αναφερόμενα στους αντίστοιχους τύπους που περιγράφονται παραπάνω.

Δήμος - Πολεοδομικό Συγκρότημα

Πρόκειται για τους μεγάλους δήμους (εκτός των δύο μητροπολιτικών κέντρων) που αποτελούν ήδη μικρές μητροπολιτικές περιοχές Σ' αυτές τις περιπτώσεις πρέπει να εξετασθεί, μετά την ολοκλήρωση της ανασυγκρότησης και την ανάδειξη των νέων δημοτικών αρχών, η συγκρότηση θεσμών συνεργασίας για τη διαχείριση ευρύτερων λειτουργιών της περιοχής.

Δήμοι - Τμήματα μητροπολιτικών περιοχών

Πρόκειται για τους ΟΤΑ της μητροπολιτικής περιοχής Αττικής και Θεσσαλονίκης που ο ρόλος τους καθώς και η χωρική τους ανασυγκρότηση πρέπει να επαναπροσδιορισθεί στο πλαίσιο συστήματος μητροπολιτικής διοίκησης. (Γι' αυτό άλλωστε το προτεινόμενο Πρόγραμμα δεν αφορά την Αττική και τα πολεοδομικά συγκροτήματα της Θεσσαλονίκης και του Βόλου - Ν. Ιωνίας)

Πίνακας 2: Η διαχρονική εξέλιξη του αριθμού των δήμων, των πόλεων με πληθυσμό 10.000 κατοίκων και μεγαλύτερο, των κοινοτήτων, των αυτοτελών οικισμών και του συνολικού πληθυσμού της χώρας από το 1940 έως και το 2001

Έτος	*Δήμοι*	*Πόλεις*	*Κοινότητες*	*Οικισμοί*	*Πληθυσμός*
1940	146	60	5.618	10.911	7.344.860
1951	218	74	5.757	10.911	7.632.801
1961	225	96	5.776	11.615	8.388.553
1971	256	104	5.805	11.691	8.768.641
1981	264	121	5.774	12.315	9.740.417
1991	361	129	5.560	12.817	10.312.711
2001	900	--	133	13.274	10.964.020

Πηγή: Στατιστικές Επετηρίδες της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος

Γ. ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΜΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗ ΝΟΘΕΥΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΥ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ ΑΣΤΙΚΟΥΣ («ΔΗΜΟΙ») ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥΣ Η΄ ΜΗ-ΑΣΤΙΚΟΥΣ(«ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ») ΟΤΑ.

Ως προς τις κοινότητες, προς αντιμετώπιση της διοικητικής αδυναμίας που προέκυπτε από τον κατακερματισμό της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης στην ύπαιθρο, ο νομοθέτης του ν. ΔΝΖ'/1912 είχε εισαγάγει, ακολουθώντας τα γαλλικά πρότυπα, τον θεσμό των Συνδέσμων Κοινοτήτων. Η διακοινοτική συνεργασία αυτού του είδους όμως, ούτε υιοθετούνταν εύκολα ούτε απέδιδε –όταν εφαρμόζονταν- τα αναμενόμενα, με αποτέλεσμα να αναπτυχθεί πολύ γρήγορα ένας ζωηρός προβληματισμός ως προς τη συνένωση των μικρότερων Κοινοτήτων. Αργότερα, κατά την πρώτη μεταπολεμική περίοδο, η ανασυγκρότηση των αγροτικών περιοχών με την δημιουργία νέων διοικητικών και αναπτυξιακών κέντρων που θα σχηματίζονταν από μεγάλους και ισχυρούς ΟΤΑ οι οποίοι θα προέκυπταν από την συγχώνευση των πολλών και αναιμικών, κατά κανόνα, Κοινοτήτων βρέθηκε και πάλι στο προσκήνιο.

Επιπλέον, η μεταπολεμική αστυφιλία και εγκατάλειψη της υπαίθρου (που οφείλονταν, μεταξύ άλλων, και στην απουσία ισχυρών διοικητικών κέντρων στην ύπαιθρο) οδήγησε σε πορεία παρακμής τον θεσμό των Κοινοτήτων:

Πίνακας 3 : Η παρακμή των Κοινοτήτων σύμφωνα με την πληθυσμιακή τους εξέλιξη από το 1940 έως και το 1991

	Έως 200 κάτ/κοι	**Έως 500**	**Έως 1000**	**Έως 2000**	**Έως 5000**	**> 5000**	**Σύνολο Κοιν/των**	**Συνολικός Πληθυσμός (χιλ.)**	**Ποσοστό Επί συν. Πληθυσμού της Χώρας**
1940	226	2.086	2.114	906	267	19	5.618	4.971	67,7%
1951	495	2.121	1.931	906	281	23	5.757	4.310	56,5%
1961	587	2.063	1.879	924	286	34	5.776	4.525	54%
1971	1.157	2.115	1.596	685	212	40	5.805	3.621	41,3%
1981	1.289	2.091	1.438	686	233	37	5.774	3.560	36,6%
1991	1.688	2.005	1.180	496	173	18	5.560	3.453	33,5%

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας

Δ. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Ως κατευθυντήριες αρχές προτείνονταν οι εξής πέντε:

- Η ***αρχή της θεσμικής ισορροπίας***, η οποία σημαίνει ότι το νέο σύστημα διακυβέρνησης θα αποφεύγει την απονομή μιας δεσπόζουσας θέσης, χωρίς θεσμικά αντίβαρα και ισορροπίες, σε ένα όργανο.
- Η ***αρχή της πολιτικής λογοδοσίας*** *με διαφάνεια,* η οποία συνεπάγεται την συγκρότηση θεσμών και διαδικασιών ορατών και κατανοητών στον πληροφορημένο πολίτη που θα διευκολύνουν την απόδοση πολιτικών ευθυνών και τον πολιτικό έλεγχο συγκεκριμένων οργάνων και αποφάσεων.
- Η ***αρχή της αποτελεσματικότητας***, σύμφωνα με την οποία θα πρέπει το όποιο σύστημα διακυβέρνησης να διασφαλίζει την ταχεία επίτευξη των αποτελεσμάτων που αποτελούν τους στόχους της δημοτικής/κοινοτικής δράσης.

- Η ***αρχή της αποδοτικότητας***, η οποία σημαίνει ότι οι στόχοι της δημοτικής/κοινοτικής δράσης θα πρέπει να επιτυγχάνονται με ορθολογική χρήση/ανάλωση πόρων (οικονομικών, ανθρώπινων, χρονικών, περιβαλλοντικών).
- Η ***αρχή της εγγύτητας-αποκέντρωσης***, η οποία σημαίνει ότι οι αποφάσεις θα λαμβάνονται και οι δράσεις θα υλοποιούνται όσο το δυνατόν εγγύτερα στον πολίτη και το πρόβλημα/θέμα. [10]

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ο καθορισμός των εδαφικών περιφερειών των νέων ΟΤΑ έγινε στη βάση χωροταξικών ενοτήτων, σε συνδυασμό με το μέγεθος του πληθυσμού. Το πρόγραμμα ήταν πενταετές για την χρονική διάρκεια 1997 - 2001 και περιλάμβανε 7 υποπρογράμματα:

- ***Επεξεργασία Νομικού Πλαισίου***
- ***Χωροταξικός Σχεδιασμός των Νέων ΟΤΑ***
- ***Τοπικές Δημόσιες Επενδύσεις***
- ***Στελέχωση των Νέων ΟΤΑ***
- ***Οργάνωση και Εκσυγχρονισμός Υπηρεσιών - Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού***
- ***Κάλυψη λειτουργικών δαπανών***
- ***Ενημέρωση - Δημοσιότητα και το κάθε υποπρόγραμμα περιλάμβανε μέτρα***

[10] Σμολοκτού, Δήμητρα Χατζηνικόλα, Παναγιώτα. "Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ ΤΗΣ" 12-11-2007

Ε.ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Στο πλαίσιο του σχεδίου για την ανασυγκρότηση της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης είχαν επιλεγεί συγκεκριμένοι στόχοι, είχαν υιοθετηθεί αρχές που έπρεπε να διέπουν το νέο νομικό καθεστώς και τις δράσεις του Προγράμματος, είχε τεθεί χρονοδιάγραμμα (μέχρι το 2001 με δυνατότητα παράτασης) για την ολοκληρωμένη εφαρμογή της μεταρρύθμισης και είχαν προϋπολογισθεί οι απαιτούμενοι οικονομικοί πόροι καθώς και οι πηγές από τις οποίες θα αντλούνταν[11].

Ειδικότερα, ως στόχοι προβάλλονταν:

- ο ***εκσυγχρονισμός του διοικητικού συστήματος*** (αφού οι ΟΤΑ συγκροτούν το βάθρο της δημόσιας διοίκησης),
- η δημιουργία πρωτοβάθμιων ΟΤΑ με θεσμική δομή ***σύγχρονων ανοικτών πόλεων*** (όπου θα συλλειτουργούν οικιστικές μονάδες που αλληλεξαρτώνται), η *αναβάθμιση του τοπικού πολιτικού συστήματος* (αφού η διαχείριση των τοπικών υποθέσεων στους νέους ΟΤΑ θα αποτελεί σημαντικό διακύβευμα για τις τοπικές κοινωνίες) ,
- η ***διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια των ΟΤΑ, ο συντονισμός των τοπικών δημόσιων επενδύσεων*** (με την δημιουργία «ισχυρών διοικητικών κέντρων σε ευρύτερη τοπική κλίμακα» και την εφαρμογή του ΕΑΠΤΑ) και, τέλος,
- η διασφάλιση ενός ικανοποιητικού βαθμού ***νομιμότητας, διαφάνειας και κοινωνικού ελέγχου*** *στην τοπική εξουσία*[12].

---

[11] Βλ. αναλυτικά το κείμενο του Προγράμματος *«Ι. Καποδίστριας»*, στο έργο: *Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης*, όπ.π., σ. 79 επ.

[12] Βλ. την αναλυτική παρουσίαση στην *Εισηγητική Έκθεση* του σχετικού νομοσχεδίου, η οποία υπήρξε ιδιαίτερα εκτεταμένη και αναδημοσιεύτηκε στο έργο: *Χαρ. Χρυσανθάκη*, Η θεσμική μεταρρύθμιση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης. Το σχέδιο «Ιωάννης Καποδίστριας», Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα- Κομοτηνή 1998, σ. 237 επ. (275 επ.), *Εισηγητική Έκθεση*, όπ.π. , σ. 272 επ.

Πίνακας 4: Η κατανομή των πρωτοβάθμιων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης σε τάξεις μεγέθους μετά την εφαρμογή του Προγράμματος «Ι. Καποδίστριας»

Πληθυσμός	***Δήμοι***	**%**	**Κοινότητες**	**%**	***Α'Βαθ. ΟΤΑ***	**%**	**Συνολικός Πληθυσμός**	**%**
Έως 300	3	0,3	30	22,6	33	3,2	5.787	0,05
Έως 500	3	0,3	11	8,3	14	1,3	5.979	0,05
Έως 1.000	3	0,3	43	32,3	46	4,5	34.454	0,3
Έως 2.000	66	7,3	27	20,3	93	9,0	139.757	1,4
Έως 5.000	358	39,8	22	16,5	380	36,8	1.280.675	12,5
Έως 10.000	281	31,2	_	_	281	27,2	1.969.569	19,2
Έως 20.000	95	10,6	_	_	95	9,2	1.288.378	12,5
Έως 50.000	56	6,3	_	_	56	5,4	1.804.216	17,6
Έως 100.000	27	3,0	_	_	27	2,6	1.748.724	17,0
Έως 200.000	6	0,7	_	_	6	0,6	824.786	8,1
Μεγαλύτερος	2	0,2	_	_	2	0,2	1.156.039	11,3
Γ. Σύνολα	***900***	**100**	***133***	**100**	***1.033***	**100**	***10.258.364***	**100**

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. (διοικητικές διαιρέσεις της 31ης Ιανουαρίου 1999, πληθυσμός απογραφής της 17ης Μαρτίου 1991)

ΣΤ. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η χρηματοδότηση έγινε από τους Κεντρικούς Αυτοτελής Πόρους (ΚΑΠ) από την Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΣΑΤΑ) και από την παροχή άτοκων δανείων στους ΟΤΑ. Στόχος του προγράμματος ήταν η παροχή υπηρεσιών ισοδύναμης αποτελεσματικότητας στους κατοίκους των πόλεων και των χωρίων και επομένως ο εκσυγχρονισμός του διοικητικού μας συστήματος, η ουσιαστικοποίηση του ρόλου των ΟΤΑ και η αναβάθμιση των αιρετών και επομένως ο εκσυγχρονισμός του τοπικού πολιτικού συστήματος στη χώρα μας και η διεύρυνση της πολιτικής βαρύτητας της Πρωτοβάθμιας ΤΑ, η δημιουργία ουσιαστικών προϋποθέσεων για την διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια των ΟΤΑ, ο συντονισμός των τοπικών δημοσίων επενδύσεων για έργα τεχνικής υποδομής και κοινωνικού εξοπλισμού, η διαφάνεια στη διαχείριση των πόρων και ο κοινωνικώς έλεγχος της τοπικής εξουσίας που οδηγούν στην εξασφάλιση της νομιμότητας και της προστασίας των πολιτών κλπ. Η χώρα μας χρειαζόταν μια κεντρική διοίκηση ευέλικτη και αποτελεσματική, με ικανότητα στρατηγικού σχεδιασμού και αναμόρφωση της κεντρικής διοίκησης που προϋποθέτει την ενίσχυση της περιφέρειας και της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Το πρόγραμμα της ανασυγκρότησης της Τ.Α, κομίζει μια νέα αντίληψη για το Κράτος, την κοινωνία και το πολίτη, μια άλλου τύπου πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση ικανή να ανταποκριθεί στις σημερινές συνθήκες, με την ενίσχυση και προσαρμογή της χώρας μας στη πορεία της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και τη δημιουργία συνθηκών ανταγωνιστικότητας στην αναπτυξιακή μας προσπάθεια.

Ο νόμος «Ι. Καποδίστριας» επέλεξε να συγκεντρωθεί η ευθύνη για την λήψη των αποφάσεων στα όργανα του Δήμου (κυρίως στο δημοτικό συμβούλιο), ενώ τα τοπικά συμβούλια των δημοτικών διαμερισμάτων (δηλ. των τέως ΟΤΑ) περιορίσθηκαν σε γνωμοδοτικά και ελεγκτικά, κυρίως, καθήκοντα. Με τις σχετικές ρυθμίσεις επιδιώκονταν η διασφάλιση της διοικητικής συνοχής των νέων Δήμων, χωρίς πάντως, όπως ήδη τονίσθηκε, να αποκλείεται και η αποσυγκέντρωση ορισμένων αποφασιστικών αρμοδιοτήτων από τα «κεντρικά» όργανα προς τα τοπικά συμβούλια ή προς τον πρόεδρό τους. Προς εξισορρόπηση του μονοπωλίου αποφασιστικής εξουσίας που παραχωρείται στα κεντρικά όργανα, ο νομοθέτης προέβλεψε την απευθείας συμμετοχή εκπροσώπων των δημοτικών διαμερισμάτων στο δημοτικό συμβούλιο, και

συγκεκριμένα των Προέδρων των τοπικών συμβουλίων13 ως μελών του, καθώς και των Δημαρχιακών Παρέδρων14. Οι τελευταίοι όμως δεν είναι και μέλη του δημοτικού συμβουλίου. Σύμφωνα πάντως με τα άρθρα 6 παρ. 14 και 8 παρ. 1 του νόμου, οι δημαρχιακοί πάρεδροι καλούνται υποχρεωτικά στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου και έχουν δικαίωμα να εκφράσουν γνώμη σε όλα τα θέματα που συζητούνται σε αυτό, ενώ έχουν και δικαίωμα ψήφου για όλα τα θέματα που συζητούνται και αφορούν το δημοτικό διαμέρισμα στο οποίο έχουν εκλεγεί (άρθρ. 8 παρ. 4). Ανάλογες είναι και οι ρυθμίσεις για τους Παρέδρους των κοινοτικών διαμερισμάτων (άρθρ. 7 και 8).

Αξιοσημείωτη ήταν εξάλλου και η δυνατότητα που δόθηκε στους Προέδρους των Τοπικών Συμβουλίων, αλλά και στους Παρέδρους να συγκαλούν έκτακτα μέχρι δύο φορές το χρόνο λαϊκή συνέλευση στο διαμέρισμά τους, η οποία και εκδίδει ψηφίσματα που μπορούν να ασκήσουν σημαντική πολιτική πίεση στο κέντρο[15]. Σύμφωνα, εξάλλου, με το άρθρο 10, προβλέπονταν και η υποχρεωτική σύγκληση τακτικής λαϊκής συνέλευσης μία φορά το χρόνο, ενώ στην οποία θα καλούνταν υποχρεωτικά ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της κοινότητας και τα μέλη του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

Ιδιαίτερα σημαντική ήταν, τέλος, η υιοθέτηση διαφορετικού εκλογικού συστήματος για την ανάδειξη των Τοπικών Συμβουλίων, όπου, σε αντίθεση με τα ισχύοντα για το αντίστοιχο «κεντρικό» όργανο, υιοθετήθηκε η απλή αναλογική για την εκλογή των μελών τους (άρθρ. 5 παρ. 10), και μάλιστα με βάση το τοπικό εκλογικό αποτέλεσμα.. Έτσι, σε πολλές περιπτώσεις προέκυψε αναντιστοιχία πλειοψηφίας-μειοψηφίας ανάμεσα στα κεντρικά όργανα του νέου «καποδιστριακού» δήμου και το Τοπικό Συμβούλιο, ενώ περιορίστηκε η εσωτερική συνοχή τόσο στα ίδια τα Τοπικά Συμβούλια όσο και εντός των καποδιστριακών δήμων. Το ειδικό βάρος πολλών «αντιπολιτευόμενων» τοπικών συμβουλίων περιοριζόταν στον ενιαίο Δήμο ο οποίος άλλωστε διοικούνταν, σε αντίθεση με τα τοπικά συμβούλια, από μια ισχυρότατη μονοπαραταξιακή πλειοψηφία τριών πέμπτων.

[13] Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 4 του νόμου, οι πρόεδροι των τοπικών συμβουλίων, πλην των τριμελών, είναι και μέλη του δημοτικού συμβουλίου. Οι πρόεδροι των τριμελών τοπικών συμβουλίων είναι και *δημαρχιακοί πάρεδροι*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

«ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ»: ΑΡΧΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Α. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ»

Πρόγραμμα Καλλικράτης, ακριβέστερα Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης, ονομάζεται ο ελληνικός νόμος 3852/2010, με τον οποίο μεταρρυθμίστηκε η διοικητική διαίρεση της χώρας και επανακαθορίστηκαν τα όρια των αυτοδιοικητικών μονάδων, ο τρόπος εκλογής των οργάνων και οι αρμοδιότητές τους. Ενίοτε απαντάται και ως Σχέδιο Καλλικράτης, από την ονομασία που είχε πριν εισαχθεί προς συζήτηση στη Βουλή.

Το πρόγραμμα ψηφίστηκε από τη Βουλή το Μάιο του 2010. Μέρος των διατάξεών του ενεργοποιήθηκε άμεσα με τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στις 7 Ιουνίου 2010 (ΦΕΚ 87/τ.Α'/2010), ώστε να διεξαχθούν βάσει αυτών οι αυτοδιοικητικές εκλογές του ιδίου έτους. Στην πλήρη μορφή του, θα τεθεί σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2011.

Βασικές διατάξεις

Ο «Καλλικράτης» θεωρείται συνέχεια του «Καποδίστρια» (Ν.2539/97), υπό την έννοια του ότι αμφότεροι εισήχθησαν από κυβέρνηση του ίδιου κόμματος (ΠΑΣΟΚ) και διέπονται από παρόμοια φιλοσοφία αναγκαστικής συνένωσης των υπαρχόντων μικρών δήμων σε μεγαλύτερους.

Βασικές πτυχές του προγράμματος είναι η μείωση του αριθμού των δήμων και των νομικών τους προσώπων κατά περίπου 2/3, η αντικατάσταση των 57 νομαρχιών ως δευτεροβάθμιων ΟΤΑ από τις 13 περιφέρειες, οι αλλαγές στον τρόπο χρηματοδότησης, η αύξηση της θητείας των αυτοδιοικητικών οργάνων από 4 σε 5 έτη και η ανάθεση νέων αρμοδιοτήτων σε αυτά.

Σύμφωνα με το Γιάννη Ραγκούση που εισηγήθηκε το πρόγραμμα ως υπουργός Εσωτερικών, κριτήριο ήταν να μην υπάρχει δήμος με πληθυσμό κάτω των 25.000 κατοίκων στα πολεοδομικά συγκροτήματα Αθήνας και Θεσσαλονίκης ή 10.000 για την υπόλοιπη χώρα - εξαιρέσεις έγιναν μόνο για τις ορεινές περιοχές, όπου το πληθυσμιακό κατώτατο όριο τέθηκε στις 2.000, και στα νησιά, όπου προκρίθηκε η λογική «ένας δήμος ανά νησί» (πλην των δύο μεγάλων, Κρήτης και της Εύβοιας). Επίσης οι προβλεπόμενες περικοπές εξόδων που προκύπτουν από το πρόγραμμα, βρίσκονται σε εναρμόνιση με τις γενικότερες δεσμεύσεις της κυβέρνησης Γ.Α. Παπανδρέου απέναντι στους δανειστές της χώρας. Πιο συγκεκριμένα:

	Παλαιό καθεστώς	**Καθεστώς Καλλικράτη**
Δήμοι	Πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ. Συνολικά 910 δήμοι και 124 κοινότητες. Οι περισσότεροι είχαν προκύψει από συνενώσεις το 1997 με τον «Καποδίστρια». Διαιρούνταν σε *δημοτικά διαμερίσματα*.	Πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ. Περιορισμός σε 325 δήμους μέσω εθελοντικών ή αναγκαστικών συνενώσεων. Ανάληψη μέρους των αρμοδιοτήτων των νομαρχιών. Διαιρούνται σε *δημοτικές ενότητες*, οι οποίες ταυτίζονται ουσιαστικά με τους δήμους που συνενώθηκαν. Αυτές με τη σειρά τους διαιρούνται σε *κοινότητες*, οι οποίες ταυτίζονται με τα παλαιά δημοτικά διαμερίσματα.
Νομαρχίες	Δευτεροβάθμιοι ΟΤΑ. Συνολικά 57 νομαρχίες και 19 επαρχεία. Ακολουθούσαν το χωρισμό της χώρας σε νομούς, εκτός απ' την Αττική.	Καταργήθηκαν.
Περιφέρειες	Συνολικά 13. Υπεύθυνες για το συντονισμό των ΟΤΑ, τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεών τους και την εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής σε περιφερειακό επίπεδο. Ο περιφερειάρχης διοριζόταν απ' την κυβέρνηση.	Παρέμειναν στα ίδια γεωγραφικά όρια, αλλά πλέον αποτελούν δευτεροβάθμιους ΟΤΑ με αιρετό περιφερειάρχη και συμβούλιο. Ανάληψη μέρους των αρμοδιοτήτων των νομαρχιών.

Αποκεντρωμένες Διοικήσεις	Δεν υπήρχαν	Συνολικά 7. Ο επικεφαλής τους (γενικός γραμματέας) διορίζεται απ' την κυβέρνηση. Ανέλαβαν σε γενικές γραμμές τις αρμοδιότητες των παλαιών περιφερειών.
Δημοτικές επιχειρήσεις	Περίπου 6.000 Νομικά Πρόσωπα και επιχειρήσεις των Δήμων.	Μειώνονται σε περίπου 1.500 μέσω συνενώσεων ή καταργήσεων.
Χρηματοδότηση ΟΤΑ	Κρατικός προϋπολογισμός, ευρωπαϊκά προγράμματα, δημοτικά τέλη, ίδιοι πόροι (π.χ. δημοτικές επιχειρήσεις, εκμίσθωση παραλιών και λατομείων κ.ά.)	Παραμένουν τα προηγούμενα. Προστίθεται μερίδιο από κρατικούς φόρους (ΦΠΑ, φορολογία εισοδήματος, φόρο ακίνητης περιουσίας)
Αυτοδιοικητικές εκλογές	Κάθε 4 χρόνια, μήνα Οκτώβριο. Εάν ο πρώτος συνδυασμός δεν συγκέντρωνε 42%, η διαδικασία επαναλαμβανόταν την επόμενη Κυριακή μεταξύ των δύο πρωτευσάντων.	Κάθε 5 χρόνια, μήνα Ιούνιο, μαζί με τις Ευρωεκλογές (εξαιρούνται οι εκλογές του 2010). Απαιτείται απόλυτη πλειοψηφία για την ανακήρυξη συνδυασμού ως νικητή. Εάν δεν επιτευχθεί, η διαδικασία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή μεταξύ των δύο πρωτευσάντων.

Β. ΤΙ ΑΛΛΑΖΕΙ Ο "ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ"

Οι **910 Δήμοι** και οι **124 Κοινότητες** που υπάρχουν σήμερα συνενώνονται σε **325 Δήμους.** Οι **57 Νομαρχίες** και τα **19 Επαρχεία καταργούνται** και αντικαθίστανται από **13 αιρετές Περιφέρειες** και οι **13 κρατικές Περιφέρειες** αντικαθίσταται με τη σειρά τους από **7 αποκεντρωμένες Διοικήσεις**. Οι μισές θέσεις πολιτικού προσωπικού περικόπτονται.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με όσα ανακοίνωσε ο Υπουργός Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, το νομοσχέδιο περιλαμβάνει:[16]

1. *Τη χωροθεσία των νέων Δήμων σε όλη τη χώρα.*

2. *Τη συγκρότηση των Περιφερειών με την κατάργηση των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και Επαρχείων.*

3. *Τη συγκρότηση αποκεντρωμένων Διοικήσεων με τη συγχώνευση των κρατικών Περιφερειών.*

4. *Τη μεταφορά σημαντικών αρμοδιοτήτων της Δευτεροβάθμιας Αυτοδιοίκησης στους Δήμους.*

5. *Την εισαγωγή ενός νέου συστήματος διακυβέρνησης των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης με την εισαγωγή και νέων θεσμών, όπως ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης κατά το πρότυπο του Συνηγόρου, ταυτόχρονα βεβαίως με την αξιοποίηση διαδικασιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, όπως η Επιτροπή Διαβούλευσης ή το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών.*

6. *Την ουσιαστική αλλαγή στο εκλογικό σύστημα της Αυτοδιοίκησης, με τη μείωση του εκλέγεσθαι στα 18 που αναμένεται να ανοίξει την Αυτοδιοίκηση στους νέους.*

7. *Για πρώτη φορά από τη σύστασή της με την κωδικοποιημένη συγκέντρωση του συνόλου των αρμοδιοτήτων της Δευτεροβάθμιας Αυτοδιοίκησης.*

---

[16] «ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ» όπως ανακοινώθηκε από τον Υπουργό Εσωτερικών στο Υπουργικό Συμβούλιο, στις 28 Απριλίου 2010

8. *Με τη μεταφορά νέων αρμοδιοτήτων από κάθε, χωρίς εξαίρεση, Υπουργείο προς την αιρετή Περιφέρεια.*

9. *Με τη δημιουργία ενός εξ' ολοκλήρου νέου συστήματος εποπτείας των ΟΤΑ.*

10. *Με την εισαγωγή ενός νέου συστήματος οικονομικής κατοχύρωσης των πόρων των ΟΤΑ με τη σύνδεσή τους με τους πιο δυναμικούς πόρους, Φόρος Προστιθέμενης Αξίας, Φόρος Ακίνητης Περιουσίας, Φόρος Εισοδήματος, αλλά και την εισαγωγή ενός νέου συστήματος οικονομικής διαχείρισης και ελέγχου του δανεισμού, καθώς και ένα νέο σύστημα εξυγίανσης των υπερχρεωμένων Δήμων.*

11. *Με την εισαγωγή της Μητροπολιτικής Αυτοδιοίκησης στην Αττική και τη Θεσσαλονίκη.*

12. *Με τη θέσπιση ενός νέου συστήματος ενδοδημοτικής αποκέντρωσης που δίνει νέα υπόσταση στο χωριό και τη γειτονιά, με νέους πόρους, αρμοδιότητες στις οποίες αξιοποιείται ξανά ο όρος της Κοινότητας, γιατί η Κοινότητα, Δημοτική και Τοπική, είναι το κύτταρο των νέων ισχυρών Δήμων που αναζωογονεί ο «Καλλικράτης».*

13. *Με την εισαγωγή ενός νέου πλαισίου για την καταστατική θέση των αιρετών που ενισχύει το ρόλο, αλλά και την αξιοπιστία τους.*

14. *Με τη συνολική επαναρύθμιση του καθεστώτος των επιχειρήσεων και των νομικών προσώπων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης οδηγεί στον περιορισμό τους κατά 65%, με την κατάργηση δηλαδή πάνω από 4.000 και τις συνακόλουθες μετατάξεις του προσωπικού τους.*

15. *Με την εισαγωγή ενός πλαισίου λειτουργίας της Αυτοδιοίκησης προσαρμοσμένο στις ανάγκες της νησιωτικότητας, αλλά και ορεινότητας βάσει, πέραν όλων των άλλων, και της ειδικής θέσης που τους επιφυλάσσει το Σύνταγμα.*

16. *Τη θέσπιση ενός νέου αναπτυξιακού προγράμματος, του προγράμματος «Ελληνική Αρχιτεκτονική Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης»* ***του προγράμματος «ΕΛΛΑΔΑ»,*** *στο οποίο, με τη συμμετοχή πια της ίδιας της Αυτοδιοίκησης, αρθρώνονται δράσεις που θα συμβάλλουν με νέους πια όρους στην αναπτυξιακή επανεκκίνηση της χώρας.*

➢ ***Συνένωση ΟΤΑ***

Το πρώτο βήμα, σύμφωνα με όσα προβλέπει το νομοσχέδιο είναι να περιοριστούν δραστικά οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ώστε να γίνουν μεγαλύτεροι, ισχυρότεροι και περισσότερο αποτελεσματικοί στην άσκηση των αρμοδιοτήτων που τους ανατίθενται.

Οι 910 Δήμοι και οι 124 Κοινότητες που υπάρχουν σήμερα συνενώνονται σε 325 Δήμους. Οι 57 Νομαρχίες και τα 19 Επαρχεία καταργούνται και αντικαθίστανται από 13 αιρετές Περιφέρειες και οι 13 κρατικές Περιφέρειες αντικαθίσταται με τη σειρά τους από 7 αποκεντρωμένες Διοικήσεις.

➢ ***Οι εξοικονομήσεις του «Καλλικράτη»***

Οι δραστικές συνενώσεις επηρεάζουν το σύνολο της δομής και λειτουργίας των ΟΤΑ, όπως είναι φυσικό, οδηγώντας σε σημαντική εξοικονόμηση πόρων. Για παράδειγμα, ο αριθμός των δημοτικών συμβούλων από 16.150 που είναι σήμερα περιορίζεται στους μισούς.

Επίσης οι 195 θέσεις Αντινομαρχών αντικαθίστανται από τις μισές Αντιπεριφερειαρχών και οι1.496 νομαρχιακοί σύμβουλοι αντικαθίστανται από 703 περιφερειακούς συμβούλους.

Συνολικά οι περισσότερες από 50.000 θέσεις πολιτικού προσωπικού μειώνονται σε 25.000 θέσεις. Μόνο δε από τη μείωση αυτών των θέσεων πραγματοποιείται εξοικονόμηση της τάξης του 60%.

Τη συνένωση των ΟΤΑ ακολουθούν και τα Νομικά Πρόσωπα των Δήμων. Από 6.000 που είναι σήμερα μειώνονται σε λιγότερο από 2.000.

Τα περίπου 60.000 μέλη των διοικήσεων των Διοικητικών Συμβουλίων των δημοτικών επιχειρήσεων των ΟΤΑ, μειώνονται κατά 40.000 και βεβαίως φτάνουν σε ένα αριθμό περί τις 20.000 μέλη Διοικητικών Συμβουλίων δημοτικών επιχειρήσεων.

➢ ***Δημιουργούνται επτά αποκεντρωμένες κρατικές Διοικήσεις***

Η μετατροπή των υφιστάμενων Περιφερειών σε βαθμίδα Αυτοδιοίκησης δημιουργεί την ανάγκη δημιουργίας νέων, λιγότερων σε αριθμό πια αποκεντρωμένων δομών κρατικής Διοίκησης. Για το λόγο αυτό δημιουργούνται επτά αποκεντρωμένες κρατικές Διοικήσεις.

Ο αριθμός των αποκεντρωμένων κρατικών Διοικήσεων θα τεκμηριώνεται τόσο με την ανάλυση των οικονομικών, αλλά και των κοινωνικών, των χωροταξικών και των γεωγραφικών δεδομένων, όσο βεβαίως και με τη συγκριτική αξιολόγηση που κάναμε, του κόστους και του οφέλους με βάση όλα τα εναλλακτικά σενάρια.

Οι Καλλικράτειοι δήμοι θα τροφοδοτούνται από : Το φόρο εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας, αλλά και το Φόρο Ακίνητης Περιουσίας. Ενώ οι ΚΑΠ των Περιφερειών θα περιλαμβάνουν: Το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας, το φόρο εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων.

Σε κάθε δήμο άνω των 10 χιλιάδων κατοίκων και σε κάθε Περιφέρεια, θα συσταθεί Επιτροπή Διαβούλευσης, στην οποία οι πολίτες θα έχουν τη δυνατότητα να καταθέτουν τις προτάσεις τους. Τέλος θα συσταθεί και θα λειτουργεί σε κάθε δήμο Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιουργεί το ζήτημα της μετανάστευσης.

Γ. ΝΕΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΣΤΗΝ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ:[17]

- 7 Γενικές Διοικήσεις
- 13 αιρετές αυτοδιοικητικές περιφέρειες
- 325 δήμοι
- Χρηματοδότηση της νέας Αρχιτεκτονικής
- Διαφάνεια

[17] www.kathimerini.gr

- Αλλαγή εκλογικού συστήματος

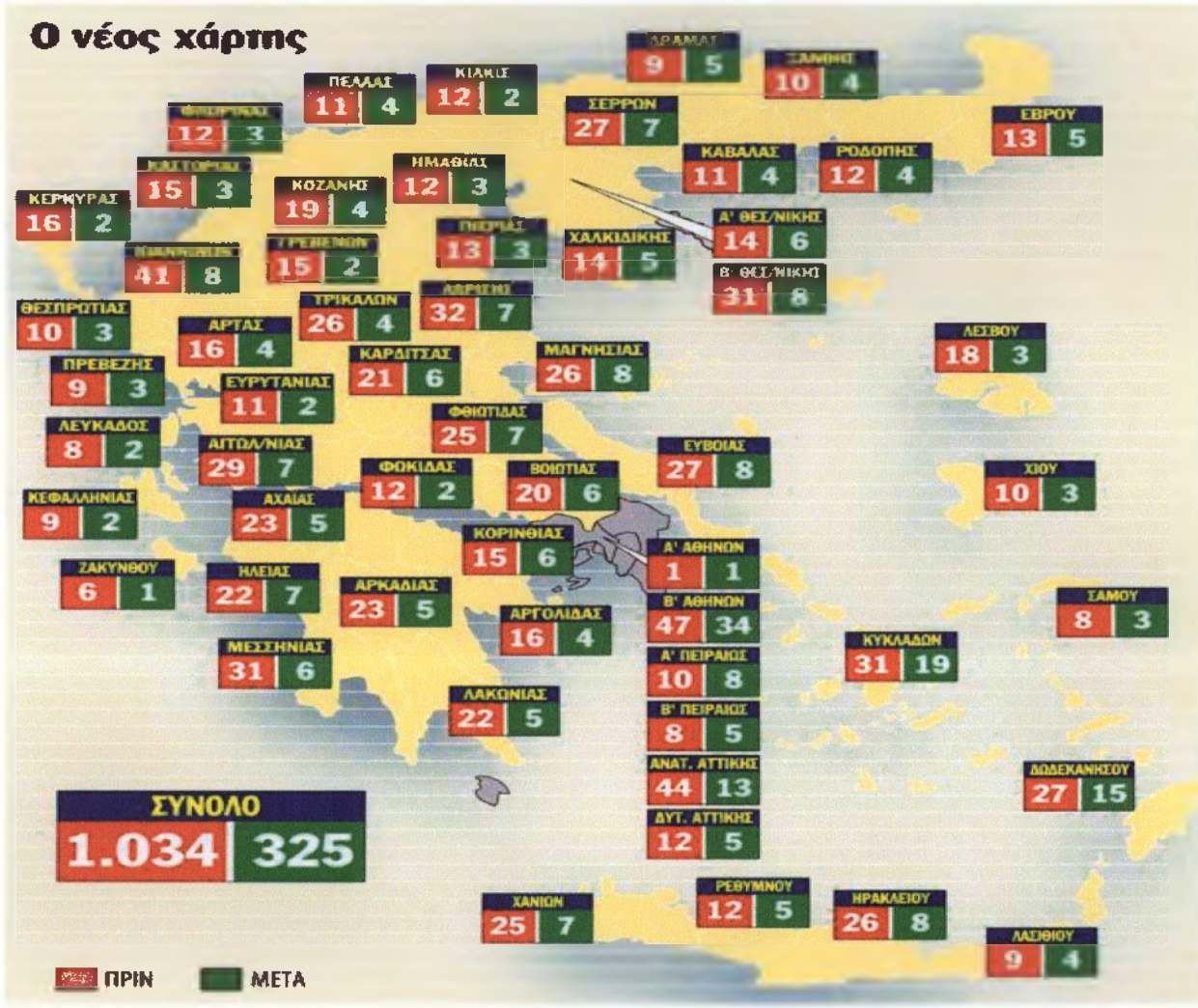

325 ΔΗΜΟΙ

Οι νέοι και ισχυροί δήμοι αναλαμβάνουν νέες αρμοδιότητες, μαζί με τους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους που προέρχονται από την καταργούμενη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, όπως:

- η πρόνοια και η προστασία της δημόσιας υγείας,
- η ανέγερση σχολικών κτιρίων,
- η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού,
- η ένταξη των μμεταναστών,
- οι πολεοδομικές εφαρμογές,
- ο υγειονομικός έλεγχος,
- η προστασία της παιδικής και της τρίτης ηλικίας,
- οι λαϊκές αγορές
- οι αδειοδοτήσεις και ο έλεγχος πολλών τοπικών, οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων,
- η πολιτική προστασίας, με την ένταξη των δήμων στον εθνικό σχεδιασμό με συγκεκριμένο ρόλο και αρμοδιότητες.

7 ΝΕΕΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ

Επιπλέον, θα θεμελιωθούν 7 γενικές διοικήσεις που θα αντικαταστήσουν τις 13 σημερινές κρατικές περιφέρειες και τις αποκεντρωμένες κρατικές οντότητες την ύπαρξη των οποίων επιβάλλει στο Σύνταγμα.

Οι γενικές διοικήσεις θα έχουν όσες αρμοδιότητες δεν μπορούν να παραχωρηθούν από το Σύνταγμα τις τοπικές αυτοδιοικήσεις, αλλά και ευαίσθητες αρμοδιότητες, όπως την μετανάστευση, σύμφωνα με όσα είπε ο υπουργός Εσωτερικών

Με το νέο νομοσχέδιο καθιερώνεται ο θεσμός του αιρετού περιφερειάρχη, καθώς και εκείνη του θεματικού και τοπικού αντιπεριφερειάρχη και της περιφερειακής εκτελεστικής επιτροπής.

Σύμφωνα με όσα είπε ο κ. Ραγκούσης, η περιφερειακή αυτοδιοίκηση θα αποτελέσει το «όχημα» για την πράσινη ανάπτυξη. Θα αναλάβει τον αναπτυξιακό σχεδιασμό της

περιφέρειας, θα διαχειρίζεται πόρους των ΠΕΠ και ΕΣΠΑ και θα αντιμετωπίζει τα περιφερειακά προβλήματα.

Ο υπουργός Εσωτερικών είπε ότι θα υπάρξει πρόβλεψη για την κατανομή των πόρων με γεωγραφικά, οικονομικά και πληθυσμιακά κριτήρια και ανακοίνωσε ότι οι πόροι της τοπικής αυτοδιοίκησης θα συνδεθούν εφεξής με το ΦΠΑ, έτσι ώστε η αυτοδιοίκηση να συμβάλλει και αυτή στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής

Επίσης τόνισε ότι θα υπάρξει αλλαγή του τρόπου ελέγχου των πόρων της αυτοδιοίκησης, θα υπάρξει υποχρεωτική ανάρτηση των διοικητικών αποφάσεων στο διαδίκτυο, ενώ θα συσταθεί και αυτοτελής υπηρεσία ελέγχου των ΟΤΑ.

Κονδύλια ύψους 650 εκατ. ευρώ από το ΕΣΠΑ αναθεωρούνται και προσαρμόζονται, για να στηριχθεί η αλλαγή αυτή, αλλά και να προσληφθεί το απαραίτητο επιστημονικό προσωπικό από νομικούς, οικονομολόγους και μηχανικούς που θα στελεχώσουν την τοπική αυτοδιοίκηση υπό τον όρο ότι τα στελέχη αυτά θα παραμένουν επί δεκαετία στους δήμους στους οποίους θα εργάζονται.

Δ.Ο «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ» ΑΛΛΑΖΕΙ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΝΟΜΟ

Ο νέος εκλογικός νόμος θα είναι παραλλαγή του γερμανικού μοντέλου. Θα προβλέπει την εκλογή 120 βουλευτών με λίστα στις 13 περιφέρειες του «Καλλικράτη» και ακόμη 180 σε ισάριθμες μονοεδρικές περιφέρειες που θα συσταθούν στους 52 νομούς της χώρας. Με τον εκλογικό νόμο σχετίζονται τόσο η απόφαση της κυβέρνησης να προωθήσει ένα *«ήπιο σενάριο»* συνενώσεων στα μεγάλα αστικά κέντρα, όπως είναι η Αττική και η Θεσσαλονίκη, όσο και η καθιέρωση εκλογικών περιφερειών και για την ανάδειξη των μελών των δημοτικών συμβουλίων των νέων υπό σύσταση δήμων. Το σενάριο αυτό προκρίθηκε μετά τις έντονες διαφωνίες σχεδόν όλων των αυτοδιοικητικών στελεχών του ΠΑΣΟΚ (ήθελαν να διατηρηθεί το ισχύον σύστημα εκλογής των οργάνων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης) αλλά και προκειμένου να κατευναστούν τυχόν αντιδράσεις και από βουλευτές του κυβερνώντος κόμματος.

- **Ειδικότερα, στις βασικές αλλαγές περιλαμβάνονται:**

1. Δεν καταργείται ο σταυρός προτίμησης, εκτός αλλαγής την τελευταία κυριολεκτικά στιγμή.

2. Οι 180 (ή οι 175 εφόσον τα κόμματα συμφωνήσουν για την ψήφο των ομογενών) από τους 300 βουλευτές θα εκλέγονται σε μονοεδρικές περιφέρειες και οι υπόλοιποι 120 ή 125 θα εκλέγονται με λίστα στις 13 αυτοδιοικητικές περιφέρειες της χώρας.

3. Ο πήχης της αυτοδυναμίας τοποθετείται στο 40,20%.

4. Αποσυνδέεται η αυτοδυναμία από το συνολικό ποσοστό των κομμάτων που θα μένουν εκτός
Βουλής.

5. Διατηρείται η αναλογικότητα του νόμου Σκανδαλίδη.

6. Το πρώτο κόμμα θα πριμοδοτείται με 40 έδρες (αντί για τις 50 που προβλέπει ο νόμος Παυλόπουλου).

7. Διατηρείται το όριο του 3% για την είσοδο ενός κόμματος στη Βουλή.

8. Οι καινούργιες μονοεδρικές περιφέρειες δεν θα παραβιάσουν τα όρια των σημερινών νομών. Κατά πάσα πιθανότητα οι βουλευτές Επικρατείας θα ενταχθούν στις περιφέρειες. Εκεί μπορεί να προβλεφθούν και θέσεις για τους Έλληνες του εξωτερικού. Στους βασικούς στόχους της κυβέρνησης είναι να αποσπάσει τη συναίνεση των κομμάτων της αντιπολίτευσης, ειδικά δε αυτή της αξιωματικής αντιπολίτευσης, έτσι ώστε ο νέος εκλογικός νόμος να εφαρμοστεί άμεσα και να ισχύσει στις εθνικές εκλογές του 2014.

Ε. ΟΙ ΝΕΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΟΤΑ

ΟΙ ΝΕΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

- ✓ Πολεοδομικές εφαρμογές & έκδοση οικοδομικών αδειών
- ✓ Τομέας κοινωνικής πρόνοιας
- ✓ Έκδοση σειράς επαγγελματικών αδειών
- ✓ Τομέας γεωργίας, κτηνοτροφίας, αλιείας
- ✓ Τομέας εκτέλεσης έργων, συγκοινωνιακών υποδομών
- ✓ Τομέας προστασίας δημόσιας υγείας
- ✓ Παιδείας (δια βίου μάθηση, υποστήριξη σχολικών υποδομών)

ΟΙ ΝΕΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΑΙΡΕΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

- ✓ Το σύνολο των αρμοδιοτήτων που αφορά στον αναπτυξιακό περιφερειακό προγραμματισμό
- ✓ Η περιφέρεια να αποτελέσει το θεσμικό πλαίσιο της Πράσινης Ανάπτυξης
- ✓ Μεταφορά αρμοδιοτήτων με στόχο την ανάπτυξη & την εύρυθμη λειτουργία των δύο μεγαλύτερων χωρικών ενοτήτων της χώρας (Περιφέρεια Αττικής – Μητροπολιτικό Διαμέρισμα Θεσσαλονίκης)

ΜΕΡΟΣ Β΄

Η ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Α. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Οι αρμοδιότητες που δόθηκαν στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση ήταν εξαρχής σε μεγάλο βαθμό γραφειοκρατικού διεκπεραιωτικού χαρακτήρα, που δυσχέραναν την αποτελεσματικότητα του θεσμού, παρά τις προσπάθειες των αιρετών, οι οποίοι με περιορισμένα μέσα και προσωπικό, προσπάθησαν να ανταποκριθούν στις προκλήσεις. Η ανάγκη για συγκρότηση της δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης στο επίπεδο μίας μεγαλύτερης ενότητας προκύπτει πλέον πιεστικά:[18]

• Οι εξελίξεις απέδειξαν ότι η συγκρότηση του δεύτερου βαθμού της αυτοδιοίκησης στα όρια των σημερινών νομών καθιστά ανέφικτη την ανάληψη της ευθύνης για το σχεδιασμό και την άσκηση μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για την ανάπτυξη στην περιοχή τους. Η άσκηση αναπτυξιακής πολιτικής προϋποθέτει ευρύτερες ενότητες.

• Η αναδιάταξη των δήμων σε λιγότερες και ισχυρότερες μονάδες που αναλαμβάνουν περισσότερες αρμοδιότητες επιβάλλει την αναδιάταξη του δεύτερου βαθμού σε ευρύτερες γεωγραφικές ενότητες, ώστε να είναι σε θέση να αναλάβουν νέες αρμοδιότητες, ιδίως στην ανάπτυξη.

• Η δευτεροβάθμια αυτοδιοίκηση στα όρια των νομών αποδείχθηκε ότι δυσκολεύει την αποτελεσματική συμμετοχή στα ευρωπαϊκά όργανα, όπως την Επιτροπή των Περιφερειών, στα οποία οι περιφέρειες των άλλων κρατών – μελών έχουν ουσιαστικό ρόλο και λόγο.

Όλα τα παραπάνω επιβάλλουν τη συγκρότηση του δεύτερου βαθμού της αυτοδιοίκησης σε ευρύτερες γεωγραφικές ενότητες που επιτρέπουν ένα νέο ρόλο στο θεσμό.

Για τους λόγους αυτούς η Νέα Αρχιτεκτονική κινείται σε δύο άξονες: αφενός στην ανασυγκρότηση των δευτεροβάθμιων ΟΤΑ σε επίπεδο Περιφέρειας, αφετέρου στη ριζική εσωτερική αναδιάρθρωση της δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης, σε συνδυασμό με την αποφασιστική ενίσχυσή της με τους απαραίτητους πόρους, ανθρώπινους και οικονομικούς, για την εκπλήρωση της αποστολής της.

[4] Κείμενο Δημόσιας Διαβούλευσης, Αρχές Νομοθετικής Πρωτοβουλίας για τη Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, «Πρόγραμμα Καλλικράτης», Ιανουάριος 2010

Β. Η ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Οι νέες Δευτεροβάθμιες Αυτοδιοικήσεις προέρχονται από τη συνένωση των υφισταμένων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, οι οποίες καταργούνται. Η εδαφική περιοχή των νέων οργανισμών περιλαμβάνει το άθροισμα της εδαφικής περιοχής των καταργούμενων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων. Οι οργανισμοί της δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης, από τις σημερινές 54 νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις, τις 3 διευρυμένες νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις και τα 19 επαρχεία, δηλαδή ένα σύνολο 76 διοικητικών ενοτήτων, εξελίσσονται σε περιφερειακές αυτοδιοικήσεις σε αριθμό ανάλογο των σημερινών 13 διοικητικών περιφερειών. Ειδικά στην Αττική και στη Θεσσαλονίκη αντιμετωπίζονται με ειδικές ρυθμίσεις τα θέματα μητροπολιτικού χαρακτήρα.

Στα όρια αυτά συγκεντρώνονται τα απαραίτητα δημογραφικά, κοινωνικά και οικονομικά μεγέθη για το σχεδιασμό, προγραμματισμό και υλοποίηση της αναπτυξιακής πορείας, της διατήρησης της κοινωνικής συνοχής. Εξυπηρετείται, επίσης, η αποτελεσματικότερη υπεράσπιση και διεκδίκηση των συμφερόντων των Ελληνικών περιφερειών στα αρμόδια όργανα της ΕΕ (Επιτροπή των Περιφερειών κ.ο.κ.). Θεμελιώνεται, έτσι, η Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση με άμεσα αιρετό περιφερειακό συμβούλιο και άμεσα αιρετό περιφερειάρχη και με ενσωματωμένους ως διαμερίσματα τους σημερινούς νομούς, που εκπροσωπούνται στο περιφερειακό συμβούλιο με καθορισμένο αριθμό συμβούλων ανάλογα του πληθυσμού κάθε νομού.

Στην περιφερειακή αυτοδιοίκηση μεταφέρονται εκείνες οι αρμοδιότητες της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης που ασκούνται αποτελεσματικότερα σε περιφερειακό επίπεδο, καθώς επίσης και αρμοδιότητες που ασκούνται σήμερα από την κρατική περιφέρεια, εκτός από όσες, έχοντας αμιγώς κρατικό χαρακτήρα, παραμένουν στην αποκεντρωμένη κρατική διοίκηση.

➢ **Η θεμελίωση Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης:**

- διασφαλίζει την αντιστοίχηση του θεσμού στις νέες λειτουργικές κλίμακες που έχουν δημιουργηθεί, μετά την ολοκλήρωση νέων δικτύων μεταφορών και άλλων υποδομών, με βάση τις οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις των τελευταίων ετών, οι οποίες έχουν μεταβάλει την οικονομική και κοινωνική γεωγραφία της χώρας.

- οδηγεί, επιπλέον, σε οικονομίες κλίμακας και συγκέντρωση δυνάμεων, τηρεί δηλ. όρους απαραίτητους για την αποφασιστική βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας της.

- εξασφαλίζει την απαραίτητη κλίμακα ώστε να αναλάβει σημαντικές αναπτυξιακές λειτουργίες.

• επιτρέπει τη μεταβίβαση και πρόσθετων αρμοδιοτήτων που ανήκουν σήμερα στις κρατικές Περιφέρειες, σε άλλους κρατικούς φορείς ή ακόμη και στο κεντρικό κράτος, με αποτέλεσμα να μειωθούν έτσι τα επίπεδα και η πολυπλοκότητα άσκησης αρμοδιοτήτων και διεκπεραίωσης διαδικασιών, προς όφελος του πολίτη, της Πολιτείας, αλλά και της οικονομίας.

Ειδικά για τους πολίτες της περιφέρειας, η δημιουργία και αποτελεσματική λειτουργία ενός ισχυρού αυτοδιοικητικού θεσμού, με πλειάδα αρμοδιοτήτων και αναπτυξιακές ευθύνες, φέρνει κοντά τους τη διοίκηση, ώστε να πάψουν να υποχρεώνονται να απευθύνονται στο κέντρο για πολλές σημαντικές υποθέσεις τους. Από την άλλη πλευρά, η ανάληψη αναπτυξιακών ευθυνών από έναν ισχυρό αιρετό θεσμό, καθιστά τους πολίτες της περιφέρειας «κύριους του οίκου τους».

➢ **<u>Οι Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις αναλαμβάνουν :</u>**

• τις υπηρεσίες, τις αρμοδιότητες και τους πόρους των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων που καταργούνται, εκτός από εκείνες που μεταφέρονται στους δήμους,

• σταδιακά εκείνες τις αρμοδιότητες που ασκούνται σήμερα από την κρατική περιφέρεια, με εξαίρεση εκείνες οι οποίες πρέπει να παραμείνουν στα αποκεντρωμένα όργανα του κράτους χάριν της ενότητας της κρατικής πολιτικής σε ολόκληρη την επικράτεια, όπως τα θέματα χωροταξίας – πολεοδομίας, προστασίας του περιβάλλοντος και δασικής πολιτικής ή μεταναστευτικής πολιτικής.

Η περιφερειακή αυτοδιοίκηση γίνεται ο βασικός πυλώνας του αναπτυξιακού προγραμματισμού, ενώ κομβικός καθίσταται ο ρόλος της ως προς τα έργα και τις υποδομές. Βασική προϋπόθεση είναι η επαρκής στελέχωσή της, αλλά και η αξιοποίηση της πείρας και της τεχνογνωσίας που έχουν αποκτήσει μέχρι σήμερα οι αντίστοιχες υπηρεσίες των κρατικών περιφερειών, ορισμένες από τις οποίες μεταφέρονται, μαζί με το προσωπικό τους και τους πόρους τους, στις νέες Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις.

Στο παραπάνω πλαίσιο, αρμοδιότητες που ασκούνται σήμερα από κρατικές υπηρεσίες και κρατικά ελεγχόμενους φορείς *μεταφέρονται στις Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις*, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές σε κάθε τομέα συνθήκες. Ενδεικτικά τομείς από τους οποίους μπορούν να μεταφερθούν επιμέρους αρμοδιότητες, κατά το μέρος που περιλαμβάνουν αντικείμενα για τα οποία δεν ασκείται αποφασιστική αρμοδιότητα η οποία ανήκει στα κρατικά όργανα (κεντρικά ή αποκεντρωμένα), είναι:

- **Προγραμματισμού και Ανάπτυξης**, ιδίως η διαχείριση των περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων, η εκπόνηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού της περιφέρειας και η υλοποίηση των σχετικών με αυτά δράσεων,

- **Υποδομών – Μεταφορών – Επικοινωνιών**, ιδίως έργα τα οποία έχουν αμιγώς περιφερειακή διάσταση, εκπόνηση μελετών της οδικής κυκλοφορίας υπεραστικού οδικού δικτύου, διαχείριση έργων περιφερειακού επιπέδου, ακτοπλοϊκές συγκοινωνίες, λιμάνια περιφερειακής σημασίας κ.ά.

- **Χωροταξίας - πολεοδομίας και περιβάλλοντος** (διαχείριση στερεών αποβλήτων, εποπτεία των φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών περιφερειακής σημασίας κ.ά.),

- **Φυσικών πόρων – ενέργειας – βιομηχανίας,**

- **Εμπορίου, τουρισμού και απασχόλησης,**

- **Εκπαίδευσης, πολιτισμού και αθλητισμού** (δια βίου εκπαίδευση, θέματα κατάρτισης και επιμόρφωσης κ.ά.),

- **Γεωργίας - κτηνοτροφίας και αλιείας,**

- **Πολιτικής Προστασίας.**

Γ. ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ: ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗΣ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ

1.Το εκλογικό σύστημα για την ανάδειξη των περιφερειακών αρχών υπηρετεί την ανάγκη αναζωογόνησης της αντιπροσώπευσης και της δημοκρατικής συμμετοχής καθώς και την αναλογική εκπροσώπηση των επιμέρους νομαρχιακών διαμερισμάτων. Ταυτόχρονα, αντιμετωπίζεται το πρόβλημα της διαφάνειας στα οικονομικά των παρατάξεων με την εισαγωγή αποτελεσματικότερων ελέγχων και περιορίζονται κατά το δυνατόν, οι εκλογικές δαπάνες με την πρόβλεψη μικρότερων εκλογικών περιφερειών για τους Συμβούλους.

2.Επανέρχεται το σύστημα του 50%+1, το οποίο θα είναι και το ποσοστό που απαιτείται για τον επιτυχόντα συνδυασμό στον πρώτο γύρο μεταξύ όλων των συνδυασμών ή (αν κανένας συνδυασμός δεν συγκεντρώσει αυτό το ποσοστό) στο δεύτερο γύρο μεταξύ των δύο πρώτων συνδυασμών. **Η κατανομή των εδρών μεταξύ των συνδυασμών θα ακολουθήσει το ισχύον σύστημα** (3/5 για τον επιτυχόντα και 2/5 για τους επιλαχόντες συνδυασμούς). **Οι εκλογικές περιφέρειες θα είναι τα τέως Νομαρχιακά Διαμερίσματα ή μικρότερες περιφέρειες, στις οποίες κατανέμονται οι έδρες ανάλογα με τον πληθυσμό τους. Οι υποψηφιότητες των περιφερειακών συμβούλων θα αντιστοιχούν στις εν λόγω εκλογικές περιφέρειες.**

3.Με το νέο θεσμικό πλαίσιο βελτιώνονται οι ρυθμίσεις σχετικά με τα όργανα και τη διαδικασία ελέγχου των οικονομικών των συνδυασμών και των υποψηφίων από Ειδική Επιτροπή Ελέγχου, σε συνάρτηση και με τις ρυθμίσεις για τα πολιτικά κόμματα. Η Επιτροπή αυτή συγκροτείται στο επίπεδο της αποκεντρωμένης διοίκησης και έχει αρμοδιότητα ελέγχου των οικονομικών των περιφερειακών συνδυασμών και υποψηφίων. Επίσης, προκειμένου να ενισχυθεί η συλλογικότητα και η δημοκρατική λειτουργία των περιφερειακών παρατάξεων, προβλέπεται η υποχρέωσή τους, να καταθέτουν, μαζί με την υποψηφιότητά τους ως συνδυασμών και εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας τους.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Η ΔΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΕΠΑΝΑΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

Α.ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Η τολμηρή μεταρρύθμιση του «Ι. Καποδίστρια», που βελτίωσε αισθητά την Τοπική Αυτοδιοίκηση, δε δημιούργησε παρόλα αυτά αποτελεσματικούς Δήμους με οικονομική αυτάρκεια και δυνατότητα άντλησης ιδίων πόρων, ούτε διοικητική ικανότητα με καλά οργανωμένες υπηρεσίες και ανθρώπινο δυναμικό, που να αξιοποιούν τις νέες δυνατότητες και νέες τεχνολογίες για την παροχή ποιοτικά αναβαθμισμένων υπηρεσιών. **Για αυτό άλλωστε μόνο σε 212 από τους 1034 πρωτοβάθμιους ΟΤΑ πιστοποιήθηκε η διαχειριστική επάρκεια**, αναγκαία προϋπόθεση συμμετοχής στο ΕΣΠΑ. Αυτοί είναι οι λόγοι που πλήττουν την εύρυθμη λειτουργία αλλά και την εικόνα της Αυτοδιοίκησης και των αιρετών της στη συνείδηση των πολιτών, όπως καταγράφεται και στις ετήσιες Εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη, του Σώματος Επιθεωρητών – Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης και του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης.

Γράφημα Α

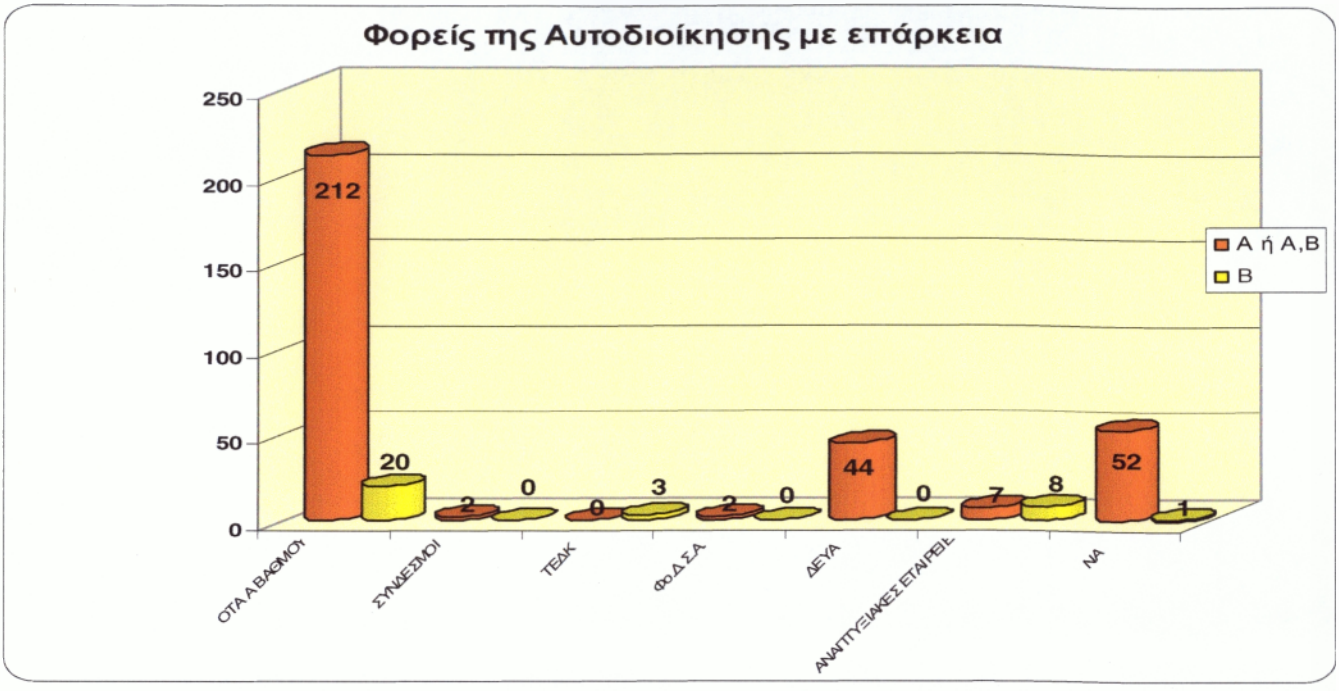

Πηγή: Κείμενο Δημόσιας Διαβούλευσης, «Πρόγραμμα Καλλικράτης»

Β.Η ΕΠΑΝΑΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

Στο πλαίσιο της Νέας Αρχιτεκτονικής επαναθεμελιώνεται η πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση με λιγότερους και ισχυρότερους Δήμους, ανεξαιρέτως σε όλη τη χώρα, οι οποίοι χωροθετούνται με βάση αντικειμενικά (γεωγραφικά, δημογραφικά, αναπτυξιακά κ.ά.) κριτήρια, ικανοί να ανταποκριθούν στις σύγχρονες απαιτήσεις, να αξιοποιούν τη σύγχρονη τεχνολογία και μεθόδους διοίκησης και έτοιμοι να υποδεχθούν διευρυμένες αρμοδιότητες ιδίως από τις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις στους τομείς λ.χ. της παιδείας, της υγείας, της απασχόλησης, του περιβάλλοντος, των μεταφορών. Δήμοι ανοιχτοί στην κοινωνία, με δημόσια διαβούλευση για μείζονες αποφάσεις τους, με ενδοδημοτική αποκέντρωση και τοπικά έσοδα. Παράλληλα, υιοθετούνται σύγχρονα συστήματα λογιστικής διαχείρισης, δεικτών μέτρησης αποδοτικότητας και διοίκησης ανθρώπινων πόρων. Οι νέοι δήμοι μπορούν να αναλάβουν σημαντικές πρόσθετες αρμοδιότητες με τους αναγκαίους πόρους για την άσκησή τους, καθώς και δημοσιονομικές ευθύνες.

Ο αριθμός των Δήμων σε όλη τη χώρα, με την εφαρμογή των κριτηρίων συνενώσεων περιορίζεται δραστικά και δεν θα υπερβαίνει τους 370. Συνεπώς η συγκρότησή τους σε πληθυσμιακά και χωρικά μεγαλύτερες γεωγραφικές μονάδες, διευκολύνει την ανάπτυξη ενός ισχυρότερου διοικητικού συστήματος, που ικανοποιεί δύο κυρίως στόχους: Οι Δήμοι αποτελέσουν έτσι ισχυρές μονάδες τοπικής ανάπτυξης και ταυτόχρονα εξελίσσονται σε αποτελεσματικούς διαχειριστές υπηρεσιών, ιδίως στην

καθημερινή ζωή των πολιτών και στην ποιότητά της. Σε αυτή τη λογική η μείωση του αριθμού των Δήμων συμπεριλαμβάνει για πρώτη φορά και το σύνολο της Αττικής (σήμερα 102 δήμοι και 20 κοινότητες) και της Θεσσαλονίκης (45 δήμοι).

ΜΕΡΟΣ Δ΄

Η ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Α.ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ

Ο ολοκληρωμένος επανασχεδιασμός των δύο βαθμών της αυτοδιοίκησης προϋποθέτει τη συνάρθρωσή τους με τη κρατική αποκεντρωμένη Διοίκηση, η ύπαρξη της οποίας προβλέπεται άλλωστε από το Σύνταγμα που ορίζει ότι η διοίκηση του κράτους οργανώνεται σύμφωνα με το αποκεντρωτικό σύστημα (άρθρο 101, παρ. 1) και ότι τα αποκεντρωμένα κρατικά όργανα έχουν γενική αποφασιστική αρμοδιότητα για τις υποθέσεις της ενότητας του (άρθρο 101, παρ. 3). Το σημερινό σύστημα διοικητικής αποκέντρωσης των κρατικών υπηρεσιών, εμφανίζει μια σειρά από σημαντικά προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπισθούν:

Μικρά μεγέθη σε σχέση με το νέο αναπτυξιακό σχεδιασμό και τα νέα δίκτυα μεταφορών της χώρας.

Ελλείψεις ειδικευμένου προσωπικού και σημαντικές καθυστερήσεις ως προς την υιοθέτηση σύγχρονων μεθόδων διοίκησης.

Ατροφία και, σε αρκετές περιπτώσεις, πολιτικοποίηση του συστήματος διοικητικής εποπτείας στους ΟΤΑ, απουσία συστηματικής τεκμηρίωσης και επεξεργασίας των δεδομένων του συστήματος εποπτείας (ποσοστά και αιτίες ακυρώσεων, αριθμός προσφυγών πολιτών ανά κατηγορίες κλπ.), αντιθέσεις μεταξύ του συστήματος διοικητικής εποπτείας και του συστήματος προληπτικού ελέγχου δαπανών από το Ελεγκτικό Συνέδριο.

Η συγκρότηση της δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης στην ευρύτερη ενότητα της περιφέρειας οδηγεί στην οργάνωση της αποκεντρωμένης διοίκησης σε ευρύτερα γεωγραφικά όρια. Στην κατεύθυνση αυτή συντείνουν τα νέα δεδομένα και οι νέες σχέσεις που δημιουργούν τα υφιστάμενα και προγραμματιζόμενα δίκτυα υποδομών αλλά και το σύστημα πόλων και αξόνων ανάπτυξης της χώρας. Με τη Νέα Αρχιτεκτονική η κρατικά αποκεντρωμένη διοίκηση οργανώνεται σε επίπεδο ευρύτερων χωρικών ενοτήτων, τις Γενικές Διοικήσεις, οι οποίες ανταποκρίνονται, με βάση λειτουργικά και αναπτυξιακά κριτήρια, στις απαιτήσεις της εδαφικής, κοινωνικής και οικονομικής συνοχής και προάγουν τη συνολική ανταγωνιστικότητα του Εθνικού Χώρου. Στη θέση των σημερινών 13 Διοικητικών Περιφερειών συγκροτούνται έως 7 Γενικές Διοικήσεις.

Στην έδρα κάθε Γενικής Διοίκησης συνιστάται Γενική Διεύθυνση της οποίας προΐσταται μόνιμος δημόσιος υπάλληλος. Στις υπηρεσίες της Γενικής Διοίκησης εντάσσονται οι υπάλληλοι των υφιστάμενων Περιφερειών έκτος από εκείνους που μετατάσσονται στις Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις.

Στις αρμοδιότητες των Γενικών Διοικήσεων :

Ανήκουν οι γενικές κρατικές υποθέσεις, οι οποίες ασκούνταν μέχρι σήμερα από τις Διοικητικές Περιφέρειες και λόγω της φύσης τους ή για συνταγματικούς λόγους δεν μπορεί να μεταφερθούν στην περιφερειακή αυτοδιοίκηση και παραμένουν στην κρατική διοίκηση, π.χ. χωροταξία – πολεοδομία, περιβαλλοντική πολιτική, δασική πολιτική ή μεταναστευτική πολιτική . **Εντάσσονται** όσες κρατικές αρμοδιότητες σταδιακά αποκεντρώνονται επειδή δεν είναι απαραίτητο να ασκούνται από την κεντρική διοίκηση, διευκολύνοντας την αποτελεσματική άσκηση του επιτελικού, συντονιστικού και ελεγκτικού της ρόλου. Τέλος, **εντάσσονται,** όπου αυτό κριθεί σκόπιμο, και κλαδικά αποκεντρωμένες κρατικές υπηρεσίες των υπουργείων, που έως σήμερα δεν είναι ενταγμένες στις διοικητικές περιφέρειες

Β. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΩΝ ΟΤΑ

Συνιστάται **Ειδική Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας των Ο.Τ.Α**. με αρμοδιότητα τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεων των Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού, στο Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης με αποκεντρωμένη συγκρότηση στην έδρα κάθε Γενικής Διοίκησης. Σε κάθε Γενική Διοίκηση επικεφαλής ορίζεται Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Εποπτείας, ο οποίος είναι νομικός με αυξημένα προσόντα που προβλέπονται στο νόμο, επιλέγεται μετά από προκήρυξη των εν λόγω θέσεων και διαδικασία που διενεργείται από το Α.Σ.Ε.Π. και υπηρετεί ως επί θητεία υπάλληλος για πέντε έτη, καλυπτόμενος από τις εγγυήσεις μονιμότητας. Η Ειδική Υπηρεσία στελεχώνεται με ειδικό επιστημονικό προσωπικό αυξημένων προσόντων, το οποίο επιλέγεται μέσω Α.Σ.Ε.Π., καθώς επίσης και από μετατάξεις προσωπικού κατηγορίας ΠΕ το οποίο υπηρετεί σήμερα σε οργανικές μονάδες των Περιφερειών που ασχολούνται με την εποπτεία επί των ΟΤΑ.

ΜΕΡΟΣ Ε΄

Α. ΤΙ ΠΡΟΒΛΕΠΕΙ Ο «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ

Σύμφωνα με το σχέδιο του «Καλλικράτη» στο Ν. Αιτωλοακαρνανίας συνιστώνται οι κατωτέρω δήμοι:

1. Δήμος Αγρινίου με έδρα το Αγρίνιο αποτελούμενος από τους δήμους α. Αγρινίου β. Παραβόλας γ. Παρακαμπυλίων δ. Στράτου ε. Νεάπολης στ. Αγγελοκάστρου ζ. Παναιτωλικού η. Αρακύνθου θ. Μακρύνειας και ι. Θεστιέων, οι οποίοι καταργούνται.
2. Δήμος Άκτιου – Βόνιτσας με έδρα τη Βόνιτσα αποτελούμενος από τους δήμους α. Ανακτόριου β. Παλαίρου και γ. Μεδεώνος, οι οποίοι καταργούνται.
3. Δήμος Ξηρομέρου με έδρα τον Αστακό αποτελούμενος από τους δήμους α. Αστακού β. Φυτειών και γ. Αλυζίας, οι οποίοι καταργούνται.
4. Δήμος Ναυπακτίας με έδρα τη Ναύπακτο αποτελούμενος από τους δήμους α. Ναυπάκτου β. Αποδοτιάς γ. Πυλλήνης δ. Πλατάνου ε. Αντιρρίου και στ. Χάλκειας, οι οποίοι καταργούνται.
5. Δήμος Αμφιλοχίας με έδρα την Αμφιλοχία αποτελούμενος από τους δήμους α. Αμφιλοχίας β. Ινάχου και γ. Μενιδίου, οι οποίοι καταργούνται.
6. Δήμος Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου με έδρα το Μεσολόγγι αποτελούμενος από τους δήμους α. Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου β. Οινιάδων και γ. Αιτωλικού, οι οποίοι καταργούνται.
Β. Στο δήμο Θέρμου δεν επέρχεται καμία μεταβολή.
Γ. Ο Δήμος Θέρμου χαρακτηρίζεται ως ορεινός

Πηγή: www.amfiloxianews.blogspot.com

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο
Η ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το εκλογικό σύστημα αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την εκλογή των αιρετών στην Τ.Α. και όχι μόνο. Έχει μεγάλη σημασία το εκλογικό σύστημα με το οποίο διενεργούνται οι εκλογές, γιατί μπορεί να αλλοιώσει την αρχή της ισότητας της ψήφου κατά την μετατροπή των ψήφων σε έδρες. Κατανοείται ως αναπόσπαστο στοιχείο του ευρύτερου πολιτικού συστήματος στο οποίο ισχύει και σε στενή σχέση αλληλεξάρτησης και συνάφειας με τους υπόλοιπους πολιτικούς θεσμούς του συστήματος.

Για το χαρακτηρισμό του ως «ιδιότυπου» πολιτικού θεσμού συνηγορεί η θέση του στο πολιτικό σύστημα και οι τρεις κύριες ιδιότητες - λειτουργίες που εμφανίζει. Η πρώτη, προκύπτει από την προσέγγισή του ως **«συνθήκη- σύμβασης»** μεταξύ των πολιτικών θεσμών του συστήματος για την στήριξη της λειτουργίας τους. Η δεύτερη αφορά τη λειτουργία του ως **«ρυθμιστή- συντονιστή»** των σχέσεων τόσο μεταξύ των θεσμών όσο και μεταξύ των θεσμών και του πολιτικού τους συστήματος. Τέλος, η Τρίτη αναφέρεται στη λειτουργία του ως φορέα **«αλλαγής και /ή αναπαραγωγής»** του συστήματος σχέσεων, αλλά και των θεσμών στο πλαίσιο της διαδικασίας εξέλιξης και προσαρμογής του πολιτικού συστήματος. Σε ένα πολιτικό θεσμό και ιδιαίτερα στην περίπτωση των εκλογικών συστημάτων, η επιλογή της αλλαγής ή της διατήρησης ,καθώς και το εύρος των αλλαγών που ενδέχεται να αναληφθούν εξαρτάται από τις εξελίξεις στο πολιτικό σύστημα, από τις σχέσεις και τις ισορροπίες μεταξύ των επιμέρους πολιτικών θεσμών και από το βαθμό ρίσκου που είναι διατεθειμένοι να αναλάβουν οι θεσμοί αυτοί. Κατά συνέπεια, ως θεσμός ρίσκου το εκλογικό σύστημα είναι ενσωματωμένο στο πολιτικό σύστημα στο οποίο ισχύει.[19]

[19] Μενδρινού Μαρία, Η εκλογική πολιτική στο ελληνικό σύστημα- εσωτερικές και Ευρωπαϊκές παράμετροι 1974-2000, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2000,σελ.23-25.

Β. ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Τι είναι όμως εκλογικό σύστημα; **Εκλογικό σύστημα** είναι ο τρόπος κατανομής των εδρών και εκλογής των υποψηφίων στις εκλογές. Ορίζεται με ειδικό νόμο ή κανονισμό, ο οποίος ονομάζεται εκλογικός. Το ισχύον εκλογικό σύστημα ανήκει στην κατηγορία της *ενισχυμένης αναλογικής*, συνδυάζοντας στοιχεία απλής αναλογικής και πλειοψηφικού. Παρακάτω ακολουθεί ανάλυση των πιο βασικών εκλογικών συστημάτων σε εθνικό επίπεδο.

1.Πλειοψηφικό

- Στο Πλειοψηφικό σύστημα η επικράτεια δε θεωρείται ενιαίος εκλογικός χώρος, αλλά χωρίζεται σε εκλογικές περιφέρειες. Ο συνδυασμός που έρχεται πρώτος στην περιφέρεια κερδίζει όλες τις έδρες, ενώ οι επόμενοι καμιά. Αντικειμενικό ελάττωμα του συγκεκριμένου συστήματος είναι η έλλειψη αναλογικότητας, αφού υποθετικά ένας συνδυασμός μπορεί να κερδίσει τις εκλογές κερδίζοντας με διαφορά μιας ψήφου τις μισές περιφέρειες, έστω και εάν δε λάβει ούτε μία στις υπόλοιπες.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα εφαρμογής του πλειοψηφικού, καθώς και της μη αναλογικότητάς του, είναι η εκλογή εκλεκτόρων στις προεδρικές εκλογές των ΗΠΑ του 2000. Αν και το ψηφοδέλτιο του Τζωρτζ Μπους συγκέντρωσε σε παναμερικανικό επίπεδο μισό εκατομμύριο λιγότερες ψήφους από αυτό του Αλ Γκορ, ο πρώτος συγκέντρωσε μεγαλύτερο αριθμό εκλεκτόρων και εξελέγη πρόεδρος.

2.Απλή Αναλογική

- Στο σύστημα της Απλής αναλογικής ο αριθμός εδρών που λαμβάνουν οι συνδυασμοί εξαρτάται μόνο από το εθνικό ποσοστό τους, ανεξαρτήτως του αποτελέσματός τους ανά εκλογική περιφέρεια. Είναι το μοναδικό δίκαιο εκλογικό σύστημα, διότι αποτυπώνει ακριβώς τη λαϊκή βούληση. Δέχεται όμως την κριτική ότι δεν παράγει ισχυρές πλειοψηφίες, αφού η εμπειρία στις δυτικές κοινωνίες δείχνει πως σπάνια κάποιος συνδυασμός λαμβάνει το απαραίτητο 50% για να σχηματίσει αυτοδύναμη κυβέρνηση. Γι' αυτό το λόγο χρησιμοποιείται σε πολύ λίγα κράτη για εθνικές εκλογές, ενώ αντίθετα είναι σύνηθες σε εκλογές τοπικού ή συνδικαλιστικού χαρακτήρα.

Στην καθαρή μορφή της απλής αναλογικής, οι έδρες κάθε συνδυασμού προκύπτουν από το γινόμενο «Εθνικό ποσοστό Χ (100/συνολικός αριθμός εδρών)» στρογγυλοποιημένο στον προηγούμενο ακέραιο. Όσες έδρες στο τέλος της κατανομής παραμείνουν

αδιάθετες λόγω της στρογγυλοποίησης, πηγαίνουν στους συνδυασμούς με τα μεγαλύτερα υπόλοιπα.

3.Ενισχυμένη αναλογική

- Ενισχυμένα αναλογικά συστήματα ονομάζονται αυτά που δεν ανήκουν σε καμία από τις παραπάνω κατηγορίες. Υπάρχουν άπειρα είδη, τα οποία είτε είναι συνδυασμοί πλειοψηφικού και απλής (μικτά) είτε πρωτότυπα. Αποτέλεσμα της ενισχυμένης αναλογικής είναι η δυσανάλογα μεγάλη εκπροσώπηση του πρώτου συνδυασμού στη βουλή εις βάρος των υπολοίπων (και κυρίως των μικρών), αλλοιώνοντας τη βασική δημοκρατική αρχή ότι κάθε ψήφος μετράει το ίδιο. Ως επιχείρημα προβάλλεται πάντα ότι η ενισχυμένη αναλογική εξασφαλίζει ευκολότερες αυτοδυναμίες, οδηγώντας σε σταθερές κυβερνήσεις.

Παραδείγματα ενισχυμένης αναλογικής

α) Το ισχύον στην Ελλάδα (Ν. 3231/2004), το οποίο ανήκει στα μικτά. Χωρίζει τις τριακόσιες βουλευτικές έδρες σε δύο ομάδες - 260 που κατανέμονται απολύτως αναλογικά σε όσους συνδυασμούς ξεπεράσουν το 3% (στοιχείο απλής με όριο) και 40 που χαρίζονται στον πρώτο συνδυασμό (στοιχείο πλειοψηφικού). Με αυτόν τον τρόπο αρκεί στον πρώτο συνδυασμό το 42,5% των ψήφων για να έχει αυτοδυναμία 151 εδρών στη Βουλή. Όσες δε περισσότερες είναι οι ψήφοι των συνδυασμών που δεν ξεπερνούν το 3%, τόσο χαμηλώνει το ποσοστό που απαιτείται για αυτοδύναμη πλειοψηφία.

β) Το σύστημα των εθνικών εκλογών του 1985. Με βάση αυτό το σύστημα, γίνονταν τρεις κατανομές εδρών. Στην πρώτη τα κόμματα λάμβαναν έδρες ανά εκλογική περιφέρεια με βάση την εκεί δύναμή τους, αρκεί να υπερέβαιναν το εκλογικό μέτρο της περιφέρειας [ποσοστό:(αριθμός εδρών+1)]. Πολλές έδρες έμεναν αδιάθετες και μοιράζονταν στη δεύτερη κατανομή, όμως μόνο ανάμεσα στα κόμματα που είχαν υπερβεί το 17% σε εθνικό επίπεδο. Όσες έμεναν αδιάθετες και στη δεύτερη κατανομή κατακυρώνονταν στον πρώτο συνδυασμό.

Γ. Ο ΙΣΧΥΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

Η ψήφιση ενός νέου Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ΔΚΚ) εκκρεμούσε πολλά χρόνια, αφού η παλαιότερη κωδικοποίηση του Π.Δ. 410/1995 είχε προ πολλού ξεπεραστεί με αλλεπάλληλες τροποποιήσεις πολλών διατάξεών του. Εξάλλου, ήδη από την υλοποίηση του Προγράμματος «Ι. Καποδίστριας», είχε αναζωπυρωθεί η δημόσια συζήτηση για την ριζική αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου για την αυτοδιοίκηση. Έτσι, στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης είχε προετοιμαστεί παλαιότερα ένα φιλόδοξο και αρκετά ριζοσπαστικό σχέδιο νόμου για τον «Ελληνικό Χάρτη Τοπικής Αυτοδιοίκησης» που στη συνέχεια όμως εγκαταλείφθηκε, προς όφελος μιας «ρεαλιστικότερης» προσέγγισης. [20]

Είναι προφανές, ότι δεν είναι δυνατή η αντιμετώπιση όλων των προβλημάτων και η ρύθμιση όλων των ζητημάτων της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης μέσα από τη διαδικασία ψήφισης ενός νέου ΔΚΚ: Για πολλά από τα κρισιμότερα ζητήματα των Δήμων και Κοινοτήτων άλλωστε (προσωπικό, λειτουργία των διοικητικών υπηρεσιών, οικονομικά, έργα-προμήθειες κ.ά.) υφίσταται εκτενής, συχνά κατακερματισμένη και κάποτε και δαιδαλώδης, ειδική νομοθεσία που ασφαλώς πρέπει επίσης να εκσυγχρονισθεί ή τουλάχιστον να εκκαθαρισθεί και να συστηματοποιηθεί. Αξίζει πάντως να επισημανθεί το γεγονός ότι ο νέος ΔΚΚ ακολουθεί εν πολλοίς, ως προς την ρυθμιστική του ύλη, την συστηματική κατάταξη και την ποσοτική κατανομή που κληρονόμησε από τους προηγούμενους Κώδικες οι οποίοι, με την σειρά τους, έχουν ως βασική αναφορά τον Κώδικα της δεκαετίας του πενήντα (ΝΔ 2888/1954) και τις τότε μεθοδολογικές και νομοτεχνικές επιλογές. Είναι όμως προφανές ότι μετά από μισό αιώνα θα πρέπει κάποτε να επιχειρηθεί και η ριζική αναμόρφωση της ύλης αλλά και των ρυθμιστικών τεχνικών του ΔΚΚ, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της σημερινής πραγματικότητας και τη σύγχρονη νομική επιστήμη.

Στην εποχή μας, αποτελεί κοινό τόπο η αξία που μπορούν να έχουν, για τη διόρθωση των ατελειών του σημερινού συστήματος πολιτικής αντιπροσώπευσης στους ελληνικούς δήμους, οι θεσμοί που προωθούν την συμμετοχή των πολιτών στα δημοτικά πράγματα. Είναι άλλωστε γεγονός ότι σε αρκετές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δυναμώνουν οι τάσεις για ενίσχυση των θεσμών άμεσης δημοκρατίας, ενώ ορισμένα Ευρωπαϊκά Συντάγματα κατοχυρώνουν ρητά το θεσμό του τοπικού δημοψηφίσματος. Στην Ελλάδα, εφαρμόζεται εδώ και χρόνια ο θεσμός της λογοδοσίας δημάρχου, ενώ παλαιό θεσμό αποτελεί και το λαϊκό αίτημα για την αναγνώριση (στο παρελθόν)

[20] «Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων Ν. 3463/2006 (ΦΕΚ Α΄ 114/8.6.2006)» Ε.Ε.Τ.Α.Α. ΑΘΗΝΑ 2006

αυτοτελούς συνοικισμού ως Κοινότητας (αίτημα των ¾ των εκλογέων κατοίκων του συνοικισμού), την ένωση δήμων και κοινοτήτων που συνορεύουν (αίτημα των μισών τουλάχιστον εκλογέων κατοίκων του καθενός από τους υπό συνένωση ΟΤΑ), ή την προσάρτηση συνοικισμού σε άλλο δήμο ή κοινότητα (αίτημα των μισών τουλάχιστον εκλογέων κατοίκων του συνοικισμού). Και στις τρεις αυτές περιπτώσεις επρόκειτο για τοπικό λαϊκό αίτημα που είχε έννομες συνέπειες αλλά δεν ήταν δεσμευτικό (τελικά εκδίδονταν Προεδρικό Διάταγμα), υπάγονταν σε ουσιαστικές προϋποθέσεις και διαδικασίες και, συνεπώς, μπορεί να χαρακτηρισθεί ως νομικά τυποποιημένος θεσμός άμεσης δημοκρατίας για την συμμετοχή των πολιτών στην λήψη αποφάσεων για το δήμο τους.

Στο ΔΚΚ υιοθετούνται διατάξεις για τοπικά δημοψηφίσματα (άρθρ. 216). **Συγκεκριμένα, προβλέπεται η διεξαγωγή τοπικού δημοψηφίσματος εφόσον πρόκειται για «σοβαρό θέμα» το οποίο εμπίπτει «στην σφαίρα αρμοδιοτήτων» των δημοτικών και κοινοτικών αρχών.** Ως προς τη διαδικασία, το εν λόγω άρθρο προβλέπει την προηγούμενη λήψη σχετικής απόφασης με πλειοψηφία των 2/3 του συνόλου των μελών του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

Επίσης, ειδικά για τη συνένωση πρωτοβάθμιων ΟΤΑ, προσάρτηση διαμερίσματος σε άλλο δήμο ή μεταφορά της έδρας ΟΤΑ προβλέπεται η δυνατότητα διεξαγωγής δημοψηφίσματος και μετά την υποβολή σχετικού αιτήματος από το 1/3 των δημοτών. Ο νέος ΔΚΚ απαγορεύει, πάντως, την διεξαγωγή δημοψηφίσματος για θέματα προϋπολογισμού ή τελών κατά το τελευταίο έτος της δημοτικής περιόδου, καθώς επίσης και κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου για τις εθνικές και τις ευρωπαϊκές εκλογές, χωρίς όμως να προσδιορίζει ειδικότερα την διάρκεια της εν λόγω περιόδου (μάλλον αναφέρεται στο διάστημα μετά την προκήρυξη των εθνικών ή ευρωπαϊκών εκλογών). Επίσης, ορίζεται ότι το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος είναι έγκυρο, εφόσον συμμετέχει τουλάχιστον το 50% του εκλογικού σώματος (πρόκειται για ένα από τα συγκριτικά υψηλότερα ποσοστά στην Ευρώπη)

Οι διαδικαστικές ρυθμίσεις του εν λόγω άρθρου θέτουν προϋποθέσεις οι οποίες θα καταστήσουν δυνατή τη διεξαγωγή τοπικού δημοψηφίσματος για «σοβαρό θέμα» (λόγω απαιτούμενης πλειοψηφίας των 2/3 του δημοτικού συμβουλίου) μόνο σε περίπτωση συμφωνίας πλειοψηφίας και μέρους, τουλάχιστον, της μειοψηφίας. Έτσι, καθίσταται ιδιαίτερα πιθανή η αξιοποίηση του δημοψηφίσματος όχι τόσο προκειμένου να αποτυπωθεί η βούληση της τοπικής κοινωνίας επί κάποιου αμφιλεγόμενου ζητήματος, όσο προκειμένου να ενισχυθεί η τοπική πολιτική ηγεσία στο πλαίσιο κάποιας αντιπαράθεσής της με την κεντρική εξουσία ή άλλο φορέα (λ.χ. κάποια ΔΕΚΟ, κάποιον ιδιώτη επενδυτή κ.ο.κ.). Από την άλλη πλευρά, ιδιαίτερο προβληματισμό προκαλεί και το γεγονός ότι η λαϊκή πρωτοβουλία για δημοψήφισμα προβλέπεται μόνον για θέματα συνενώσεων, προσάρτηση κ.ο.κ. Θα ήταν σκόπιμο να μπορούν οι πολίτες να θέσουν σε κίνηση τη διαδικασία για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος και για άλλα θέματα, όπως λ.χ. θέματα που αφορούν τον σχεδιασμό, την πολεοδομία, την προστασία του

περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής κ.ά. Σε μεγαλύτερες πόλεις, το όριο για την υιοθέτηση λαϊκού αιτήματος θα έπρεπε να είναι χαμηλότερο από το 1/3 για πρακτικούς λόγους.

Προκειμένου να αποφευχθούν καταχρήσεις, καλό θα ήταν να περιορίζεται ο αριθμός των λαϊκών πρωτοβουλιών ή γενικά των δημοψηφισμάτων ανά δημοτική περίοδο (στο ΔΚΚ προβλέπεται απλώς η μη διεξαγωγή δεύτερου δημοψηφίσματος για το ίδιο θέμα εντός έτους). Η νομιμότητα, εξάλλου, της οριστικής απόφασης για την διεξαγωγή του δημοψηφίσματος θα μπορεί να ελέγχεται από τις αρχές εποπτείας. Έτσι θα ακυρώνονται, λ.χ., οι αποφάσεις για την διεξαγωγή δημοψηφισμάτων επί θεμάτων όπου ο δήμος είναι αναρμόδιος. Με αυτό το τρόπο είναι δυνατό να περιορισθεί ο κίνδυνος καταχρηστικής αξιοποίησης του τοπικού δημοψηφίσματος προκειμένου να εκφρασθούν αθέμιτοι τοπικισμοί.

Δ. ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

Ο Κώδικας δεν αλλάζει τα βασικά δομικά χαρακτηριστικά του δημοτικού μας συστήματος. Μεταξύ άλλων, παραμένει λοιπόν η άμεση εκλογή του μονοπρόσωπου εκτελεστικού οργάνου (δήμαρχος), η οποία καθορίζει και την σύνθεση του αιρετού συμβουλίου όπου ο δημαρχιακός συνδυασμός διαθέτει άνετη πλειοψηφία (τριών πέμπτων). Διατηρείται επίσης ένα συλλογικό ενδιάμεσο όργανο (δημαρχιακή επιτροπή) με εκτελεστικές κυρίως αρμοδιότητες και συμμετοχή της «μειοψηφίας», ενώ ο δήμαρχος μπορεί να αναθέτει εκτελεστικές αρμοδιότητες σε συμβούλους της αποκλειστικής επιλογής του (Αντιδημάρχους). Ωστόσο, η δημόσια συζήτηση που είχε αναπτυχθεί σχετικά με την υποβάθμιση του ρόλου της δημοτικής αντιπολίτευσης και την καχεξία των διαδικασιών πολιτικού ελέγχου, καθώς και ως προς τα προβλήματα συμφόρησης του δημοτικού συμβουλίου, ιδίως στις μεγαλύτερες πόλεις, είχε τελικά ως αποτέλεσμα ορισμένες σημαντικές αλλαγές που επιφέρει η νέα νομοθεσία. Έτσι, οι συνδυασμοί που διαθέτουν τρεις τουλάχιστον συμβούλους[21], αναγνωρίζονται πλέον (άρθρο 94 ΔΚΚ) ως «δημοτικές παρατάξεις» και συμμετέχουν στις επιτροπές του δημοτικού συμβουλίου (άρθρο 101), ενώ οι εκπρόσωποί τους μπορούν να ζητούν από το δήμαρχο και τη δημαρχιακή επιτροπή πληροφορίες και στοιχεία (άρθρ. 100 παρ. 3). Με σειρά ρυθμίσεων, αναβαθμίζεται λοιπόν ο ρόλος της αντιπολίτευσης, από την οποία, εξάλλου, προέρχεται πλέον υποχρεωτικά ο αντιπρόεδρος του δημοτικού

[21] Σημειώνεται ότι ο αριθμός των δημοτικών συμβούλων αυξάνεται με το νέο ΔΚΚ και κλιμακώνεται σταδιακά από 13 μέλη (στους δήμους με πληθυσμό έως 5.000 κατοίκους) έως 45 μέλη (σε δήμους με πληθυσμό 501.000 κατοίκων και άνω). Οι αντίστοιχοι αριθμοί στον προηγούμενο ΔΚΚ κλιμακώνονταν από 11 έως 41 συμβούλους.

συμβουλίου, καθώς και ένα τουλάχιστον μέλος του διοικητικού συμβουλίου σε δημοτικό ίδρυμα ή δημοτικό νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου[22].

Με ορισμένες νέες διατάξεις επιχειρείται, εξάλλου, ο εξορθολογισμός της κατανομής αρμοδιοτήτων και φόρτου εργασίας στα δημοτικά όργανα, έτσι ώστε να αποφεύγεται η παραλυτική συμφόρηση ή η «βιομηχανοποιημένη» έκδοση αποφάσεων. Έτσι, ορισμένες αδειοδοτικές αρμοδιότητες για τα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος μεταφέρονται στη δημαρχιακή επιτροπή και το δήμαρχο (άρθρ. 80 παρ. 2 ΔΚΚ), ενώ τίθενται σε ρεαλιστικότερη βάση οι ευθύνες του δημάρχου και οι σχετικές διαδικασίες[23].

Για το καταστατικό πλαίσιο λειτουργίας των δήμων, σημαντικοί είναι βέβαια και οι θεσμοί της λεγόμενης «δημοτικής αποκέντρωσης», οι οποίοι εφαρμόσθηκαν στους «καποδιστριακούς» δήμους, υπό την μορφή των «τοπικών συμβουλίων». Ωστόσο, σπάνια μεταφέρθηκαν αποφασιστικές αρμοδιότητες σε αυτά τα όργανα, ενώ ο τρόπος εκλογής τους τα οδήγησε πολλές φορές σε περιθωριοποίηση εκεί όπου οι "κεντρικές" δημοτικές αρχές, προερχόμενες από διαφορετικό πολιτικό χώρο, στηρίζονται είτε στις τοπικές μειοψηφίες, είτε στην αυτονόμηση του Προέδρου, είτε σε άλλους τοπικούς παράγοντες εκτός τοπικού συμβουλίου,. Έτσι, είχε τεθεί στη σχετική συζήτηση ακόμη και το ενδεχόμενο κατάργησης των θεσμών «δημοτικής αποκέντρωσης» στους καποδιστριακούς δήμους.

Στο νέο ΔΚΚ (άρθρ. 2 παρ. 4) προβλέπεται τελικά ο σχηματισμός τοπικών διαμερισμάτων σε όλους τους ΟΤΑ που καταργήθηκαν ή τους συνοικισμούς που προσαρτήθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις των ν. 1416/1984, 1622/1986 και 2539/1997. Από την άλλη πλευρά, δεν προβλέπεται πλέον η συμμετοχή στο δημοτικό συμβούλιο των προέδρων τοπικών συμβουλίων, αφού οι τελευταίοι θα είναι απλά δημαρχιακοί πάρεδροι, ενώ διατηρείται το αναλογικό σύστημα τοπικής εκλογής των μελών των τοπικών συμβουλίων.

Η διατήρηση ενός διαφορετικού εκλογικού συστήματος για τα τοπικά συμβούλια (και η συχνή ασυμφωνία της διαμερισματικής με την δημοτική πλειοψηφία) σε συνδυασμό με τη μη συμμετοχή των προέδρων τοπικών συμβουλίων στο δημοτικό συμβούλιο και την παραχώρηση αρμοδιοτήτων και πόρων στις τέως κοινότητες μπορούν να ενισχύσουν φυγόκεντρες τάσεις σε ορισμένους καποδιστριακούς δήμους. Αλλού όμως είναι δυνατή και η εντελώς αντίστροφη εξέλιξη, επειδή είναι πιθανό να εκτονωθούν πιέσεις και τοπικές δυσαρέσκειες μέσω της αυξημένης πολιτικο-

[22] Άρθρ. 92 παρ. 1, 227 παρ. 1 και 240 παρ. 1 ΔΚΚ. Η συμμετοχή συμβούλων της αντιπολίτευσης στα διοικητικά συμβούλια των δημοτικών επιχειρήσεων προβλεπόταν ήδη από τον παλαιότερο Κώδικα (βλ. άρθρ. 278 παρ. 1 Π.Δ. 410/1995 όπως ίσχυε) και νιοθετείται, βέβαια, και από το νέο Κώδικα (βλ. άρθρ. 255 παρ. 1, για τις κοινωφελείς και 266 παρ. 2 για τις ανώνυμες εταιρείες ΟΤΑ).

[23] Άρθρ. 86 παρ. 1 και 145 ΔΚΚ.

διοικητικής αυτοτέλειας των παλιών χωριών. Έτσι, απομένει να φανεί στην πράξη και ανά περίπτωση το πώς θα λειτουργήσουν οι νέες ρυθμίσεις για το σύστημα «δημοτικής αποκέντρωσης» στους καποδιστριακούς δήμους.

Η συζήτηση για το Κώδικα επισκιάστηκε, δυστυχώς, από τις ρυθμίσεις για το εκλογικό σύστημα και την καθιέρωση του 42% ως ορίου για την ανάδειξη επιτυχόντος συνδυασμού από την πρώτη Κυριακή.[24]

Νέες διατάξεις λοιπόν εισάγουν τη δυνατότητα εκλογής τέως δημάρχων σε δημοτικό συμβούλιο χωρίς σταυρό προτίμησης, έτσι ώστε να διευκολύνονται διαφόρων ειδών πολιτικές και προσωπικές συμφωνίες. Με το νέο εκλογικό σύστημα, πάντως, είναι δυνατό μια δημοτική πλειοψηφία που βασίζεται σε σαφώς στενότερη εκλογική νομιμοποίηση να καλείται να κυβερνήσει το δήμο. Έτσι, είναι πιθανό να προκληθούν πολώσεις ή να διευκολυνθεί η επικράτηση μονοκομματικών υποψηφιοτήτων, σε αντίθεση με μια μακρά παράδοση διακομματικών συνεργασιών και ευρύτερης συναίνεσης στις τοπικές κοινωνίες.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης του Οκτωβρίου 2006, οι οποίες διεξήχθησαν με εκλογικό σύστημα σχετικής πλειοψηφίας του 42%, έναντι του κλασικού, απόλυτα πλειοψηφικού σε δύο γύρους που ίσχυε μέχρι τότε. Όπως κάθε εκλογική μεταρρύθμιση, έτσι και η συγκεκριμένη θεωρείται ότι επηρεάζει τη συμπεριφορά πολιτικών, κομμάτων και ψηφοφόρων. Οι πιθανολογούμενες συνέπειες του νέου νόμου αφορούν τους συσχετισμούς μεταξύ ΠΑΣΟΚ και ΝΔ, την επιρροή του δικομματισμού και των κομμάτων της Αριστεράς συνολικά, αλλά και τον πολιτικό πλουραλισμό, τόσο σε επίπεδο πολιτικής προσφοράς όσο και σε επίπεδο πολιτικής ζήτησης. Δεδομένο αποτελείτο γεγονός ότι το 42% ενισχύει τον δικομματισμό και συμβάλλει στη συρρίκνωση της απήχησης των υποψηφίων των κομμάτων της Αριστεράς, χωρίς, όμως, να επηρεάζει τους πολιτικούς συσχετισμούς σε επίπεδο ελέγχου των κυριότερων ΟΤΑ. Την ίδια στιγμή, διαφαίνεται ότι η εκλογική μεταρρύθμιση συμπιέζει τον εκλογικό πλουραλισμό σε τοπικό επίπεδο,

---

[24] Συγκεκριμένα με το ν. 3434/2006 (Α΄21) αλλάζει από τις εκλογές του 2006 το εκλογικό σύστημα για την εκλογή των αρχών της δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης. Σε όλες τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και σε όλες τις Ενιαίες Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις επιτυχών θεωρείται ο συνδυασμός που πλειοψήφησε με ποσοστό τουλάχιστον 42% του συνόλου των εγκύρων ψηφοδελτίων. Αν κανένας συνδυασμός δεν συγκεντρώσει αυτήν την πλειοψηφία, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή μεταξύ των υποψηφίων Νομαρχών ή των Προέδρων των Ενιαίων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων των δυο συνδυασμών που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους. Επανάληψη της ψηφοφορίας έχουμε και στην περίπτωση που δύο από τους ανακηρυχθέντες συνδυασμούς ισοψηφήσουν συγκεντρώνοντας ποσοστό 42% και πάνω.

οδηγώντας σε μείωση του αριθμού των συνεργατικών ψηφοδελτίων και σε πτώση της εκλογικής απήχησης των κομματικά απείθαρχων υποψηφιοτήτων[25].

Οι παλαιές εκλογικές ρυθμίσεις είχαν βέβαια αδυναμίες, αφού διευκόλυναν αδιαφανείς «συμμαχίες μεταξύ πρώτης και δεύτερης Κυριακής», αλλά ακολουθούσαν με συνέπεια τη λογική ενός «οιονεί προεδρικού» συστήματος στους δήμους: Έτσι, η απευθείας εκλογή του Δημάρχου με ισχυρή νομιμοποίηση έστω ως «δεύτερη επιλογή του πολίτη κατά τη δεύτερη Κυριακή» συνδυάζονταν με πολύ ισχυρή πλειοψηφία στο συμβούλιο, μη εξάρτηση του εκτελεστικού οργάνου από την εμπιστοσύνη του «βουλευόμενου» δημοτικού συμβουλίου, αδυναμία πρόωρης διάλυσης του τελευταίου .Υπό το νέο σύστημα, ο περιορισμός της απαιτούμενης εκλογικής νομιμοποίησης του εκτελεστικού οργάνου, δηλ. του δημάρχου αλλά και της πλειοψηφίας στο «βουλευόμενο» δημοτικό συμβούλιο συνδυάζεται με την συνεχιζόμενη απουσία μηχανισμών εξισορρόπησης. Η νέα θεσμική κατασκευή περιλαμβάνει, δηλ., ορισμένα παράδοξα και είναι πιθανό να προκαλέσει σοβαρές κρίσεις νομιμοποίησης και εντάσεις.

Ε. ΟΙ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΤΟΥΣ ΟΤΑ

Οι εκλογές για την Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελούσαν πάντα ένα κρίσιμο σημείο για την αποτύπωση της δυναμικής των πολιτικών κομμάτων και την καταγραφή των υπόγειων ρευμάτων της κοινής γνώμης.

Είτε ως διορθωτικός μηχανισμός σε μια πανίσχυρη κοινοβουλευτική πλειοψηφία (1975), είτε ως επικύρωση μιας πολιτικής αλλαγής (1982), είτε ως προάγγελος των μελλοντικών εξελίξεων (1978, 1986, 2002) οι εκλογές για την Τοπική Αυτοδιοίκηση εξέπεμπαν πάντα χρήσιμα και κρίσιμα μηνύματα - ακόμη και αν αυτά εμφανίζονταν, ορισμένες φορές, εκ πρώτης όψεως αντιφατικά, κυρίως από τα μέσα της δεκαετίας του '90 και μετά.

Πράγματι, μέχρι και τη δεκαετία του '80, η απόκλιση μεταξύ βουλευτικής και δημοτικής επιρροής των κομμάτων παρέμενε εξαιρετικά περιορισμένη, γεγονός που επέτρεπε τη σχετικώς εύκολη συναγωγή συμπερασμάτων, τουλάχιστον ως προς τη γενικότερη πορεία των πολιτικών εξελίξεων. Η σταδιακή ωστόσο αποδυνάμωση των κομματικών μηχανισμών και ο δραστικός περιορισμός των πολιτικών ταυτίσεων, ήδη από τη δεκαετία του '90, είχαν ως άμεση προέκταση την απορρύθμιση της εκλογικής συμπεριφοράς σε τοπικό επίπεδο, δυσχεραίνοντας έτσι την άμεση αναγωγή των όποιων αποτελεσμάτων σε αυθεντική κομματική επιρροή.

---

[25] Τσίρμπας Ι., Εκλογές Τοπικής Αυτοδιοίκησης 2006: το εκλογικό όριο του 42%. Πολιτικές συνέπειες και προεκτάσεις, στο Επιστήμη και Κοινωνία, Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας, τεύχος 17-18, 2007

Το 1994 καθιερώνεται το αιρετό της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού αναβαθμίζεται. Η διαφοροποίηση αυτή της τοπικής εκλογικής πολιτικής από το εθνικό κομματικό σύστημα αποτελεί το κυριότερο νεωτερικό στοιχείο των εκλογών για την Τοπική Αυτοδιοίκηση από τη δεκαετία του '90.

Η πρόταση για αλλαγή του εκλογικού συστήματος στις δημοτικές και νομαρχιακές εκλογές πυροδότησε ποικίλες συζητήσεις τόσο στους κόλπους της Αυτοδιοίκησης, όσο και στην κεντρική πολιτική σκηνή. Ωστόσο οι απόψεις και τα επιχειρήματα που διατυπώθηκαν από τη μια ή την άλλη πλευρά δεν έθιξαν τα ουσιαστικά προβλήματα της Αυτοδιοίκησης. Το ζητούμενο σήμερα για την Αυτοδιοίκηση δεν είναι μόνο το ποσοστό εκλογής των αιρετών, αλλά η ανάγκη για τομές και ρήξεις που θα ενισχύσουν την αποκέντρωση με Αυτοδιοίκηση και περιφερειακή ανάπτυξη. Θα ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα και τη διαφάνεια στη διαχείριση και τη λειτουργία της Αυτοδιοίκησης, τη δημοκρατία και τους συμμετοχικούς θεσμούς και θα διασφαλίσουν την καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη.

Οι τελευταίες Δημοτικές και Νομαρχιακές εκλογές του 20ου αιώνα έγιναν στις 11 και 18 Οκτωβρίου 1998. Από πλευράς Τοπικής Αυτοδιοίκηση το ενδιαφέρον εντοπίζεται κυρίως στο γεγονός ότι πρόκειται για τις πρώτες εκλογές μετά την εφαρμογή του σχεδίου «Καποδίστριας». Με βάση το σχέδιο αυτό, μικρότεροι αυτοδιοικητικοί οργανισμοί συνενώθηκαν σε 1.033 δήμους. Οι κοινότητες παρέμειναν στο χάρτη μόνο ως εξαίρεση, είτε για λόγους ιστορικούς, είτε για λόγους που είχαν να κάνουν με την ιδιαίτερη γεωγραφική τους θέση

Οι Δημοτικές και Νομαρχιακές εκλογές του 1998 διεξήχθησαν βάσει κανόνων δεοντολογίας. Σύμφωνα με αυτούς τους κανόνες, απαγορευόταν η δημοσιοποίηση δημοσκοπήσεων 15 μέρες πριν τις εκλογές και κατά τη διάρκεια της εβδομάδας πριν τη δεύτερη Κυριακή, ενώ οι υποψήφιοι δήμαρχοι και νομάρχες ήταν υποχρεωμένοι να έχουν διαθέσιμα στοιχεία για τις πηγές και τα ποσά που δαπάνησαν κατά την προεκλογική τους εκστρατεία[26]

Τέλος με το ν. 3434/2006 (Α΄21) από τις εκλογές του 2006 αλλάζει το εκλογικό σύστημα για την εκλογή των αρχών της δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης.

[26] www.soc.culture.gr-Ανασκόπηση Αθηναϊκού Τύπου, 12/09/1998

ΣΤ. ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΤΗΝ Τ.Α.

Σε όλους τους Δήμους, ανεξάρτητα πληθυσμού, **ως επιτυχών θεωρείται ο συνδυασμός που πλειοψήφησε με ποσοστό μεγαλύτερο του 50% (50%+1 ψήφο) του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων.** Αν κανένας συνδυασμός δεν συγκέντρωσε αυτή την πλειοψηφία, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή μεταξύ των υποψηφίων Δημάρχων των δύο συνδυασμών που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους.

Η εκλογή των δημοτικών αρχόντων από την πρώτη Κυριακή αποσκοπεί στην εξάλειψη φαινομένων που έχουν κατά καιρούς παρατηρηθεί, όπως η σύναψη ευκαιριακών συμμαχιών, που όπως έχει δείξει η εμπειρία δεν εξυπηρετούν πάντοτε την πρόοδο των τοπικών υποθέσεων και τη σταθερότητα της διοίκησης αυτών ούτε επιτρέπουν τη διαμόρφωση σαφούς και εκ των προτέρων γνωστού προγραμματικού λόγου. Παράλληλα, με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η ύπαρξη ισχυρών ΟΤΑ ενόψει του αναβαθμισμένου ρόλου τους που πρόκειται να διαδραματίσουν στοπ άμεσο μέλλον.

Τέλος ,επισημαίνεται ρητώς ότι για το καθορισμό του εκλογικού μέτρου, τα λευκά ψηφοδέλτια δεν προσμετρούνται στα έγκυρα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν.3434/2006.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΕΚΛΟΓΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

Α. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΔΡΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ

1. Τα τρία πέμπτα (3/5) των εδρών του δημοτικού συμβουλίου καταλαμβάνει ο επιτυχών συνδυασμός και τα δύο πέμπτα (2/5) οι επιλαχόντες, ανάλογα με τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν. [27]

2. Αν ο επιτυχών συνδυασμός συγκεντρώνει ποσοστό έγκυρων ψηφοδελτίων μεγαλύτερο από το εξήντα τοις εκατό (60%) του συνόλου τους, οι έδρες του δημοτικού συμβουλίου κατανέμονται αναλογικά μεταξύ των συνδυασμών που συμμετέχουν στις εκλογές

3. Αν κατά τον υπολογισμό των τριών πέμπτων (3/5) και των δύο πέμπτων (2/5) του αριθμού των εδρών προκύπτει κλάσμα μικρότερο του ημίσεως της μονάδας, δεν υπολογίζεται, ενώ, στην περίπτωση που προκύπτει κλάσμα μεγαλύτερο του ημίσεως, στρογγυλοποιείται στην επόμενη μονάδα.

- Οι έδρες που αναλογούν στα τρία πέμπτα (3/5) και στα δύο πέμπτα (2/5) των δημοτικών συμβούλων έχουν, αντίστοιχα, ως εξής:

[27] ΔΚΚ.Ν.3463/2006, Άρθρο 51

Πίνακας 4

Δήμοι (πληθυσμός)	Αριθμός μελών Δημοτικού Συμβουλίου	Δημοτικοί Σύμβουλοι που εκλέγονται από την πλειοψηφία	Δημοτικοί Σύμβουλοι που εκλέγονται από τη μειοψηφία
Έως και 2.000	13	8	5
2.001-5.000	17	10	7
5.001-10.000	21	13	8
10.001-30.000	27	16	11
30.001-60.000	33	20	13
60.001-100.000	41	25	16
100.001-150.000	45	27	18
150.001 και άνω	49	29	20

4.Η αναλογική κατανομή των εδρών στην περίπτωση της παραγράφου 1 γίνεται με τον ακόλουθο τρόπο:

Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν σε όλα τα εκλογικά τμήματα, σε κάθε Δήμο ή Κοινότητα, όλοι μαζί οι συνδυασμοί, που συμμετείχαν στις εκλογές, εκτός από τον επιτυχόντα, διαιρείται με τον αριθμό των εδρών που αντιστοιχεί στα δυο πέμπτα (2/5), αυξημένο κατά μία μονάδα. Το πηλίκο που προκύπτει, παραλειπόμενου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο.

Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο το ακέραιο πηλίκο αυτής της διαίρεσης.

Εάν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι διάφοροι επιλαχόντες συνδυασμοί με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση έδρες, οι έδρες που απομένουν διανέμονται ανά μία μεταξύ των επιλαχόντων συνδυασμών που έχουν καταλάβει τουλάχιστον μία έδρα, κατά σειρά, ανάλογα με τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα

που έχουν. Αν οι συνδυασμοί αυτοί έχουν ίσο αριθμό αχρησιμοποίητων υπολοίπων γίνεται κλήρωση.

Αν και μετά τη διανομή εδρών με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα, παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία κατά σειρά, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε επιλαχών συνδυασμός. Αν έχει απομείνει προς διάθεση μία μόνο έδρα, την έδρα αυτή καταλαμβάνει ο επιλαχών συνδυασμός που έχει καταλάβει τουλάχιστον μία έδρα και παρουσιάζει το μεγαλύτερο αχρησιμοποίητο υπόλοιπο.

Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με το εκλογικό μέτρο είναι περισσότερες από τις προς διάθεση έδρες, η πλεονάζουσα έδρα δεν δίδεται στο συνδυασμό που έχει το μικρότερο σχετικώς υπόλοιπο έγκυρων ψηφοδελτίων. Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, ενεργείται μεταξύ αυτών κλήρωση από το αρμόδιο πρωτοδικείο ή ειρηνοδικείο.

5. Η αναλογική κατανομή των εδρών στην περίπτωση της παραγράφου 2 γίνεται με τον ακόλουθο τρόπο:

Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν σε όλα τα εκλογικά τμήματα σε κάθε Δήμο ή Κοινότητα, όλοι μαζί οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές, διαιρείται με τον αριθμό των εδρών που αντιστοιχούν σε κάθε δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, αυξημένο κατά μία μονάδα. Το πηλίκο που προκύπτει, παραλειπομένου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο.

Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο και το ακέραιο πηλίκο αυτής της διαίρεσης.

Στην περίπτωση αυτή ο επιτυχών συνδυασμός μπορεί να λάβει αριθμό εδρών που ξεπερνά το ποσοστό των τριών πέμπτων (3/5). Συνδυασμός που δεν συγκεντρώνει το εκλογικό μέτρο δεν παίρνει έδρα. Εάν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί που συμμετέχουν στην κατανομή με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση έδρες, οι

έδρες που απομένουν διανέμονται ανά μία μεταξύ όλων αυτών των συνδυασμών ανάλογα με τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα που έχουν.

Αν οι συνδυασμοί αυτοί ή μερικοί από αυτούς έχουν ίσο αριθμό αχρησιμοποίητων υπολοίπων, γίνεται κλήρωση. Αν και μετά τη διανομή των εδρών με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε συνδυασμός.

Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με το εκλογικό μέτρο είναι περισσότερες από τις προς διάθεση έδρες, η πλεονάζουσα έδρα αφαιρείται από το συνδυασμό που έχει το μικρότερο σχετικώς υπόλοιπο έγκυρων ψηφοδελτίων. Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, ενεργείται μεταξύ αυτών κλήρωση από το αρμόδιο πρωτοδικείο ή ειρηνοδικείο.

6. Σε περίπτωση που έχει ανακηρυχθεί ένας μόνο συνδυασμός υποψηφίων, ο δήμαρχος εκλέγεται από το μοναδικό συνδυασμό. Οι πρώτοι κατά σειρά σε σταυρούς προτίμησης, και μέχρι να συμπληρωθεί ο αριθμός των εδρών του δημοτικού συμβουλίου, εκλέγονται τακτικοί και οι υπόλοιποι αναπληρωματικοί σύμβουλοι.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

ΕΚΛΟΓΗ ΑΡΧΩΝ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ

Α. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΔΡΩΝ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ

1. Τα τρία πέμπτα (3/5) των εδρών του περιφερειακού συμβουλίου καταλαμβάνει ο επιτυχών συνδυασμός και τα δύο πέμπτα (2/5) οι επιλαχόντες, ανάλογα με τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν

2. Αν ο επιτυχών συνδυασμός συγκεντρώνει ποσοστό έγκυρων ψηφοδελτίων μεγαλύτερο από το εξήντα τοις εκατό (60%) του συνόλου τους, οι έδρες του περιφερειακού συμβουλίου κατανέμονται αναλογικά μεταξύ των συνδυασμών που συμμετέχουν στις εκλογές. [28]

3. Αν κατά τον υπολογισμό των 3/5 και των 2/5 του αριθμού των εδρών προκύπτει κλάσμα μικρότερο της μονάδας, στην περίπτωση των 3/5 στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα και στην περίπτωση των 2/5 το κλάσμα δεν υπολογίζεται. Με βάση αυτά, οι έδρες που αναλογούν στα 3/5 και στα 2/5 έχουν αντίστοιχα όπως αναφέρονται στο πίνακα:

[28] Εγκύκλιος για Περιφερειακές εκλογές

Πίνακας 5

Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση (πληθυσμός)	Αριθμός μελών Π.Σ.	Περιφερειακοί Σύμβουλοι που εκλέγονται από την πλειοψηφία	Περιφερειακοί Σύμβουλοι που εκλέγονται από τη μειοψηφία
Έως και 300.000	41	25	16
300.001-800.000	51	31	20
800.001 και άνω	71	43	28
Κατ' εξαίρεση			
Περιφέρεια Αττικής	101	61	40
Π.Σ. Νοτίου Αιγαίου	51	31	20

4. Η αναλογική κατανομή των εδρών μεταξύ των επιλαχόντων συνδυασμών στην περίπτωση της παραγράφου 1 του παρόντος γίνεται ως εξής:

Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν στο σύνολο της περιφέρειας όλοι μαζί οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές, εκτός από τον επιτυχόντα, διαιρείται με τον αριθμό των εδρών που αντιστοιχεί στα δύο πέμπτα (2/5) και το πηλίκο τους, αυξημένο κατά μία μονάδα, αποτελεί το εκλογικό μέτρο με παράλειψη τυχόν κλάσματος. Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και καθένας τους καταλαμβάνει τόσες έδρες ό-σο είναι το ακέραιο πηλίκο της διαίρεσης.

Εάν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι επιλαχόντες συνδυασμοί, σύμφωνα με την προηγούμενη διαδικασία, είναι λιγότερες από τις προς διάθεση, οι έδρες που απομένουν διανέμονται ανά μία μεταξύ των επιλαχόντων συνδυασμών, ανάλογα με τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπά τους.
Εάν συνδυασμοί έχουν ίσο αριθμό αχρησιμοποίητων υπολοίπων, διενεργείται κλήρωση από το αρμόδιο δικαστήριο.

Εάν και μετά την κατανομή εδρών με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, κατανέμονται ανά μία κατά σειρά, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε επιλαχόντος συνδυασμού.
Εάν έχει απομείνει για κατανομή μία μόνο έδρα, την καταλαμβάνει ο επιλαχών συνδυασμός που έχει καταλάβει τουλάχιστον μία έδρα και παρουσιάζει το μεγαλύτερο αχρησιμοποίητο υπόλοιπο.
Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, ενεργείται μεταξύ τους κλήρωση από το αρμόδιο δικαστήριο.

5. ***Η αναλογική κατανομή των εδρών στην περίπτωση της παραγράφου 2 γίνεται με τον ακόλουθο τρόπο:***

Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν στο σύνολο της περιφέρειας όλοι μαζί οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές διαιρείται με τον αριθμό των εδρών που αντιστοιχούν σε κάθε περιφερειακό συμβούλιο και το πηλίκο αυξημένο κατά μία μονάδα, παραλειπομένου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο. Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και καθένας τους καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο και το ακέραιο πηλίκο της διαίρεσης.

Στην περίπτωση αυτή, ο επιτυχών συνδυασμός μπορεί να λάβει αριθμό εδρών που ξεπερνά το ποσοστό των τριών πέμπτων (3/5).

Εάν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί που συμμετέχουν στην κατανομή με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση, όσες απομένουν κατανέμονται ανά μία μεταξύ όλων των συνδυασμών ανάλογα με τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπά τους.
Εάν οι συνδυασμοί αυτοί ή μερικοί από αυτούς έχουν ίσο αριθμό αχρησιμοποίητων υπολοίπων, γίνεται κλήρωση.

Εάν μετά την κατανομή των εδρών με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού.
Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, ενεργείται μεταξύ τους κλήρωση από το αρμόδιο δικαστήριο.

6. Αν έχει ανακηρυχθεί ένας μόνο συνδυασμός υποψηφίων, ο περιφερειάρχης εκλέγεται από το μοναδικό συνδυασμό. Οι πρώτοι κατά σειρά σε σταυρούς προτίμησης, και έως ότου συμπληρωθεί ο αριθμός των εδρών του περιφερειακού συμβουλίου, εκλέγονται τακτικοί και οι υπόλοιποι αναπληρωματικοί σύμβουλοι.

ΜΕΡΟΣ Δ΄

Α.ΠΟΣΟΣΤΩΣΗ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΔΥΟ ΦΥΛΑ

Κάθε συνδυασμός πρέπει να περιλαμβάνει στο ψηφοδέλτιό του υποψήφιους δημοτικούς και τοπικούς συμβούλους από κάθε φύλλο(άνδρες- γυναίκες) σε ποσοστό τουλάχιστον ίσο με το ένα τρίτο (1/3) του αριθμού των υποψηφίων συμβούλων[29]. Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω. Εξυπακούεται ότι ο αριθμός αυτός δεν απαγορεύεται να είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό που αντιστοιχεί στο 1/3.

Ο συνολικός αριθμός των υποψηφίων από τα δύο φύλα κάθε συνδυασμού που αντιστοιχεί στο 1/3 υπολογίζεται ως εξής:

[29]Α ν μετά την ανακήρυξη και τη συμμετοχή του συνδυασμού στις εκλογές, ακυρωθεί η ανακήρυξη υποψηφίου ή η εκλογή συμβούλου και έτσι ελαττωθεί το νόμιμο ποσοστό υποψηφίων ή συμβούλων από τα δύο φύλα, η δήλωση κατάρτισης του συνδυασμού δεν καθίσταται απαράδεκτη (ΣτΕ 3353/ 2004).

Πίνακας 6

Δ Η Μ Ο Σ	
Δημοτικοί Σύμβουλοι που εκλέγονται	**1/3 για τον υπολογισμό της ποσόστωσης**
13	4
17	6
21	7
27	9
33	11
41	14
45	15
49	16

• Υπολογίζουμε πρώτα το ένα τρίτο (1/3) του συνολικού αριθμού των δημοτικών συμβούλων που εκλέγει ο κάθε Δήμος, και όχι του αριθμού των υποψηφίων δημοτικών ή κοινοτικών συμβούλων του συνδυασμού.

• Στη συνέχεια, υπολογίζουμε το ένα τρίτο (1/3) που αντιστοιχεί στον αριθμό των συμβούλων κάθε δημοτικού διαμερίσματος ή τοπικού συμβουλίου, ως εξής:

- ✓ Στους Δήμους που διαιρούνται σε **δημοτικά διαμερίσματα** υπολογίζουμε το 1/3 του αριθμού των συμβούλων που **εκλέγονται** σε κάθε ένα από αυτά [30], δηλ. **5**.
- ✓ στους Δήμους που αποτελούνται από **τοπικά διαμερίσματα** υπολογίζουμε το 1/3 του συνολικού αριθμού των **υποψηφίων** τοπικών συμβούλων που δηλώνει ο κάθε συνδυασμός για όλα τα τοπικά διαμερίσματα.

• Τέλος, **προσθέτουμε** τον αριθμό που προκύπτει από κάθε κατηγορία συμβούλων, σύμφωνα με τα ανωτέρω. Το σύνολο αυτό αποτελεί την ποσόστωση των δύο φύλων για όλο το ψηφοδέλτιο και κατανέμεται στο ψηφοδέλτιο χωρίς κανένα περιορισμό. Δηλ., είναι δυνατό να δηλωθούν είτε όλοι στο δημοτικό συμβούλιο, είτε εν μέρει σε αυτό και εν μέρει στα τοπικά, είτε όλοι μόνο στα συμβούλια δημοτικού διαμερίσματος κλπ.

[30] Σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 2 ΔΚΚ εκλέγονται 15 σύμβουλοι σε κάθε δημοτικό διαμέρισμα

Β. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΨΗΦΟΥ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΚΛΕΓΕΙΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΚΛΕΓΕΣΘΑΙ

- ***1887-1888***

Μέσα από τις εφημερίδες της «ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ» εμφανίζεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα το πρωτοποριακό για την τότε εποχή σύνθημα «Δικαίωμα ψήφου ΚΑΙ στις γυναίκες»

- ***1921***

Ο τότε Πρωθυπουργός Γούναρης υπόσχεται δικαίωμα ψήφου ΚΑΙ στις γυναίκες, υποστηρίζοντας σχετική πρόταση στην Τρίτη Εθνοσυνέλευση .Η πρότασή του όμως απορρίπτεται, προκαλώντας έντονες και βίαιες αντιδράσεις.

- ***1924***

Για πρώτη φορά η Εθνοσυνέλευση αποφασίζει να δώσει δικαίωμα ψήφου στις γυναίκες μετά από μια πενταετία. Τότε θα ψηφίζουν μόνο στις Δημοτικές εκλογές, χωρίς να μπορούν να εκλέγονται και αυτό με την προϋπόθεση να έχουν συμπληρώσει το τριακοστό έτος της ηλικίας τους και να γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση. Αλλά το 70% των γυναικών εκείνη την εποχή στην Ελλάδα, άνω των 30 χρονών, ήταν αγράμματες. Επρόκειτο λοιπόν για κοροϊδία.

- ***1928***

Στις 18 Μαρτίου πραγματοποιείται στο θέατρο ΑΠΟΛΛΩΝ για πρώτη φορά δημόσια συγκέντρωση για το δικαίωμα ψήφου των γυναικών. Η απάντηση για να δοθεί ψήφο στις γυναίκες ήταν «Η γυναικεία ... ψήφος είναι πράγμα επικίνδυνον, άρα αποκρουστέον».

- ***1934***

Οι γυναίκες καλούνται για πρώτη φορά να ψηφίσουν στις Δημοτικές εκλογές. Τελικά ψηφίζουν μόνο 240 γυναίκες σε όλη την Ελλάδα, επειδή δεν υπήρξε μέριμνα για να συμπεριληφθούν στους εκλογικούς καταλόγους και εξ αιτίας των αρνητικών κοινωνικών αντιλήψεων της εποχής αλλά και του μεγάλου αριθμού αναλφάβητων γυναικών .Οι εκλογές εκείνες ήταν οι πρώτες στην ιστορία του τόπου, όπου οι γυναίκες, έστω και υπό όρους, είχαν το δικαίωμα ψήφου, αλλά μόνο στις Δημοτικές εκλογές.

- ***1944***

Τον Ιούλιο του 1944 στις εκλογές για την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τη Λαϊκή Δικαιοσύνη εκλέγονται γυναίκες.

- Ο εμφύλιος σήμαινε το τέλος της ελπίδας. Πισωγύρισμα για την Ελλάδα, πισωγύρισμα και για τις γυναίκες.

- ***1952***

Ο Νόμος 2159 κατοχυρώνει το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι των γυναικών στις Δημοτικές και Βουλευτικές εκλογές. Παρ' όλα αυτά, οι γυναίκες αποκλείονται των εκλογών του Νοεμβρίου, αφού δεν είχαν ενημερωθεί οι εκλογικοί κατάλογοι. Εκλέγεται η πρώτη γυναίκα βουλευτής. Είναι η Ελένη Σκούρα από το κόμμα του «Ελληνικού Συναγερμού»

- ***1953***

Στις 20 Ιανουαρίου 1953 διαβαίνει το κατώφλι της Βουλής. "Θα προσπαθήσω να πράξω παν το δυνατόν διά να φανώ αντάξια της εμπιστοσύνης των ψηφοφόρων μου, τους οποίους θερμώς ευχαριστώ. Γνωρίζω ότι ως πρώτη και μοναδική γυναίκα εις την Βουλήν έχω μεγάλας ευθύνας και πολλά καθήκοντα. Είναι πολλά εκείνα που πρέπει να πράξωμεν υπέρ των Ελληνίδων, ιδίως εις τον τομέα της κοινωνικής μερίμνης" .

Έτσι η ελληνική Βουλή απέκτησε την πρώτη βουλευτίνα της. Όταν μάλιστα, κατά την πρώτη εμφάνισή της σε συνεδρία, ο Πρόεδρος της Βουλής την προσφώνησε «κυρία βουλευτής», προκλήθηκε ειδική συζήτηση για την καθιέρωση του «σωστού» όρου για τις γυναίκες-μέλη του Κοινοβουλίου, που προβλεπόταν να πληθύνουν .

- ***1956***

Η Λίνα Τσαλδάρη είναι η πρώτη γυναίκα που υπουργοποιείται ως Υπουργός Κοινωνικής Πρόνοιας, με το κόμμα της Ε.Ρ.Ε. Επίσης εκλέγεται η Μαρία Δεσύλλα η πρώτη Δήμαρχος στη Κέρκυρα.

- ***1964***

Εκλέγονται 135 γυναίκες δημοτικοί σύμβουλοι.

- ***1975***

Το πρώτο ελληνικό Σύνταγμα που ορίζει ότι «όλοι οι Έλληνες και οι Ελληνίδες είναι ίσοι ενώπιον του Νόμου»

- **1978**

Στις εκλογές αυτές εκλέχθηκαν 337 γυναίκες στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Και σήμερα τι γίνεται; Σήμερα, δυστυχώς, μετά από μισό αιώνα, η παρουσία των γυναικών στη Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι αξιοθρήνητη. Ελάχιστες οι γυναίκες Δήμαρχοι στην Ελλάδα. Αλλά και το ποσοστό των δημοτικών συμβούλων είναι μικρό. Αλλά και ως ψηφοφόρος-πάλι δυστυχώς-οι γυναίκες ψηφίζουν συνήθως συντηρητικά και συχνά, χωρίς πολιτικά κριτήρια. Αυτά είναι αποτελέσματα της λειψής συμμετοχής των γυναικών στην πολιτική και κοινωνική διάθεση. Αυτή η λειψή συμμετοχή στους κοινωνικούς αγώνες, οφείλεται στην παραδοσιακή νοοτροπία(η πολιτική είναι για τους άνδρες, το σπίτι για την γυναίκα) ,στις συνήθειες ζωής και την έλλειψη χρόνου, αλλά και σε άλλους παράγοντες, όπως η μοιρολατρία, η ηττοπάθεια, συμβιβασμός, ανασφάλεια.[31]

Γ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Αν και τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει αρκετά βήματα για τη βελτίωση της γυναικείας συμμετοχής στην πολιτική και στα οικονομικά κέντρα λήψης αποφάσεων, οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται στο πεδίο αυτό. [32]

Οι εκλογές της 7ης Μαρτίου 2004 ανέδειξαν περισσότερες απ' ότι στο παρελθόν γυναίκες βουλευτές (39 έδρες έναντι 31 το 2000 και 19 το 1996) στο Εθνικό Κοινοβούλιο. Εντούτοις, ως προς τον παραπάνω δείκτη, η Ελλάδα καταλαμβάνει σήμερα μία από τις χαμηλότερες θέσεις στο σύνολο των κρατών μελών της Ε.Ε.
Αισθητή είναι και η απουσία των γυναικών από τα όργανα του συνδικαλιστικού κινήματος [33][7], με αποτέλεσμα να διαμορφώνεται στα συνδικάτα μία μονόπλευρη εικόνα της αγοράς εργασίας που δε λαμβάνει επαρκώς υπόψη τον καταμερισμό των δύο φύλων στην εργασία και την οικογένεια.

Η ισόρροπη συμμετοχή των γυναικών και των ανδρών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων δεν συνδέεται μόνο με την εμβάθυνση της δημοκρατίας και την επίτευξη

[31] www.ekke.gr (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών)

[32] ΚΕΘΙ (2004) , Γυναίκες στα συνδικαλιστικά κέντρα των αποφάσεων. Το χρονικό μιας απουσίας, όπου επισημαίνεται ότι τα ποσοστά γυναικείας εκπροσώπησης είναι υψηλότερα στη διοίκηση των οργανώσεων της ΑΔΕΔΥ παρά της ΓΣΕΕ

[33] ΚΕΘΙ (2004) , Γυναίκες στα συνδικαλιστικά κέντρα των αποφάσεων. Το χρονικό μιας απουσίας, όπου επισημαίνεται ότι τα ποσοστά γυναικείας εκπροσώπησης είναι υψηλότερα στη διοίκηση των οργανώσεων της ΑΔΕΔΥ παρά της ΓΣΕΕ.

της δικαιότερης εκπροσώπησης μίας κοινωνίας. **Συνιστά, παράλληλα, μία αναγκαία προϋπόθεση για την ενσωμάτωση των αξιών και εμπειριών, που περικλείει ο ρόλος της γυναίκας, στον επαναπροσδιορισμό των πολιτικών προτεραιοτήτων.** Γίνεται όλο και πιο αποδεκτό ότι το αξιακό σύστημα των γυναικών συνδέεται με το διάλογο, τη διπλωματία, τη συμφιλίωση και την κοινωνική ευαισθησία. Μπορεί επομένως να συμβάλει στον εμπλουτισμό και την ανανέωση της πολιτικής κουλτούρας με ιδέες και αξίες περισσότερο συμβατές με τις κοινωνικές ανάγκες της εποχής μας.

Εκτιμάται ότι πολιτικές στη χάραξη των οποίων συμμετέχουν γυναίκες, και άρα ενσωματώνουν τις θετικές αξίες που είναι συνυφασμένες με τη γυναικεία υπόσταση, επιτυγχάνουν καλύτερα την **κοινωνική συνοχή**, εκδηλώνοντας μεγαλύτερη ευαισθησία για κοινωνικά ζητήματα, όπως η ποιότητα ζωής, η κοινωνική πολιτική, η απασχόληση, η παιδεία, η υγεία, η έρευνα, η κατάρτιση. Με αυτόν τον τρόπο οι πολιτικές καθίστανται ορθότερες, πιο αντιπροσωπευτικές και αποτελεσματικές και συνολικά πιο επωφελείς για την κοινωνία.

Η υποβαθμισμένη εκπροσώπηση των γυναικών αποτελεί δημοκρατικό έλλειμμα για τη χώρα μας, αφού τα δικαιώματα και η ισότιμη συμμετοχή όλων των πολιτών δεν διασφαλίζονται πλήρως. Από την άλλη, η υποεκπροσώπηση εμποδίζει την κοινωνικοοικονομική πρόοδο, εφόσον αφήνει αναξιοποίητες τις γνώσεις, εμπειρίες, ικανότητες και δεξιότητες του μισού και πλέον πληθυσμού. Η ισότιμη συμμετοχή[34] ανδρών και γυναικών σε όλη την κλίμακα διαχείρισης των δημοσίων υποθέσεων αποτελεί μέτρο εκδημοκρατισμού της κοινωνίας. Ωστόσο, το μικρό ποσοστό παρουσίας των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων αποτελεί μια πραγματικότητα διεθνώς. Η σημερινή δομή της κοινωνίας που διαιωνίζει την κατανομή των αρμοδιοτήτων και των ρόλων με βάση μία επικρατούσα παρωχημένη αντίληψη για τα φύλα, δυσκολεύει την πρόσβαση των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων.

[34]COM(96), Τελικό της 21/2/96: Ένταξη των ίσων ευκαιριών για γυναίκες και άντρες σε όλες τις πολιτικές και δραστηριότητες της κοινότητας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^{ο}
ΔΗΜΟΣ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ

Α. ΙΣΤΟΡΙΑ ΔΗΜΟΥ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ

Το 1836 με το Βασιλικό Διάταγμα της 19^{ης} Ιουνίου σχηματίστηκαν και ορίστηκαν οι Δήμοι της χώρας. Τότε σχηματίστηκε και ο Δήμος Αμβρακίας με πρωτεύουσα τον Καρβασαρά -όπως ονομαζόταν παλιά η Αμφιλοχία. Ο Δήμος αυτός είχε συνολικό πληθυσμό 1892 κατοίκους. Ο Δημότης ονομάστηκε Αμβρακικός και η σφραγίδα έφερε στο κέντρο απεικόνιση γαρίδας –και όχι καραβίδας όπως αναφερόταν στο διάταγμα.

Ο Δήμος παρέμεινε με την αρχική του μορφή μέχρι και το 1914 οπότε έγινε κατακερματισμός της αυτοδιοίκησης σε λίγους Δήμους και πολλές μικρές κοινότητες όπως η κοινότης Αμφιλοχίας.

Το 1946 με ενέργειες του υπουργού στρατιωτικών Γεωργίου Στράτου η κοινότητα Αμφιλοχίας αναβαθμίστηκε και πάλι σε Δήμο μαζί με τον συνοικισμό «Μπούκα» και παρέμεινε έτσι μέχρι το 1998 που δημιουργήθηκε το σχέδιο Καποδίστριας.

Ο Δήμος στην πρώτη του μορφή 1836-1914 είχε αρκετές αρμοδιότητες όπως ήταν η παραχώρηση οικοπέδων σε πολίτες που ήθελαν να εγκατασταθούν εδώ, ο διορισμός αγροφυλάκων και οπλοφόρων για την παρακολούθηση και την σωστή ρύθμιση των αγροτικών περιοχών μέχρι και ο διορισμός παιδονόμων, επέβαλε φόρους στους πολίτες για όλα τα αγροτικά προϊόντα και όλα τα εμπορεύματα που εισέρχονταν στο Δήμο καθώς και σε όλα τα εξερχόμενα είτε δια θαλάσσης είτε δια ξηράς. Η φορολογία περιελάμβανε ακόμα και όλα τα βόσκοντα ζώα καθώς και τα αροτριώντα δηλαδή εκείνα που έκαναν χωράφι.

Ο Δήμος ήταν υποχρεωμένος να πληρώνει τα οικήματα που στεγάζονταν το Ειρηνοδικείο και η Υπομοιραρχία να διαθέτει άλογα στο ταχυδρομείο και να ορίζει μέχρι και Δημοτική Αστυνομία.

Προϊστάμενος του Δημάρχου ήταν ο ¨Επαρχος, ο αριθμός του Δημοτικού Συμβουλίου ήταν 11 μέλη και τα χωριά είχαν παρέδρους.

Σαν κοινότητα οι αρμοδιότητες ήταν σχεδόν οι ίδιες, το συμβούλιο ήταν 9μελές- 6 από την πλειοψηφία και 3 από την μειοψηφία. Σε διάφορες όμως περιόδους όπως κατά το 1923 μέχρι το 1925 εναλλάσσονται στο αξίωμα του προέδρου περισσότερα του ενός πρόσωπα.

Το 1946 ο Υπουργός Εσωτερικών διόρισε 18μελές συμβούλιο και όρισε τον Δήμαρχο του νέου τότε Δήμου. Η νέα αυτή αρχή ήταν προσωρινή μέχρι να προκηρυχτούν εκλογές.

Μετά την μεταπολίτευση το Δημοτικό Συμβούλιο ήταν 11μελές- 7 πλειοψηφία και 4 μειοψηφία μέχρι και το 1982 που έγινε 15μελές- 9 από την πλειοψηφία και 6 από την μειοψηφία.
Με την εφαρμογή του σχεδίου ''Καποδίστριας'', την 1 Ιανουαρίου 1999, ο Δήμος της Αμφιλοχίας διευρύνεται και αποτελείται από 10 Τοπικά Διαμερίσματα με τους Οικισμούς τους. Έτσι το συμβούλιο θα είναι 21μελές- 13 από την πλειοψηφία και 8 από την μειοψηφία.

Πίνακας 7: Ο Δήμος Αμφιλοχίας με την εφαρμογή του σχεδίου «Καποδίστριας»

Α/Α	Δημοτικό Διαμέρισμα (τέως ΟΤΑ)	Πληθυσμός απογραφής 1991	Έκταση σε στρέμματα
1	Αμπελακίου	1096	42651
2	Αμφιλοχίας	5116	41540
3	Ανοιξιάτικου	1711	62101
4	Βαρετάδα της Κ. Βαρετάδας	314	0
5	Κεχρινιάς	852	73398
6	Λουτρού	1416	38099
7	Μέγας Κάμπος της Κ. Βαρετάδας	90	0
8	Σαρδινίων	976	37504
9	Σπάρτου	795	26086
10	Στάνου	1345	42718

Στατιστικά Δ. Αμφιλοχίας

Πληθυσμός: 13711
Έκταση σε στρέμματα 364097

Χάρτης Δ. Αμφιλοχίας με την εφαρμογή του σχεδίου «Καποδίστρια»

Β. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ- ΠΟΛΕΙΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ

Αμβρακιά

Το ερειπωμένο, σήμερα, χωριό Αμβρακιά χτίστηκε τον 9ο αι. από τους κατοίκους της Λιμναίας που μετοίκησαν στην περιοχή για να αποφύγουν τις συχνές πειρατικές επιδρομές. Τοποθετημένος στη νότια πλευρά του Δήμου Αμφιλοχίας, στη βουνοπλαγιά απέναντι από την λίμνη Αμβρακία, ο οικισμός γρήγορα εξελίχθηκε σε πόλο ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής, για να αποτελέσει επί Τουρκοκρατίας την πρωτεύουσα του Καζά ή Βιλαέτι (διοικητική υποδιαίρεση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, αντίστοιχο με την Επαρχία) του Βάλτου.

Το 1684, η Αμβρακιά καθώς και ο ναός της Παναγίας της Αμβρακιώτισσας καταστράφηκαν ολοσχερώς από τον πασά της Άρτας που λεηλατούσε την περιοχή. Η εκκλησία και το χωριό ξαναχτίστηκαν μετά από 5 χρόνια από τους Αμβρακιώτες που επέστρεψαν από τη Λιμναία.

Το 1692 ο Γιουσούφ πασάς σε μια επιδρομή του στον Βάλτο αντιμετώπισε στην Αμβρακιά τον Αναστάσιο Μεταξά, ανώτερο επιθεωρητή Ξηρομέρου και Βάλτου, ο οποίος κέρδισε τη μάχη και έσωσε το χωριό.

Ο πρόκριτος Γιάννης Γεροθανάσης ήταν εκείνος που ύψωσε, την άνοιξη του 1821, στην Αμβρακιά την σημαία της επανάστασης.

Η πρωτεύουσα του Καζά του Βάλτου εγκαταλείφθηκε οριστικά, μετά την πυρπόλησή της το 1826 από τους Τουρκαλβανούς, ως αντίποινα για την συμμετοχή των Αμβρακιωτών στις πολιορκίες του Μεσολογγίου. Ο ναός, όμως, της Παναγίας διασώθηκε και δεσπόζει έως σήμερα μεταξύ των ερειπίων, με τη βεβήλωση του εσωτερικού του να μαρτυρά τη βάρβαρη μανία των οθωμανών. Στον προαύλιο, μάλιστα, χώρο της εκκλησίας ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός κήρυξε, τον Ιούλιο του 1778, τον Θείο λόγο. σώζεται ως τις μέρες μας η πέτρα όπου στεκόταν ο ιερομάρτυρας.

Ο αείμνηστος πρόεδρος της Ιστορικής - Αρχαιολογικής Εταιρείας Αγρινίου, Θωμάς Μποκώρος, είχε αποκαλέσει την Αμβρακιά, τον Μυστρά της Ακαρνανίας.

Λιμναία

Η πόλη της Αμφιλοχίας συνδυάζει μια πλούσια ιστορική κληρονομιά με μια σφύζουσα σύγχρονη πολιτιστική δραστηριότητα. Τα μνημειώδους, μάλιστα, αρχιτεκτονικής σωζόμενα τείχη της αρχαίας ακρόπολης της Λιμναίας(στα νοτιανατολικά της πόλης και σε απόσταση μόλις 2 χλμ. από το κέντρο)αποτελούν τις καταφανείς μαρτυρίες κατοίκησης και έντονης ανάπτυξης της περιοχής. Σ' αυτήν αναφέρεται ο Θουκυδίδης όταν αφηγείται τις επιχειρήσεις των Σπαρτιατών στην Δυτική Στερεά Ελλάδα, κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου. Εκείνη την εποχή η Λιμναία ήταν ακόμη ατείχιστη (429 π.Χ.). Οι επόμενες πληροφορίες έρχονται από τον Πολύβιο: στα 251 π.Χ., όταν ο Φίλιππος ο Ε΄, πατέρας του Περσέα, εκστρατεύει κατά του Θέρμου και περνάει από την Λιμναία, η οποία διαθέτει πλέον ισχυρό οχυρωματικό περίβολο. Κατά τους Βυζαντινούς χρόνους και την Ενετοκρατία, το αρχαίο αυτό κάστρο κατοικείτο ενώ τον 14ο αιώνα ήταν γνωστό με την ονομασία Βάλτος και σ' αυτόν αναφέρεται ο Ιωάννης Καντακουζηνός, παραθέτοντας διάφορες στρατηγικές θέσεις του τότε ελληνικού χώρου.
Η τελευταία γνωστή οικιστική φάση ανήκει στους χρόνους του Αλή - Πασά όπου στο ερημωμένο από αιώνες κάστρο, ο βεζίρης εγκατέστησε δια της βίας τους κατοίκους της «Αμπρακιάς».

Η ακρόπολη επικοινωνούσε άμεσα με τη θάλασσα μέσω μίας υπόγειας διόδου πλάτους 2μ., ύψους 1,5μ. και μήκους 800μ. περίπου. Δυστυχώς θα καταστραφεί μερικώς τον Απρίλιο του 1944 κατά την διάρκεια βομβαρδισμού, ωστόσο στοιχεία της συναντώνται ακόμη και σήμερα στο κέντρο της πόλης.

Αμφιλοχικό Άργος

Πρωτεύουσα του αρχαίου κράτους της Αμφιλοχίας ήταν το Αμφιλοχικό Άργος και βρισκόταν πάνω από το Ν.Α. τμήμα του μυχού του Αμβρακικού κόλπου στις όχθες του ποταμού Ινάχου. Κατά την μυθική παράδοση ήταν αποικία του Πελοποννησιακού Άργους, που ιδρύθηκε μετά την άλωση του Ιλίου από φυγάδες Αργείους υπο τον Αμφίλοχο, γιο του Αμφιαράου, ο οποίος έδωσε το όνομα της ιδιαίτερης πατρίδας του στην πόλη (Θουκυδ. Β΄ 68. Παυς. Β΄ 18,5 *. Απολλόδ. Γ΄ 7,7. Σέφ. Βυζ. Εν.λ. «Αμφιλοχίοι») ή από τον αδερφό του Αμφιλόχου Αλκμαίωνα («Έφορος» Στράβ. Ζ΄ 325κ. εξ.). Πιθανώς όμως επειδή η πεδιάδα ήταν από αρχαιοτάτων χρόνων παραθαλάσσια να καλείται Άργος και να κατοικήθηκε για πρώτη φορά από κατοίκους της γειτονικής Αμβρακίας, αποικίας των Κορινθίων. Αυτό συμπεραίνεται και από την μαρτυρία του Θουκυδίδη σύμφωνα με την οποία, πολλές γενιές μετά την ίδρυση του Αμφιλοχικού Άργους εγκαταστάθηκαν εκεί και αναμίχτηκαν με τους κατοίκους του, Αμβρακιώτες, που προσκλήθηκαν απ' τους Αμφιλόχους σαν «συγκάτοικοι» για την

αντιμετώπιση προφανώς εχθρικού κινδύνου κατά του κράτους. Οι νέοι άποικοι όμως νωρίς έδιωξαν τους Αργείους, τους παλαιούς κατοίκους της πόλης οι οποίοι έθεσαν τους εαυτούς τους κάτω από την προστασία των Ακαρνάνων και ζήτησαν την βοήθεια των Αθηναίων. Οι τελευταίοι έστειλαν ναυτικές δυνάμεις υπό τον Φορμίωνα που κατέκτησε το Άργος και πούλησε τους Αμβρακιώτες κατοίκους σαν δούλους. Στην περιοχή εγκαταστάθηκαν Αμφίλοχοι και Ακαρνάνες με αρκετά στενές σχέσεις μεταξύ τους. Πιθανόν τότε να ορίστηκε να συνέρχονται σε κοινό δικαστήριο που έδρευε στις Όλπες(αρχαία πόλη κοντά στον σημερινό οικισμό Μπούκα, θέση Αγριλοβούνι) για την επίλυση των διαφορών τους (πρβλ. Θουκυδ. Γ. 105, 1).

Το καλοκαίρι του 430 π.Χ. οι Αβρακιώτες βοηθούμενοι από Χάονες και άλλους Βάρβαρους, εισέβαλαν στην Αμφιλοχία και έγιναν κύριοι της υπαίθρου φτάνοντας μέχρι το Άργος. Δεν μπόρεσαν όμως να καταλάβουν την πόλη και επέστρεψαν στην πατρίδα τους. (Θουκυδ. Β' 68,9)

Το ίδιο επαναλήφθηκε λίγα χρόνια αργότερα το 426 π.Χ. οπου οι Αμβρακιώτες εκστράτευσαν εναντίον του Άργους και κατέλαβαν τις οχυρωμένες Όλπες των οποίων οι δυνάμεις ενισχύθηκαν από τον στρατηγό των Λακεδαιμονίων Ευρύλοχο. Τους Ακαρνάνες και Αμφιλόχους έσωσε τότε η επέμβαση του Αθηναίου στρατηγού Δημοσθένη στον οποίο ανατέθηκε και η αρχηγία του στρατού. Ο τελευταίος νίκησε πρώτα τους ενωμένους αντιπάλους στις Όλπες - όπου σκοτώθηκε ο Ευρύλοχος - και ακολούθως τους Αμβρακιώτες στο στενό τις Ιδομένης. Κατά τον Θυκυδίδη, που περιγράφει τα γεγονότα, θα επιτυγχάνονταν από τον Δημοσθένη και αυτή η άλωση της Αμβρακίας όμως οι Ακαρνάνες και οι Αμφίλοχοι φοβούμενοι τυχόν εγκατάσταση σε αυτήν των ισχυρών Αθηνάιων, υπόγραψαν συμφωνία, μετά τη λήξη των εχθροπραξιών, με τους Αμβρακιώτες τους οποίους και θεωρούσαν λιγότερο επικίνδυνους γείτονες (πρβλ. Θουκυδ. Γ' 114, 3).

Οι γνώσεις για την ιστορία του Αμφιλοχικού Άργους και της Αμφιλοχίας κατά τους δύο επόμενους αιώνες (4ο και 3ο π.Χ.) είναι λίγες. Γύρω στο 390 π.Χ. αναφέρεται συμμαχία Ακαρνάνων, Αιτωλών και Αργείων (Αμφιλόχων) με την Σπάρτη (πρβλ. Ξενοφ. Αγης. Β' 20).

Ακολούθως φαίνεται πως ο εκ των διαδόχων του Μ. Αλεξάνδρου, Βασιλιάς της Μακεδονίας Κάσσανδρος, υπόταξε τους Αμφιλόχους και τους Αμβρακιώτες, ενώ μερικά χρόνια αργότερα ο γιος του Κάσσανδρου, Αλέξανδρος, επειδή ήρθε σε σύγκρουση με τον αδερφό του Αντίπατρο, ζήτησε την βοήθεια του Βασιλιά της Ηπείρου Πύρρου ο οποίος πήρε σαν «μισθό» τις Στυμφαία και Παραναία της Μακεδονίας και «των επικτήτων εθνών Αμβρακίαν, Ακαρνανίαν, Αμφιλοχίαν» (Πλουτ. Πύρρ. 6). Τους τελευταίους χρόνους του 3ου π.Χ. αιώνα οι Αργείοι μαζί με τους Αμφιλόχους ανήκουν στην Αιτωλική Συμμαχία.

Γύρω στο 190 π.Χ. η Αμφιλοχία καταλαμβάνεται από τον Φίλλιπο τον Γ΄ αλλά παρέμεινε Μακεδονική για ελάχιστο διάστημα, καθότι τον επόμενο χρόνο (189 π.Χ) απελευθερώνεται από τον στρατηγό των Αιτωλών Νίκανδρο και επανασυνδέεται με την Αιτωλική Συμμαχία (Πολύβ. ΚΑ΄ 25, 3 Λίβ. XXXXIII 3,3 Κ. εξ.)

Συγχρόνως μνημονεύεται λεηλασία της χώρας από τον Περσέα, ενώ την ίδια χρονιά (189 π.Χ) ο Ρωμαίος ύπατος, Φούλβιος Νοβιλιώρ, μετά την κατάληψη της Αμβρακίας έφτασε μέχρι το Αμφιλοχικό Άργος και στρατοπέδευσε κοντά σ' αυτό, τελικά όμως άφησε την πόλη και την υπόλοιπη χώρα στους Αιτωλούς - οι οποίοι στο μεταξύ είχαν αποδεχτεί τους όρους ειρήνης των Ρωμαίων - και επέστρεψε στην Αμβρακία. Οι Αργείοι και άλλοι Αμφίλοχοι παρέμειναν στην Αιτωλική μέχρι το 167 π.Χ. οπότε και αποσκίρτησαν, αφού πιθανώς συγκρότησαν δική τους αυτόνομη πολιτική κοινότητα (πρβλ. Διόδ. XXXI 8,6 εκδ. Dind.). Με την ίδρυση της Νικόπολης από τον Οκταβιανό Αύγουστο - σε ανάμνηση της νίκης τους το 31 π.Χ. στο Άκτιο - το Αμφιλοχικό Άργος παρακμάζει και ερημώνεται, επειδή οι κάτοικοι του καθώς και άλλων περιοχών της Β.Δ. Ελλάδας μετοίκησαν στη νέα πόλη. (Παλαί. Ανθολ. Ζ΄ 553). Παρ' όλα αυτά η πρωτεύουσα των Αμφιλόχων Άργος, μνημονεύεται και από μερικούς μεταγενέστερους συγγραφείς (Πλιν. Nat. Hist IX, 5΄ Πτολεμ. Γεωργ. Γ΄ 14, 6).

Η θέση του Αμφιλοχικού Άργους πρέπει να αναζητηθεί κοντά στη μοναδική πεδιάδα της Αμφιλοχίας, στη θέση Καινούργιο (του Δημοτικού Διαμερίσματος Αμπελακίου) όπου σώζονται ερείπια αρχαίας πόλης. Η άποψη αυτή συμφωνεί και με την πληροφορία του Πολύβιου, κατά την οποία το Άργος απείχε απ' την αρχαία Αμβρακία 180 στάδια, δηλαδή όση ακριβώς είναι η απόσταση αυτή απ' τη θέση των ερειπίων στο Καινούργιο. Δημιουργεί όμως αντιρρήσεις το γεγονός ότι τα ερείπια αυτά βρίσκονται σε απόσταση 2 χλμ. από τη θάλασσα, ενώ από τον Θουκυδίδη (Γ' 105, 1) η πόλη αναφέρεται σαν επιθαλάσσια. Ίσως όμως αυτό να σημαίνει πως το Αμφιλοχικό Άργος ήταν στην περιοχή της θάλασσας και πιθανώς η χωρίζουσα την πόλη από την παραλία μικρή προσχωσιγενής πεδιάδα να αποτελούσε όρμο αυτής (βλ. L. Henzey "Le mont Olympe et l' Acarnanie" 6.287 Κ. εξ.). Πιθανόν στους χρόνους του Πελοποννησιακού πολέμου το Αμφιλοχικό Άργος ήταν πλησιέστερα προς τη θάλασσα απ' ότι αργότερα - κατά την Ελληνιστική εποχή - όταν το εγκατέλειψαν οι κάτοικοι του.

Το Αμφιλοχικό Άργος προστατευόταν από ισχυρά τείχη ενισχυμένα με πύργους, ερείπια τους σώζονται σε πολλά σημεία, όπως στο λόφο της Λίμπας, όπου ο Leake τοποθετεί την Ακρόπολη της πόλης. Είναι όπως και του Στράτου, μόνο ψευδοϊσοδομικά και δεν παρουσιάζουν πουθενά, ούτε στη βάση, λείψανα πολυγωνικού τρόπου. Φαίνεται πως δεν ανήκουν σε πολύ παλιά εποχή, οπωσδήποτε όμως είναι προϋφιστάμενα του Ε' π.Χ. αιώνα.

Οι κατά καιρούς ερευνήσαντες την περιοχή αναφέρουν θεμέλια οικοδομημάτων, κατάλοιπα περιβόλου ναού πιθανώς, καθώς και θεάτρου, από την αρχαία πόλη

προέρχονται, επίσης, πολλά αρχιτεκτονικά μέλη (όπως σπόνδυλοι δωρικών κιόνων και κομμάτια πεσσών) τα οποία βρίσκουμε και στο Ηρώο της Καλυδώνας και στην Απολλωνία της Ηπείρου. Κατά μήκος των δρόμων της πόλης αποκαλύφθηκαν πολυάριθμοι τάφοι απλής κατασκευής αλλά επιμελημένοι.

Συνάμα σώζονται αρκετά νομίσματα από το Αμφιλοχικό Άργος, τα παλαιότερα χρονολογούνται γύρω στον 4ο π.Χ. αιώνα και είναι στατήρες Κορινθιακού τύπου, των μεταξύ 360 και 250 π.Χ. χρόνων, με παράσταση Πηγάσου και τις επιγραφές Α, ΑΡ, ΑΡΓΕΩΝ, ΑΡΓΕΙΩΝ, αργότερα δε ΑΜΦΙ, ΑΜΦΙΛΟΧΩΝ. Συχνά πάνω στα νομίσματα απαντώνται παραστάσεις πολεμικών εμβλημάτων (αιχμή λόγχης, ακόντιο, μεσάγκυλο, κ.α.). Έχουν βρεθεί επίσης χάλκινα δύο τύπων, όπου στο πρώτο εικονίζεται στην μπροστινή όψη κεφάλι νέου (ίσως ο Ερμής) με κοντά μαλλιά και στην πίσω σκύλο, ενώ στο δεύτερο κεφάλι Αθηνάς και κουκουβάγια.

Κρήνες

Πόλη της Αρχαίας Αμφιλοχίας στον λόφο σημερινής τοποθεσίας με το όνομα Παλιαυλή, όπου σώζονται ερείπια τειχών. Αναφέρεται από τον Θουκυδίδη στην μάχη του Αμφιλοχικού Άργους το 426 π.Χ.. Λόγω του στρατηγικού χαρακτήρα της θέσης τους, οι Κρήνες ίσως να ήταν μεγάλο στρατιωτικό παρατηρητήριο παρά οργανωμένη πόλη.

Μπελιχρηνιάσσα

Τέσσερα χιλιόμετρα, περίπου, από το Τοπικό Διαμέρισμα Κεχρινιάς, στον δρόμο προς τον Οικισμό Κάναλο υπήρχε μία ακόμα πόλη από τις πέντε του αρχαίου κράτους της Αμφιλοχίας, η Μπελιχρηνιάσσα. Στην περιοχή σώζονται τείχη ακρόπολης καθώς και κυκλική δεξαμενή, ενώ έξω από τα τείχη υπάρχουν πάρα πολλοί τάφοι.

Όλπεις

Στα δυτικά του Οικισμού της Μπούκας, σε απόσταση ενός χιλιομέτρου, περίπου, βρίσκεται ο λόφος των Όλπεων . κατά τον ιστορικό Θουκυδίδη εκεί βρίσκονταν τα τειχισμένα δικαστήρια του κοινού των Ακαρνάνων, «τείχος τειχισάμενοι οι Ακαρνάνες κοινώ δικαστηρίω εχρώντο». Στην περιοχή σώζονται ερείπια και διαμορφωμένες πέτρες.

Γ. Ο ΝΕΟΣ ΔΗΜΟΣ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ

Από τον Οκτώβριο του 2010 ουσιαστικά και τυπικά με την έναρξη του 2011,οι Δήμοι Ινάχου και Μενιδίου περνάνε πλέον στο παρελθόν καθώς πια θα περιλαμβάνονται στον νέο διευρυμένο Δήμο Αμφιλοχίας. Ο νέος πια Δήμος Αμφιλοχίας που θα διαμορφωθεί θα έχει πληθυσμό 21444 κατοίκους και συνολική έκταση 1080554 στρέμματα. Δημιουργείται λοιπόν ένα μόρφωμα, για πολλούς αταίριαστο, που συνδυάζει όμορφες παραθαλάσσιες περιοχές αλλά και τεράστιες ορεινές εκτάσεις. Ένα μείγμα του κόμβου της πόλης της Αμφιλοχίας με το παραθαλάσσιο τουριστικό Μενίδι και τον ισχυρό οικονομικά Ίναχο. Ένα δημιούργημα που μένει να δούμε πως και κατά πόσο θα λειτουργήσει για την όλη περιοχή και τις προοπτικές που ανοίγονται γι' αυτήν στο νέο αυτοδιοικητικό τοπίο.

Στο νέο Δήμο θα εκλέγονται 27 Δημοτικοί Συμβουλοι,13,9 και 5 από Αμφιλοχία, Ίναχο και Μενίδι αντίστοιχα-16 θα είναι από την πλειοψηφία και 11 από την μειοψηφία. Εκτός των αντιδημάρχων για κάθε αρμοδιότητα όπως υπάρχει σήμερα, θα υπάρχουν και οι 3 τοπικοί Αντιδήμαρχοι, ένας για κάθε Δήμο προ Καλλικράτη.

Δ. ΟΙ ΔΗΜΑΡΧΟΙ ΑΜΒΡΑΚΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ 1836 ΕΩΣ ΤΟ 1914

Πίνακας 8

	Επώνυμο	Όνομα	Από	Μέχρι
1	Καραπανάκης	Ιωάννης	1836	1847
2	Κωνσταντίνου	Γεώργιος	1848	1854
3	Καραγιάννης	Ηλίας	1854	1860
4	Κωνσταντίνου	Γεώργιος	1860	1864
5	Καραγιαννόπουλος	Ιωάννης	1864	1872
6	Στράτος	Δημήτριος	1872	1880
7	Καραπάνος	Γεώργιος	1880	1888
8	Καραγιάννης	Δημήτριος	1888	1894
9	Στράτος	Ιωάννης	1894	1899
10	Καραγιάννης	Επαμεινώνδας	1899	1903
11	Στάικος	Κωνσταντίνος	1903	1907
12	Στράτος	Αθανάσιος	1907	1914

ΟΙ ΚΟΙΝΟΤΑΡΧΕΣ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ 1914 ΕΩΣ ΤΟ 1946

Πίνακας 9

	Επώνυμο	Όνομα	Από	Μέχρι
1	Στάικος	Κωνσταντίνος	1914	1923
2	Μπουγάνης	Θεόδωρος	1923	1924
3	Σαρακωμένος	Μάρκος	1924	1925
4	Λέκας	Δημήτρης	1925	1929
5	Καραπάνος	Κωνσταντίνος	1929	1932
6	Λέκας	Δημήτριος	1932	1934
7	Σωτηρίου	Κωνσταντίνος	1934	1946

ΟΙ ΔΗΜΑΡΧΟΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ 1946 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

Πίνακας 10

	Επώνυμο	Όνομα	Από	Μέχρι
1	Σωτηρίου	Κωνσταντίνος	1946	1952
2	Πανέτας	Ανδρέας	1952	1964
3	Κόκκαλης	Παναγιώτης	1964	1982
4	Τέλωνας	Νικόλαος	1982	1990
5	Τηγάνης	Κωνσταντίνος	1990	1998
6	Σωτηρίου	Μαρία	1998	2002
7	Κοιμήσης	Απόστολος	2002	2010

Ε. ΟΙ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΟΥ 2006 ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ

ΤΕΛΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ 2006

Πίνακας 11

	▼ Α Κυριακή		
Υποψήφιος	**Ψήφοι**	**%**	**Έδρες**
Κοιμήσης Απόστολος	5.476	51,51	13
Σωτηρίου Μαρία	4.787	45,03	8
Κωνσταντακοπούλου Ειρήνη	368	3,46	0

Πηγή: Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

ΣΥΝΘΕΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Δήμαρχος: Κοιμήσης Απόστολος

1. Γάκης Βασίλειος – Αντιδήμαρχος (Προσωπικό-Οικονομικά)
2. Ζαβογιάννη - Μαργάρη Ελευθερία – Αντιδήμαρχος (Πολιτισμός)
3. Ψωφάκη Παρασκευή – Αντιδήμαρχος (Καθαριότητα)
4. Θεοδώρου Χρήστος –Αντιδήμαρχος (Έργων)
5. Μίλης Θεοφάνης
6. Μπίνας Χρήστος.
7. Νικολέτος Γεώργιος
8. Παπανίκος Γρηγόριος (Πρόεδρος Δ.Σ)
9. Παπούλιας Γρηγόριος (Αντιπρόεδρος Δ.Ε.Υ.Α)
10. Σκαλτσής Δημήτριος
11. Σταμούλης Γεώργιος
12. Φωλιάς Παναγιώτης
13. Κοπίδης Κωνσταντίνος
14. Αρβάλης Αθανάσιος
15. Δασκαλάκης Ευάγγελος
16. Κατσούλας Παναγιώτης
17. Μιμηγιάννης Απόστολος
18. Ντρούτσης Θωμας
19. Σαλμάς Ιωάννης
20. Σωτηρίου Μαρία
21. Φωλίας Παναγιώτης

ΓΕΝΙΚΑ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ-ΔΕΙΓΜΑ

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναφέρω τα αποτελέσματα της έρευνάς μου που έχει να κάνει με την ανάδειξη των Τοπικών Αρχών και κατά πόσο γνωρίζουν οι πολίτες το εκλογικό σύστημα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Όπως επίσης κατά πόσο η Τοπική Αυτοδιοίκηση ως θεσμός υπερασπίζεται τη δημοκρατία σε τοπικό επίπεδο, την ενημέρωση, στήριξη και επίλυση των ουσιαστικών προβλημάτων των δημοτών με τη βοήθεια ερωτηματολογίου.

- Σε σύνολο 50 ερωτηθέντων απάντησαν όλοι, ποσοστό 100%.
- Σε κάποιες ερωτήσεις όμως που οι πολίτες δεν ήταν ενημερωμένοι δεν δόθηκαν απαντήσεις.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Για τη διεξαγωγή της έρευνας προηγήθηκε η παραλαβή από τον Δήμο Αμφιλοχίας του Κώδικα Δήμων και κοινοτήτων καθώς και διαφόρων άλλων στοιχείων που θα βοηθούσαν στη διεξαγωγή της έρευνας και η μελέτη αυτών.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- Έγινε τυχαία επιλογή δείγματος ατόμων.
- Η διεξαγωγή της έρευνας βασίστηκε σε ανώνυμα ερωτηματολόγια.
- Πριν την έναρξη της έρευνας πραγματοποιήθηκε ένα πιλοτικό ερωτηματολόγιο που έγινε σε δείγμα πέντε πολιτών. Βάση αυτού του ερωτηματολογίου προέκυψαν κάποιες αλλαγές σε ορισμένα ερωτήματα προκειμένου να λάβει την τελική του μορφή. Πιο συγκεκριμένα έγινε αφαίρεση κάποιων ερωτήσεων οι οποίες ήταν πολύ εξειδικευμένες..

Το ερωτηματολόγιο χωρίζεται σε 3 ενότητες:

I. Η πρώτη ενότητα περιλαμβάνει γενικές ερωτήσεις που αφορούν το εκλογικό σύστημα για την ανάδειξη των Τοπικών Αρχών.

II. Η δεύτερη ενότητα αφορά την ανάδειξη Δημοτικών και Κοινοτικών Αρχών.

III. Η τρίτη και τελευταία ενότητα του ερωτηματολογίου αφορά τη σχέση αιρετών-πολιτών.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Α΄ ΕΝΟΤΗΤΑ

Από την διεξαγωγή της έρευνας προκύπτουν τα εξής αποτελέσματα :

- Το 37,50 % των ερωτηθέντων είναι γυναίκες, ενώ το 62.50 % είναι άνδρες.

- Το 85% των ερωτηθέντων προέρχονται από πολίτες που δεν είχαν ενεργή πολιτική συμμετοχή στην Τ.Α. και το 15% από πολίτες που είχαν(Δημοτικοί ή Νομαρχιακοί Σύμβουλοι).

- Όσον αναφορά την ηλικία των πολιτών που απάντησαν στα ερωτηματολόγια χωρίζεται σε τρεις κατηγορίες :

  - **18-38 με ποσοστό 65%**
  - **39-59 με ποσοστό 25%**
  - **59 και άνω με ποσοστό 10%**

- Ένα σημαντικό στοιχείο είναι ότι το 10% των ερωτηθέντων είναι απόφοιτοι δημοτικού. Ακολουθούν οι απόφοιτοι γυμνασίου-λυκείου με ποσοστό 35% και οι απόφοιτοι ανώτερης εκπαίδευσης με ποσοστό 55%

- Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου από το μέρος των γενικών ερωτήσεων, το 95% ,όπως είναι φυσικό, των ερωτηθέντων γνωρίζει ότι το δικαίωμα ψήφου αρχίζει από το 18^{ο} έτος ηλικίας ενώ μόλις το 5% πιστεύει πως αρχίζει από το 21^{ο} έτος.

- Σημαντικό είναι το γεγονός ότι ένα αξιόλογο ποσοστό της τάξεως του 65% των ερωτηθέντων θεωρεί ακόμα υποχρεωτική τη συμμετοχή στις εκλογές.

- Ενώ το 90% γνωρίζει πως πλέον δεν είναι υποχρεωτικό το εκλογικό βιβλιάριο και το 75% πως η διαδικασία για τους ετεροδημότες έχει βελτιωθεί. Αντίστοιχα το άλλο 10% πιστεύει πως το εκλογικό βιβλιάριο είναι ακόμα υποχρεωτικό και το άλλο 15% θεωρεί ότι οι συνθήκες για την ψηφοφορία των ετεροδημοτών δεν έχουν βελτιωθεί ακόμα όσο θα έπρεπε.

Β΄ ΕΝΟΤΗΤΑ

Η δεύτερη ενότητα ερωτήσεων αφορά την ανάδειξη Δημοτικών και Κοινοτικών Αρχών δεν λάβαμε ολοκληρωμένες απαντήσεις σε όλες τις ερωτήσεις, λόγω άγνοιας των ερωτηθέντων.

- Όπως είναι φυσικό η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων, το 95% γνωρίζει ότι έχουμε εκλογές ανά τετραετία.

- Στη συνέχεια το 50% των ερωτηθέντων ήταν ενήμεροι με ποιο τρόπο διορίζονται οι αντιδήμαρχοι, ο οποίος γίνεται με απόφαση δημάρχου. Το 27,50% πιστεύει πως ο διορισμός τους γίνεται ανάλογα με τις ψήφους που έλαβαν, το 14,50% με κλήρωση ενώ το 8% με ψηφοφορία μεταξύ των εκλεγόντων.

- Το 77.50 % των ερωτηθέντων είναι ενημερωμένο σε σχέση με το ποσοστό που πρέπει να συγκεντρώσει ένας συνδυασμός για να κερδίσει **τις Δημοτικές εκλογές**, το οποίο είναι 50+1%, ενώ το υπόλοιπο 22.50% πιστεύει πως ισχύει ακόμα το 42%.

- Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων, με ποσοστό 92% πιστεύει πως οι τοπικοί άρχοντες θα πρέπει να είναι αιρετοί, ενώ μόλις το 8% επιθυμεί να είναι διορισμένοι.

- Αξιοσημείωτη είναι η διαφορά που υπάρχει μεταξύ των πολιτών που είναι ενημερωμένοι για τη ποσόστωση συμμετοχή των υποψηφίων που εκπροσωπεί τα δύο φύλα στα ψηφοδέλτια, αφού μόλις το 27.50% γνωρίζει ότι το ποσοστό πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσο με το ένα τρίτο (1/3) του αριθμού των υποψηφίων συμβούλων. Ενώ η πλειοψηφία, 72.50% των ερωτηθέντων δεν γνωρίζει

- Στην ερώτηση ποιες είναι οι αρμοδιότητες του Δημάρχου, οι πιο βασικές απαντήσεις ήταν οι παρακάτω:

- Να φροντίζει για την ομαλή λειτουργία του Δήμου και για τη διευκόλυνση της ζωής των πολιτών.
- Να εκπονεί μελέτες για τη βελτίωση του σχεδίου πόλης του Δήμου.
- Να φροντίζει για την καθαριότητα της πόλης
- Να εκπονεί τεχνικά και αρδευτικά έργα, επίσης έργα οδοποιίας για την πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης.
- Να εκπροσωπεί τον Δήμο στα δικαστήρια και σε κάθε δημόσια αρχή.

- Να εκδίδει πιστοποιητικά προσωπικής και οικογενειακής κατάστασης των δημοτών.

- Ένα πολύ σημαντικό μέρος των ερωτηθέντων, το 78%,πιστεύει πως θα έπρεπε να βάζουν περισσότερες γυναίκες υποψηφιότητα για το αξίωμα του Δημάρχου, ενώ μόλις το 22% εκτιμά πως δεν θα έπρεπε.

- Στην ερώτηση για το ποια θεωρούν τα πιο βασικά πλεονεκτήματα για την εκλογή ενός Δημάρχου, το 45% απάντησε να είναι κάτοικος στον ΟΤΑ που εκλέγεται, ενώ το μικρότερο ποσοστό , μόλις το 5% καταλαμβάνει η γλωσσομάθεια του υποψηφίου Δημάρχου.

- Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι ο ρόλος του Δημάρχου, όπως μας έδειξε η έρευνα, επηρεάζει καθοριστικά τις αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου ,αφού το 55% πιστεύει πως επηρεάζει ***αρκετά***, ενώ το 35% ***πάρα πολύ***, το 6% ***λίγο*** και μόλις το 4% ***καθόλου***.

Γ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ

Η τρίτη ενότητα ερωτήσεων αφορά κυρίως την ανάδειξη των αρχών Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης. Όπως και στην προηγούμενη ενότητα, έτσι και σ' αυτήν δεν λάβαμε ολοκληρωμένες απαντήσεις.

- Το 65% δεν ήξερε πως έχουμε Περιφερειακές εκλογές πλέον κάθε πενταετία. Ενώ μόλις το 35% γνώριζε ότι έχουμε Περιφερειακές εκλογές κάθε πενταετία

- Το ποσοστό που πρέπει να συγκεντρώσει ένας συνδυασμός(δηλ. το 50+1%) για να κερδίσει τις Περιφερειακές εκλογές, ήταν γνωστό στην πλειοψηφία των ερωτηθέντων και συγκεκριμένα στο 77.50%, ενώ το υπόλοιπο 22.50% πιστεύει πως ισχύει ακόμα το 42%.

- Αξιοσημείωτη είναι η διαφορά μεταξύ αυτών που συμφωνούν με το χρονικό διάστημα που διεξάγονται οι Περιφερειακές εκλογές (82%) με αυτούς που έχουν την αντίθετη άποψη (18%).

- Οι περισσότεροι ερωτηθέντες, το 50% από αυτούς, πιστεύουν πως ένας υποψήφιος μπορεί να εκλεγεί ως Περιφερειάρχης μέχρι δύο φορές, το 27,50% πιστεύει απεριόριστες, το 10% πιστεύει μέχρι τέσσερις φορές και το 12,50% δεν γνωρίζει.

- Το 35% πιστεύει πως ο ήδη εκλεγμένος Περιφερειάρχης μπορεί να θέσει υποψηφιότητα ως Βουλευτής, ενώ το 57% εκτιμά πως δεν μπορεί, ενώ το 8% δεν γνωρίζει καθόλου.

- Στη συνέχεια, στην ερώτηση αν θεωρούν ότι ο ρόλος του Περιφερειάρχη είναι δυναμικός και ενισχυμένος, η διαφορά ανάμεσα στο ***πολύ*** και στο ***μέτρια*** είναι οριακή, 35% και 42,50% αντίστοιχα. Ενώ το 15% θεωρεί ότι είναι ***λίγο*** και μόλις το 7,50% ***καθόλου***.

Δ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ

Η τέταρτη και τελευταία ενότητα ερωτήσεων αφορά τη σχέση αιρετών-πολιτών.

- Αξιοσημείωτη είναι η διαφορά που υπάρχει ανάμεσα σε αυτούς που πιστεύουν πως ο Δήμαρχος και ο Περιφερειάρχης έχουν προσωπική επαφή με τους πολίτες με το ποσοστό της τάξεως 62,50% έναντι του 37,50% που πιστεύει το αντίθετο.

- Το 55% των πολιτών που ρωτήθηκαν δεν έχει απευθυνθεί ποτέ στους αιρετούς για κάποιο πρόβλημα της περιοχής τους, το 40% σπάνια και το 5% συχνά.

- Στην ερώτηση **«τι θα επηρεάσει περισσότερο την ψήφο σας στις επόμενες εκλογές για τους ΟΤΑ;»**, οι πολίτες εμφανίστηκαν διχασμένοι, αλλά κυρίως έλαβαν υπ' όψη το έργο του υποψηφίου σε προηγούμενη θητεία (42,50%) και δευτερευόντως λόγω γνωριμίας –συγγένειας – υποχρέωσης (32,50%).Ενώ το μικρό ποσοστό της τάξεως του 15% έλαβε η κομματική στήριξη και μόλις 10% η κοινωνική δράση-συμπεριφορά του υποψηφίου.

- Το 70% των ερωτηθέντων δεν έχει παραστεί ποτέ σε συνεδρίαση Δημοτικού ή Νομαρχιακού συμβουλίου, σε αντίθεση με το μικρό ποσοστό της τάξεως του 30% που έχει παραστεί.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

1) Οι μικρότερες πολίτες ηλικιακά (18-38) έχουν καλύτερες γνώσεις σε ότι αφορά τα εκλογικά συστήματα.
2) Αποδεικνύεται ότι όσοι έχουν ενεργεί συμμετοχή στα κοινά έχουν σαφή εικόνα των αρμοδιοτήτων του Δημάρχου και του Περιφερειάρχη, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό τις γνώριζαν μέσα από την καθημερινή ζωή.
3) Ένα αρκετά σεβαστό ποσοστό των ερωτηθέντων φαίνεται να είναι δυσαρεστημένο από την ανάδειξη Δημάρχου και του Περιφερειάρχη κυρίως λόγω γνωριμιών, συγγένειας ή υποχρέωσης, αφού καταλαμβάνει τη δεύτερη θέση μετά από το έργο του υποψήφιου σε προηγούμενη θητεία. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι υπάρχει μικρή διαφορά στα δύο αυτά δεδομένα. Γεγονός που αποδεικνύει πως το κριτήριο του συμφέροντος για την εκλογή συγκεκριμένων υποψηφίων είναι αρκετά μεγάλο και απειλητικό.
4) Επίσης αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως παραπάνω από την πλειοψηφία των ερωτηθέντων πιστεύει πως υπάρχει επαφή μεταξύ αιρετών και πολιτών. Από αυτό μπορούμε να καταλάβουμε πως η Τοπική Αρχή στέκεται δίπλα στα προβλήματα των πολιτών, διατηρώντας στενούς δεσμούς μαζί τους.

5) Όπως είναι φυσικό το μεγαλύτερο και συντριπτικό ποσοστό του 92% επιθυμεί και πιστεύει ότι οι τοπικοί άρχοντες πρέπει να είναι αιρετοί. Αυτό αποδεικνύει την επιθυμία των πολιτών να συμμετέχουν ενεργά στην λήψη αποφάσεων σε τοπικό επίπεδο έστω κι αν αυτό σημαίνει την εκλογή του τοπικού άρχοντα μόνο.
6) Το αρκετά υψηλό ποσοστό του 72.50% των ερωτηθέντων δεν γνωρίζει για τη ποσόστωση συμμέτοχη των δύο φύλων που πρέπει να έχει κάθε συνδυασμός , το οποίο είναι τουλάχιστον ίσο με το ένα τρίτο (1/3) του αριθμού των υποψηφίων συμβούλων. Δυστυχώς η σύγχυση των πολιτών στο θέμα συνδέεται και με το μεγάλο ποσοστό του της τάξεως του 80% ***(67,50% των γυναικών και μόνο το 12,50% των ανδρών)*** που επιθυμεί περισσότερες γυναίκες να θέτουν υποψηφιότητα για το αξίωμα του Δημάρχου. Καταλαβαίνουμε πως οι πολίτες και ιδιαίτερα οι γυναίκες επιθυμούν να αλλάξει η εικόνα του μέχρι τώρα ανδροκρατούμενου αξιώματος του Δημάρχου.

7) Όσον αναφορά τη γνώμη των ερωτηθέντων σχετικά με την επιρροή που ασκεί ο Δήμαρχος στις αποφάσεις του Δ.Σ., είναι χαρακτηριστικό πως η πλειοψηφία θεωρεί πως ασκεί *αρκετά μεγάλη επιρροή*. Γεγονός που πρέπει να μας προβληματίσει για το αν τα δημοτικά και τα κοινοτικά συμβούλια λαμβάνουν τις αποφάσεις τους αμερόληπτα.. Και αν ο Δήμαρχος αρκείτε στην αρμοδιότητα που κατέχει να φέρει εις πέρας τις αποφάσεις που λαμβάνονται από τα δημοτικά και κοινοτικά συμβούλια.
8) Τέλος, δυστυχώς μόλις το 30% των ερωτηθέντων έχει παραστεί σε συνεδρίαση Δημοτικού ή Νομαρχιακού Συμβουλίου, με λύπη διαπιστώνουμε ότι η συμμετοχή στα κοινά περιορίζεται μόνο σε μία ψήφο, το ενδιαφέρον των πολιτών σταματά στη κάλπη.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1) Η μεταρρύθμιση του «Ιωάννη Καποδίστρια» δεν πέτυχε τους στόχους της και δεν ανταποκρίθηκε στις μεγάλες προσδοκίες που καλλιέργησε διότι:

α)Η πολιτεία δεν στήριξε ουσιαστικά τους Δήμους ούτε οικονομικά, ούτε με πολιτικές οργανωτικής και λειτουργικής αναβάθμισης. **β)** Οι δήμαρχοι εξακολουθούν μέχρι σήμερα να συνωστίζονται στους διαδρόμους των υπουργείων και των περιφερειών, προκειμένου να προωθήσουν προβλήματα και να εξασφαλίσουν χρήματα για τους δήμους τους. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι λεγόμενη «οικονομία κλίμακας» που εφαρμόστηκε αυτή την περίοδο, ήταν τελικά σε βάρος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και υπέρ του κράτους. γ) Η μεταρρύθμιση δεν συνοδεύτηκε με ριζική αλλαγή του πολιτικού και διοικητικού συστήματος των νέων διευρυμένων δήμων, με αποτέλεσμα ο συγκεντρωτισμός να έχει το πάνω χέρι σε όλα και τη μείωση της προσβασιμότητας του πολίτη στις διαδικασίες λήψεων των αποφάσεων. **δ)** Το Δημοτικό σύστημα διακυβέρνησης δεν άλλαξε (π.χ. απλή αναλογική, αντιπροσώπευση Τοπικών Συμβουλίων, πόροι και αρμοδιότητες) με αποτέλεσμα την αναπαραγωγή φαινομένων του πολιτικού συστήματος σε δημοτικό επίπεδο. **ε)** Δεν υπήρξε πρόνοια για την οριοθέτηση του ρόλου των Τοπικών Συμβουλίων τόσο σε σχέση με τη συμμετοχή τους στις διαδικασίες αποφάσεων, όσο και σε σχέση με τη γεωγραφική τους κάλυψη. Δεν επετεύχθη σε μεγάλο βαθμό η κοινωνική συνοχή των Δ. Διαμερισμάτων, με αποτέλεσμα οι σημερινοί δημότες να νιώθουν σαν ξένοι στο ίδιο σπίτι. Δεν υπάρχει η αίσθηση του κοινοτικού – δημοτικού ενδιαφέροντος. Τελικά, παρότι υπήρξαν κάποιες βελτιώσεις, η Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν έγινε ούτε ισχυρή ούτε αποτελεσματική με βάση τις ανάγκες των καιρών.

Σήμερα με το «Πρόγραμμα Καλλικράτης» επιχειρείτε η διοικητική, οικονομική, πολιτική αλλά και ηθική επαναθεμελίωση της αυτοδιοίκησης.

2) Το εκλογικό σύστημα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης α΄ και β΄ βαθμού δεν εκπροσωπεί απόλυτα το λαό. Αυτό βέβαια φάνηκε από την έρευνα που διεξάχθηκε. Ένα μεγάλο μέρος των πολιτών είναι κουρασμένο και δυσαρεστημένο , διότι πιστεύει πως οι τοπικές αρχές εκλέγονται κυρίως λόγω γνωριμιών, συγγένειας ή υποχρέωσης. Ενθαρρυντικό είναι όμως το γεγονός πως το μεγαλύτερο ποσοστό φαίνεται να κρίνει

τους υποψήφιους τοπικούς άρχοντες βάση το έργο που έχουν διατελέσει σε προηγούμενη θητεία τους.

3) Η Τ.Α. πρέπει , επιτέλους, να παίξει ένα καθοριστικό ρόλο και όχι διακοσμητικό, που φαίνεται να παίζει μέχρι σήμερα. Οι πολίτες έχουν οδηγηθεί συστηματικά σε απομάκρυνση από την ουσιαστική ενασχόλησή τους με θέματα Τοπικής Αυτοδιοίκησης και φυσικά στην απαλλοτρίωση των στοιχειωδών αυτών δημοκρατικών δικαιωμάτων τους.

4) Η Τοπική Αυτοδιοίκηση ως θεσμός πρέπει υπερασπίζεται τη δημοκρατία σε τοπικό επίπεδο , την ενημέρωση, στήριξη και επίλυση των ουσιαστικών προβλημάτων των δημοτών. Ωστόσο, το τελευταίο χρονικό διάστημα παρατηρείται ένας παραγκωνισμός των πολιτών και της άποψής τους πάνω σε τοπικά θέματα, καθώς δεν ζητείται η γνώμη τους για ουσιαστικές αλλαγές που συμβαίνουν στο Δήμο τους. Οι πολίτες απαιτούν αξιοπιστία, ειλικρίνεια, πολιτική και ιδεολογική ομοιογένεια και συνέπεια, στρατηγικές και προγραμματικές κατευθύνσεις.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΑΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
«Η ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ.
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ»

ΣΧΕΔΙΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

ΜΠΟΥΚΑΣ ΛΑΜΠΡΟΣ
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ

ΦΥΛΟ ***Άνδρας*** ☐ ***Γυναίκα*** ☐

ΗΛΙΚΙΑ ***18-38*** ☐ ***39-59*** ☐ ***60- και πάνω*** ☐

ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ(Δήμο):.....

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: ΔΗΜΟΤΙΚΟ ☐

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ☐

ΑΝΩΤΑΤΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ☐

ΕΧΕΤΕ ΕΝΕΡΓΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ :

ΝΑΙ ☐ ***ΟΧΙ*** ☐

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1)Από ποια ηλικία έχουμε δικαίωμα ψήφου ;

α) 16 β) 18 γ) 21 δ) Δεν γνωρίζω

2)Είναι υποχρεωτική η συμμετοχή στην εκλογική διαδικασία ;

ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐

3)Έχει βελτιωθεί η διαδικασία ψηφοφορίας για τους ετεροδημότες ;

ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐

4)Είναι υποχρεωτικό το εκλογικό βιβλιάριο ;

ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

1)Κάθε πόσα χρόνια γίνονται Δημοτικές και Κοινοτικές Εκλογές ;

α) 3 β) 4 γ) 5

2)Με ποιο τρόπο διορίζονται οι αντιδήμαρχοι ;

α) Ανάλογα με τις ψήφους που έλαβαν

β) Διορίζονται με απόφαση Δημάρχου

γ) Με κλήρωση

δ) Με ψηφοφορία μεταξύ των εκλεγόντων

ε) Δεν γνωρίζω

3) Ποιο είναι το ποσοστό που πρέπει να συγκεντρώσει ένας συνδυασμός για να κερδίσει τις Δημοτικές Εκλογές ;

α) 42% β) 51% γ) 60%

4) Πιστεύετε πως οι τοπικοί άρχοντες πρέπει να είναι……..

ΑΙΡΕΤΟΙ ☐ ΔΙΟΡΙΣΜΕΝΟΙ ☐

5) Γνωρίζετε ποιο είναι το ποσοστό των υποψηφίων που εκπροσωπεί τα δυο φύλα στα ψηφοδέλτια των Δημοτικών εκλογών ;

ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐

6) Γνωρίζετε κάποιες από τις αρμοδιότητες του Δημάρχου ;

7) Πιστεύετε πως έπρεπε να βάζουν περισσότερες γυναίκες υποψηφιότητα για το αξίωμα του Δημάρχου;

ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐

8) Ποια θεωρείτε ότι είναι τα πιο βασικά πλεονεκτήματα για την εκλογή Δημάρχου ;

(επιλέξτε τα κυριότερα κατά την άποψή σας και ιεραρχήστε με βάση αξιολογώντας από το 1=λιγότερο σημαντικό έως το 7= περισσότερο σημαντικό)

Εκπαιδευτικό επίπεδο	
Προσωπική «λάμψη»(προσωπικό προφίλ-ηλικία)	
Να κατοικεί στον ΟΤΑ που εκλέγεται	
Γλωσσομάθεια υποψηφίου	
Συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά προγράμματα	
Οι συνεργάτες που στελεχώνουν τον συνδυασμό του	
Το πρόγραμμα του συνδυασμού του	

9) Πιστεύετε πως ο Δήμαρχος επηρεάζει καθοριστικά τις αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου ;

α) Πάρα πολύ β) Αρκετά γ) Λίγο δ) Καθόλου

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΡΧΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

1) Κάθε πόσα χρόνια γίνονται Περιφερειακές εκλογές;

α) 3 β) 4 γ) 5

2) Ποιο είναι το ποσοστό που πρέπει να συγκεντρώσει ένας συνδυασμός για να κερδίσει τις Περιφερειακές εκλογές;

α) 42% β) 51% γ) 60%

3) Συμφωνείται με το χρονικό διάστημα που διεξάγονται οι Περιφερειακές εκλογές;

ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐

4) Πόσες φορές μπορεί ένας υποψήφιος να εκλεγεί ως Περιφερειάρχης;

α) 2 β) 4 γ) Απεριόριστες δ) Δεν γνωρίζω

5) Πιστεύετε ότι είναι δυναμικός και ενισχυμένος ο ρόλος του Περιφερειάρχη;

α) Πολύ β) Μέτρια γ) Λίγο δ) Καθόλου

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗ ΣΧΕΣΗ ΑΙΡΕΤΩΝ-ΠΟΛΙΤΩΝ

1) Έχει προσωπική επαφή ο Δήμαρχος με τους πολίτες ;

ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐

2) Έχετε απευθυνθεί στους αιρετούς για κάποιο πρόβλημα της περιοχής σας ;

α) Πολλές φορές β) Συχνά γ) Σπάνια δ) Ποτέ

3) Τι θα επηρεάσει περισσότερο την ψήφο σας στις επόμενες εκλογές για τους ΟΤΑ;

α) Το έργο του υποψηφίου σε προηγούμενη θητεία

β) Η κομματική στήριξη

γ) Γνωριμία-συγγένεια-υποχρέωση

δ) Η κοινωνική δράση-συμπεριφορά του υποψήφιου

4) Έχετε παραστεί σε συνεδρίαση Δημοτικού ή Νομαρχιακού Συμβουλίου ;

ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1) Δαράκη Πέπη: "Πολιτισμός & Τοπική Αυτοδιοίκηση" Εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ, Αθήνα 2007

2) Ν.- Κ. Χλέπας, Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, «Τοπική Αυτοδιοίκηση» κεφάλαιο 3,Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2001

3) ΚΕΔΚΕ-ΙΤΑ, «Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση» , Νοέμβριος 2005

4) "Δημοσιονομικό σύστημα και φορολογική αποκέντρωση", Ν. Τάτσος, Περιοδικό "Τοπική Αυτοδιοίκηση - Αποκέντρωση", τεύχος 1 (108) 1997

5) ΚΕΔΚΕ, συνέδριο με θέμα «*Κοινωνική Πολιτική και Τοπική* Αυτοδιοίκηση στην Ευρώπη», Φεβρουάριος 2010

6) Σμολοκτού, Δήμητρα Χατζηνικόλα, Παναγιώτα, "Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ ΤΗΣ" 12-11-2007

7) Κείμενο του Προγράμματος «Ι. Καποδίστριας», στο έργο: Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης

8) Κείμενο Δημόσιας Διαβούλευσης, Αρχές Νομοθετικής Πρωτοβουλίας για τη Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, «Πρόγραμμα Καλλικράτης», Ιανουάριος 2010

9) Μενδρινού Μαρία, Η εκλογική πολιτική στο ελληνικό σύστημα- εσωτερικές και Ευρωπαϊκές παράμετροι 1974-2000, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2000

10) Τσίρμπας Ι., Εκλογές Τοπικής Αυτοδιοίκησης 2006: το εκλογικό όριο του 42%. Πολιτικές συνέπειες και προεκτάσεις, στο Επιστήμη και Κοινωνία, Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας, τεύχος 17-18, 2007

11) Εθνικό Τυπογραφείο, «Εγκύκλιος για τη διενέργεια των Δημοτικών και Κοινοτικών εκλογών» 2006

12) Εθνικό Τυπογραφείο, «Εγκύκλιος για τη διενέργεια των Νομαρχιακών εκλογών» 2006

13) Εθνικό Τυπογραφείο, «Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας» 2006

14) Εθνικό Τυπογραφείο, «Νομαρχιακός Κώδικας» 2006

15) ΚΕΘΙ, «Γυναίκες στα συνδικαλιστικά κέντρα των αποφάσεων» 2004

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

1) www.ypes.gr

2) www.el.wikipedia.org

3) www.eetaa.gr

4) www.ita.org.gr

5) www.soc.culture.greece